

Grey Scale #13

DANES-PICTA.COM

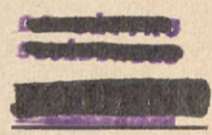
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

JAWNE

Egz. Nr 1

DOWODZENIE LOTNICTWEM

Część I

**ZASADY, FORMY i METODY DOWODZENIA
LOTNICTWEM**

(Opracowanie naukowe)

Handwritten signature
Nr ewid.

44366

WARSZAWA

PAŹDZIERNIK

1985

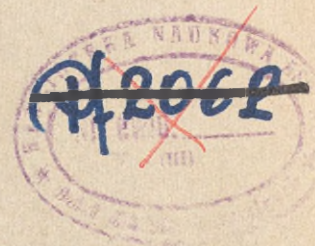
P/2062

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

**WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA**

JAWNE

~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
Egz. Nr 1

DOWODZENIE LOTNICTWEM

Część I

**ZASADY, FORMY i METODY DOWODZENIA
LOTNICTWEM**

(Opracowanie naukowe)

Phale
BIBLIOTEKA
Archiwum
Nr ewid. _____

44366
89.10.05

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OPK
KATEDRA TAKTYKI LOTNICTWA

JAWNE

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1989 roku
art. 86 ust. 2 (Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)
[Signature]

[Redacted]
[Redacted]
Egz. nr 1.

PRZEKLASYFIKOWANO
Protokół Nr 12657

~~60/19/146/85~~

DOWODZENIE LOTNICTWEM

Część I

Zasady, formy i metody dowodzenia lotnictwem

/Opracowanie naukowe/

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biblioteki Specjalnych
Nr ewid.

44366

WYDZIAŁ INŻYNIERSTWA I ARCHITECTURY
KATEDRA INŻYNIERSTWA I ARCHITECTURY

~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
...

OWOJĘCZNY
ZADANIE

~~XXXXXX~~

Opracował zespół oficerów KTL w składzie:
płk prof.dr hab.Jerzy MACHURA
płk dr Zdzisław KIELAN
mjr dypl.Andrzej JANICKI

~~XXXXXX~~

WYDZIAŁ INŻYNIERSTWA I ARCHITECTURY
KATEDRA INŻYNIERSTWA I ARCHITECTURY

SPIS TREŚCI

	Strona
W S T Ę P	4
1. OGÓLNE ZASADY DOWODZENIA LOTNICTWEM	7
1.1. Istota i treść dowodzenia	7
1.2. Zasady dowodzenia	11
1.3. Formy i metody dowodzenia	12
1.4. Cykl organizacyjny dowodzenia	15
1.5. System dowodzenia	18
1.6. Rola i ogólne obowiązki dowódców i sztabów w proce- sie dowodzenia	37
1.7. Praca dowódcy i sztabu w okresie przygotowania do działań bojowych	42
1.8. Praca dowódcy i sztabu w okresie prowadzenia dzia- łań bojowych	63
1.9. Praca dowódcy i sztabu w okresie podsumowania dzia- łań bojowych	67
2. WŁAŚCIWOŚCI DOWODZENIA PUŁKIEM LOTNICTWA	69
3. WŁAŚCIWOŚCI DOWODZENIA DYWIZJĄ LOTNICTWA	83
4. WŁAŚCIWOŚCI DOWODZENIA WOJSKAMI LOTNICZYMI ARMII	96
5. WŁAŚCIWOŚCI DOWODZENIA WOJSKAMI LOTNICZYMI FRONTU	103
ZAKOŃCZENIE	111
BIBLIOGRAFIA	112

Kolejne części /II-IX/ tego opracowania, stanowiące oddzielne wydawnictwa, zawierają układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych oddziałów i związków taktycznych wszystkich rodzajów WLF i WLA:

- Część II - Układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych plm;
- "- VII - Układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych DLM;
- "- III - Układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych plmb;
- "- VIII - Układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych DIMB;
- "- IV - Układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych plrt;
- "- V - Układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych pśb;
- "- VI - Układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych pśt-plt
- "- IX - Układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych WLA.

Uwaga: - Układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych WLF zestawione są w podręczniku pt. "Praca dowódcy i sztabu WLF podczas przygotowania działań bojowych" wyd. DWL, Poznań 1984, Lot.2225/83.

Wstęp

W lotnictwie obowiązują, ustalone przed wieloma laty, tradycyjne już, zasady, formy i metody dowodzenia, opisane w materiałach normatywnych, regulaminach i podręcznikach, najczęściej w postaci uogólnionej.

W ostatnich latach te normatywne ustalenia dotyczące dowodzenia lotnictwem były kilkakrotnie doraźnie modyfikowane, w związku z wprowadzaniem nowego sprzętu bojowego i środków dowodzenia oraz zachodzącymi zmianami w koncepcjach użycia lotnictwa.

Poczynania te, w jakimś sensie podważyły dotychczasową teorię dowodzenia lotnictwem, pojawiły się nowe określenia, definicje, rozwiązania jednostkowe i systemowe.

Ta nowa sytuacja podyktowała potrzebę podjęcia badań nad współczesną teorią dowodzenia lotnictwem - zweryfikowania jej treści, form, metod, a także dokumentów bojowych oddziałów i związków lotnictwa /WLF i WLA/.

Zamiar przeprowadzanie^o tych badań ujęty został w Planie pracy naukowej ASG WP na lata 1981-1985 p.k."Dokumenty".

W toku prac badawczych rozszerzono program badań o problematykę dostosowania i wdrożenia w lotnictwie metody równoległego przygotowania do działań bojowych.

Badania, w ciągu trzech lat, prowadził zespół oficerów z Katedry Taktyki Lotnictwa ASG WP pod kierownictwem płk prof.dr hab. Jerzego MACHURY.

Przed badaniami postawiono два podstawowe cele:

1. Zestawić, zweryfikować i dostosować do współczesnych warunków i potrzeb zasady, formy i metody dowodzenia lotnictwem /WLF i WLA/.
2. Zweryfikować i dostosować do aktualnych potrzeb układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych oddziałów i związków lotnictwa /WLF i WLA/.

Dla osiągnięcia nakreślonych celów badań zespół wykonał następujące zadania badawcze:

- zebrał i przeanalizował dostępne materiały normatywne i publicystyczne dotyczące dowodzenia lotnictwem, łącznie z modyfikacjami wprowadzonymi w ostatnich latach;
- zweryfikował te materiały i dostosował do współczesnych warunków i potrzeb zasady, formy i metody dowodzenia lotnictwem /łącznie z dostosowaniem do potrzeb lotnictwa metody równoległego przygotowania do działań bojowych/;
- zebrał i przeanalizował obowiązujące obecnie układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych oddziałów i związków lotnictwa;
- zweryfikował, uzupełnił i dostosował do współczesnych potrzeb układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych oddziałów i związków lotnictwa /łącznie z dokumentami wynikającymi z wprowadzenia metody równoległego przygotowania do działań bojowych/;
- zebrał i przeanalizował obowiązujące obecnie układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych oddziałów i związków lotnictwa;
- zweryfikował, uzupełnił i dostosował do współczesnych potrzeb układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych oddziałów i związków lotnictwa /łącznie z dokumentami wynikającymi z wprowadzenia metody równoległego przygotowania do działań bojowych/.

Postawione zadania badawcze zrealizowane zostały przede wszystkim metodą analizy logicznej materiałów normatywnych, dokumentów, opracowań teoretycznych i publikacji, a także materiałów empirycznych uzyskanych podczas ćwiczeń prowadzonych w ASG WP oraz Wojsk Lotniczych.

Metodą równoległego przygotowania do działań bojowych pułku /plm i plmb/ i dywizji /DLM i DLMB/ lotnictwa oraz wzory i przykłady dokumentów bojowych poddano badaniom metodą eksperymentalną podczas ćwiczeń prowadzonych ze słuchaczami ASG WP. Wstępne wyniki badań dotyczące dowodzenia Wojskami Lotniczymi Armii poddane zostały ocenie przez wybranych specjalistów /teoretyków i praktyków/ podczas narady, która odbyła się w ASG WP 8 lutego 1984 r., a propozycje zastosowania metody równoległego przygotowania do działań bojowych na różnych szczeblach dowodzenia Wojsk Lotniczych na sympozjum, 24 kwietnia 1985 r. Wyniki tych dwóch przedsięwzięć weryfikacyjnych pozwoliły na dokładniejsze opracowanie ostatecznych rezultatów badań, z wyraźnym uwzględnieniem doświadczeń i życzeń praktyków z Wojsk Lotniczych i Okręgów Wojskowych.

Przeprowadzone badania /ich zakres, metody badawcze, sposoby i warunki ich przeprowadzania/, mimo różnych niedoskonałości i uproszczeń, na ogół okazały się wystarczające do zrealizowania postawionych zadań badawczych i osiągnięcia założonego ogólnego celu badań.

Rezultaty przeprowadzonych badań przedstawione zostały w opracowaniu naukowym składającym się z dziewięciu części. Część pierwsza /I/ ma charakter teoretyczny i zawiera zasady, formy i metody dowodzenia lotnictwem. Kolejne części /II-IX/ zawierają układy, wzory i przykłady dokumentów bojowych oddziałów i związków taktycznych wszystkich rodzajów Wojsk Lotniczych Frontu i Wojsk Lotniczych Armii /plm, DLM, plmb, DLMB, plrt, páb, plt oraz WLA/.

Całość opracowania /zarówno jego część teoretyczna jak i układy, wzory i przykłady dokumentów/, być może po jeszcze jednej weryfikacji, ma służyć jako materiał szkoleniowy w procesach dydaktycznych uczelni wojskowych, a także w praktyce szkoleniowej Wojsk Lotniczych.

1. OGÓLNE ZASADY DOWODZENIA LOTNICTWEM

1.1. Istota i treść dowodzenia

Dowodzenie to działalność dowódcy i osób z nim współdziałających, prowadzona w celu przygotowania i prowadzenia działań bojowych, a także szkolenia wojsk, administrowania jednostką wojskową i innych zadań^{1/}.

W materiałach normatywnych i encyklopedycznych spotyka się również inne określenia dowodzenia. W Leksykonie Wiedzy Wojskowej "dowodzenie /kierowanie wojskami/ to całokształt celowej działalności dowódcy i sztabów realizowanej w ramach określonego systemu kierowania, zapewniającej wysoką gotowość bojową i właściwe przygotowanie wojsk do jaknajlepszego osiągnięcia celów walki, bitwy lub operacji, sprawne wypracowanie decyzji, we właściwym czasie postawienie zadań bojowych, organizowanie i utrzymywanie współdziałania oraz bojowego lub operacyjnego zabezpieczenia działań, a także kontrola wykonania"^{2/}. Natomiast Tymczasowy Regulamin Walki Lotnictwa Frontowego określa, że: "Dowodzenie to całokształt przedsięwzięć wykonywanych przez dowódcę i sztab w celu jaknajlepszego zorganizowania działań bojowych, kierowania nimi i ich podsumowania w oparciu o twórcze stosowanie zasad taktyki i sztuki operacyjnej"^{3/}.

Podobnie sformułowane są definicje w innych materiałach. Treści tych definicji są zbliżone, a większość z nich jest jedynie rozwinięciem /rozszerzeniem/ definicji dowodzenia ujętej w Małej Encyklopedii Wojskowej.

Zasadniczą treścią dowodzenia jest decydowanie /ustalanie, określanie/ o sposobie /sposobach/, metodzie /metodach/ przygotowania ludzi, sprzętu bojowego i środków zabezpieczenia do wykonania określonych zadań oraz kierowania nimi podczas wykonywania tych zadań.

^{1/} Mała Encyklopedia Wojskowa, Wyd. MON W-wa 1967 s.320.

^{2/} Leksykon Wiedzy Wojskowej, Wyd. MON W-wa 1979 s.90.

^{3/} Tymczasowy Regulamin Walki Lotnictwa Frontowego, DWL Poznań wew.1091/80.s. 28

Dowodzi zawsze dowódca pododdziału, oddziału, związku.
Dowódca może czasowo powierzyć dowodzenie swemu zastępcy, lub wyznaczonemu pełnomocnikowi. Zastępca /pełnomocnik/ dowodzi na podstawie decyzji /zamiaru, wskazówek/ dowódcy.

Do dowodzenia /przygotowania i kierowania podległymi wojskami dowódca wykorzystuje swych zastępców, sztab, składy osobowe punktów i stanowisk dowodzenia.

Podstawę dowodzenia stanowi zadanie bojowe i wskazówki o jego wykonaniu przełożonego, oraz decyzja o jego realizacji odnośnego dowódcy.

Dowodzenie jest procesem informacyjnym. Do realizacji jego niezbędne jest pozyskanie określonych informacji. Analiza i ocena tych informacji, ~~które~~ stanowi podstawę wypracowania decyzji. Następnie przekazywane są te informacje do podwładnych i przełożonych.

Wszystkie przedstawione wyżej sformułowania i określenia w sposób bezpośredni dotyczą również dowodzenia lotnictwem.

Dowodzenie lotnictwem to działalność dowódców pododdziałów, oddziałów i związków /taktycznych i operacyjnych/ lotnictwa i osób z nimi współpracujących, prowadzona w celu przygotowania i prowadzenia działań bojowych, a także szkolenia i kierowania podległymi wojskami w czasie pokoju jak i podczas działań wojennych^{1/}.

Dowodzenie lotnictwem składa się z trzech etapów /elementów/
1 - przygotowanie pododdziałów, oddziałów i związków do działań bojowych;

2 - kierowanie pododdziałami, oddziałami i związkami podczas wykonywania zadań bojowych;

3 - podsumowanie działań bojowych pododdziałów, oddziałów i związków.

Przedstawione elementy dowodzenia realizowane są kolejno, a nierzadko również równolegle.

Szczegółowe treści poszczególnych etapów dowodzenia lotnictwem muszą obejmować zapewnienie wysokiego stanu moralno-politycznego żołnierzy pododdziałów, oddziałów i związków wojsk lotniczych oraz ich wszechstronne zabezpieczenie działań bojowych, w tym również zabezpieczenie dowodzenia.

^{1/} Definicja stosowana w pracy dydaktycznej i naukowej ASG WP.

Przygotowanie pododdziałów, oddziałów i związków/taktycznych i operacyjnych/lotnictwa do działań bojowych /1/ obejmuje:

- utrzymywanie pododdziałów, oddziałów i związków w nakazanym /potrzebnej/stopniu gotowości bojowej;
- systematyczne zbieranie informacji o nieprzyjacielu i wojskach własnych potrzebnych do przygotowania i prowadzenia działań bojowych;
- wypracowanie decyzji o działaniach, planowanie działań oraz postawienie zadań podwładnym;
- kierowanie organizacją działań podwładnych;
- zorganizowanie lub uzgodnienie współdziałania z podwładnymi i sąsiadami;
- zorganizowanie i kierowanie przygotowaniem zabezpieczenia działań bojowych.

Kierowanie pododdziałami, oddziałami i związkami podczas wykonywania zadań bojowych /2/ obejmuje:

- zbieranie informacji o nieprzyjacielu i wojskach własnych bezpośrednio wpływających na wykonywanie zadań bojowych przez podwładnych;
- kierowanie pododdziałami, oddziałami i związkami lotnictwa /od startu do lądowania/ podczas wykonywania zadań bojowych;
- kierowanie pododdziałami, oddziałami i związkami lotnictwa podczas przebazowania, przegrupowania oraz wykonywania innych zadań;
- kierowanie realizacją współdziałania wewnątrz pododdziałów, oddziałów i związków lotnictwa oraz z sąsiadami;
- kierowanie realizacją zabezpieczenia działań podległych pododdziałów, oddziałów i związków lotnictwa.

Podsumowanie działań bojowych pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych i operacyjnych lotnictwa /3/ obejmuje:

- systematyczne zbieranie, analizowanie i opracowywanie rezultatów działań bojowych;
- rozpowszechnianie doświadczeń z działań bojowych.

Właściwości lotnictwa, jako środka walki i rodzaju sił zbrojnych, powodują, że dowodzenie lotnictwem odbywa się na ziemi, z ziemi i w powietrzu.

Pierwszy i trzeci /przygotowanie ... i podsumowanie działań .../ etapy dowodzenia lotnictwem realizowane są wyłącznie na ziemi. Natomiast z ziemi i w powietrzu realizowany jest drugi etap dowodzenia lotnictwem /kierowanie pododdziałami ... podczas wykonywania zadań bojowych/.

Dowodzenie na ziemi polega na organizowaniu i kierowaniu przygotowaniem do działań bojowych pododdziałów, oddziałów i związków lotnictwa na ziemi oraz podsumowaniu ich działań bojowych. Realizowane jest za pomocą ustnych poleceń dowódcy, dokumentów oraz technicznych środków łączności, w tym również automatycznych środków przekazywania informacji.

Dowodzenie z ziemi polega na kierowaniu przez dowódców, lub upoważnionych pełnomocników, znajdujących się na ziemi /na stanowiskach i punktach dowodzenia/ pojedynczymi samolotami i grupami podczas wykonywania zadań bojowych w powietrzu /od startu do lądowania. Dowodzenie z ziemi realizowane jest za pomocą łączności radiowej oraz urządzeń do automatycznego przekazywania informacji /komend/ z ziemi na pokłady samolotów.

Dowodzenie w powietrzu polega na kierowaniu pojedynczymi samolotami, pododdziałami, a nawet oddziałami w locie przez dowódcę /dowódców/ znajdującego się również w powietrzu, najczęściej w jednym ugrupowaniu bojowym. Dowodzenie w powietrzu realizowane jest za pomocą łączności radiowej, a czasami również za pomocą umownych sygnałów, lub ewolucji samolotu dowódcy.

Dowództwa i sztaby wszystkich szczebli dowodzenia oraz stanowiska i punkty dowodzenia są organami dowodzenia odnośnych dowódców. Ustalenie to o charakterze ogólnym obowiązuje również w lotnictwie.

W lotnictwie obowiązują również ogólne zasady dowodzenia wojskami i one stanowią podstawę organizacji i realizacji dowodzenia lotnictwem.

1.2. Zasady dowodzenia lotnictwem

Przez określenie zasady dowodzenia lotnictwem rozumiemy obowiązujące generalne ustalenia dotyczące sposobów i metod realizacji dowodzenia.

Od wielu lat obowiązują następujące zasady dowodzenia lotnictwem: celowość; jednoosobowość; operatywność; ciągłość /trwałość/; skrytość; ekonomiczność.

Celowość dowodzenia polega na świadomym dążeniu do zapewnienia dowodzenia w pierwszej kolejności pododdziałami, oddziałami, związkami lotnictwa wykonującymi zadanie główne, w najtrudniejszych warunkach i wymagającymi bezpośredniego kierowania, nie tracąc z pola widzenia całości podległych sił i środków.

Jednoosobowość dowodzenia wyraża się osobistą odpowiedzialnością dowódcy za gotowość bojową, przygotowanie do działań, kierowanie podległymi pododdziałami, oddziałami, związkami lotnictwa podczas wykonywania zadań bojowych oraz podsumowanie działań bojowych. Mimo tego, że dowódca podczas dowodzenia może korzystać z pomocy zastępców, sztabu, punktów i stanowisk dowodzenia.

Operatywność dowodzenia polega na sprawnej i dostosowanej do potrzeb sytuacji bojowej oraz warunków działań bojowych, realizacji przedsięwzięć dowodzenia zapewniających wykonanie zadań bojowych. Operatywność dowodzenia obejmuje również stanowczość dowodzenia, elastyczność dowodzenia^{1/}.

Ciągłość dowodzenia /trwałość dowodzenia/ polega na dążeniu do zapewnienia nieprzerwanego realizowania przedsięwzięć dowodzenia w każdej sytuacji i warunkach. Ciągłość dowodzenia można zapewnić dysponując różnymi środkami przekazywania informacji i umiejętnie je wykorzystując.

Skrytość dowodzenia polega na zachowaniu tajemnicy treści przekazywanych informacji, decyzji, terminów realizacji przedsięwzięć itp., a także rozmieszczenie, wyposażenie i funkcjonowanie poszczególnych elementów i całego systemu dowodzenia lotnictwem.

^{1/} -----
Niektóre źródła stanowczość i elastyczność dowodzenia traktują jako oddzielne zasady dowodzenia.

Ekonomiczność dowodzenia polega na racjonalnym wykorzystywaniu sił i środków dowodzenia oraz ciągłym posiadaniu rezerw, które mają zapewniać ciągłość dowodzenia w warunkach zakłóceń radioelektronicznych, zniszczenia części środków dowodzenia itp.

Wszystkie wymienione zasady powinny być przestrzegane w czasie realizacji dowodzenia na wszystkich szczeblach dowodzenia lotnictwem, w każdych warunkach oraz podczas wykonywania różnorodnych zadań. Muszą być również stosowane i obowiązują zarówno w czasie dowodzenia na ziemi, z ziemi jak i w powietrzu.

1.3. Formy i metody dowodzenia

Znane są i powszechnie stosowane, dwie formy dowodzenia wojskami:

- 1 - dowodzenie scentralizowane;
- 2 - dowodzenie zdecentralizowane.

Według Słownika Podstawowych Terminów Wojskowych^{1/} "scentralizowanie dowodzenie wojskami to system dowodzenia polegający na łączeniu w rękach dowódcy /szefa/ wszystkich funkcji kierowniczych /dowódczych/ w stosunku do podległych i podporządkowanych /przydzielonych/ wojsk /jednostek organizacyjnych/ oraz koncentrowaniu ich wysiłków na osiągnięcie głównego celu działania /walki, operacji zgodnie z otrzymanymi zadaniami i podjętą decyzją".

Regulamin Walki Wojsk Lądowych^{2/} ustala, że centralizacja dowodzenia polega na ukierunkowaniu przez dowódcę i sztab wysiłków podległych oddziałów /pododdziałów/ stosownie do zamiaru i planu działania dla osiągnięcia ogólnego celu walki. Charakter wspólnej walki wymaga pozostawienia podwładnym samodzielności i inicjatywy w wyborze sposobów wykonania postawionych im zadań. Jednak samodzielność i inicjatywa podwładnych muszą się mieścić w ramach postawionego zadania i być zgodne z zamiarem przełożonego".

Scentralizowane dowodzenie lotnictwem polega na skupieniu w rękach dowódcy szczebla operacyjnego dowodzenia /kierowania/ podległymi /podporządkowanymi/ związkami taktycznymi i oddziałami lotnictwa, zgodnie z jego decyzją /planem/ dla osiągnięcia głównego

^{1/} Słownik Podstawowych Terminów Wojskowych, MON, Sztab Gen. WP, Warszawa 1977 s.7.

^{2/} Regulamin Walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych PRL. Cz. I /projekt MON/ASG WP 1984 r.

celu operacji /walki/. Wyższy przełożony nie tylko stawia swym podwładnym zadania lecz także wskazuje im sposoby ich wykonania oraz oddziałuje na przebieg realizacji tych zadań bojowych. Samodzielność i inicjatywa podwładnych sprowadza się do jaknajlepszego wykonania postawionych zadań bojowych zgodnie z decyzjami i wskazówkami przełożonego^{1/}.

Zdecentralizowane dowodzenie lotnictwem polega na przekazaniu części kompetencji dowodzenia lotnictwem dowódcom ogólnowojskowych /pancernych/ związków operacyjnych, a nawet związków taktycznych, którym okresowo operacyjnie podporządkowywane są związki i oddziały lotnictwa lub wydzielany wysiłek /limit/ lotnictwa. Kompetencje dowódców ogólnowojskowych w zakresie dowodzenia lotnictwem ograniczają się do postawienia lub sprecyzowania zadań bojowych podporządkowanym związkom lub oddziałom lotnictwa, określenie czasu ich wykonania, względnie wezwania grup lotnictwa na pole walki. Ilość sił potrzebnych do wykonania zadań bojowych postawionych lotnictwu przez dowódców ogólnowojskowych oraz sposoby ich wykonania z zasady określają dowódcy związków i oddziałów lotnictwa.

W wyjątkowych wypadkach dowódca związku operacyjnego lotnictwa może również przekazać część kompetencji dowodzenia określonym podległym mu dowódcom związków taktycznych, a nawet oddziałów np. dowódcy dywizji lotnictwa myśliwskiego osłaniającej walczące wojsko na oddzielnym kierunku. Dowódca taki, w ustalonym terminie, ma prawo samodzielnie podejmować decyzje, stawiać zadania podwładnym, określać sposoby ich realizacji i dowodzić podwładnymi podczas wykonywania zadań, ale w ramach znanego mu ogólnego zamiaru prowadzenia działań przez przełożonego.

Podstawowa forma dowodzenia lotnictwem jest dowodzenie scentralizowane. Przesądza o tym właściwości bojowe i zasady sztuki operacyjnej lotnictwa. Tylko scentralizowane dowodzenie zapewnia racjonalne wykorzystanie lotnictwa /w skali operacyjnej i taktycznej/, umożliwia efektywne i ekonomiczne jego wykorzystanie, przenosić wysiłek lotnictwa z jednego kierunku na inny i decydująco wpływać na przebieg i rezultaty operacji i walki.

^{1/} -----
Opracowano na podstawie książki pt. "Zasady dowodzenia wojskami" D.A.Iwanow, WP Sawieliew, P.W.Szemański, MON, Warszawa 1973, s.140-142.

Dowodzenie zdecentralizowane lotnictwem, realizowane przez dowódców ogólnowojskowych, stosowane jest tylko w odniesieniu do części wysiłku lotnictwa - w operacjach frontu nie przekracza ono 50% wysiłku /działań/ lotnictwa.

Podczas zdecentralizowanego dowodzenia lotnictwem /przez dowódców ogólnowojskowych/ dowódca związku operacyjnego lotnictwa nadal odpowiada za jego właściwe wykorzystanie i w każdej chwili może przejąć dowodzenie związkami taktycznymi i oddziałami czasowo operacyjnie podporządkowanymi dowódcom ogólnowojskowym związków operacyjnych /armii/, a czasami również dowódców związków taktycznych /DZ, DPanc/.

Przekazanie części kompetencji dowodzenia wybranym dowódcom związków taktycznych lub oddziałów lotnictwa ma miejsce sporadycznie.

Dowodzenie lotnictwem, bez względu na stosowaną formę /scen-
tralizowane, zdecentralizowane/ może być realizowane trzema metoda-
mi:

- 1 - osobisty kontakt dowódcy;
- 2 - osobisty kontakt dowódcy, ale za pomocą technicznych środków łączności;
- 3 - przez zastępców, pełnomocników, wyznaczonych oficerów.

Osobisty kontakt dowódcy z podwładnymi, ustne przekazanie /postawienie/ im zadań oraz osobiste kierowanie podwładnymi podczas wykonywania zadań jest najlepszą i najstarszą metodą dowodzenia. Niestety w lotnictwie nie zawsze możliwą do stosowania, szczególnie na wyższych szczeblach dowodzenia, oraz podczas dowodzenia z ziemi i w powietrzu.

W lotnictwie najczęściej stosowana jest metoda osobistego kontaktu dowódcy z podwładnymi, ale za pomocą technicznych środków dowodzenia - telefon, radio, zautomatyzowane środki przekazywania informacji. Techniczne środki dowodzenia lotnictwem stosuje się zarówno podczas dowodzenia na ziemi, z ziemi i w powietrzu.

Stosunkowo szeroko stosowana jest również metoda dowodzenia przez zastępców, wyznaczonych pełnomocników oraz oficerów z etatowych składów bojowych stanowisk i punktów dowodzenia. Wszyscy ci oficerowie mogą dowodzić w imieniu dowódcy /oddziału, związku

taktycznego lub operacyjnego lotnictwa/ na jego polecenie /za jego zgodą/ w myśl jego wskazówek oraz zgodnie z przekazanym im zakresem kompetencji.

Przedstawione formy i metody dowodzenia lotnictwem od wielu lat nie ulegają zmianom. Natomiast ich treść, środki i sposoby realizacji są systematycznie nowelizowane i dostosowywane do warunków i realnych potrzeb.

1.4. Cykl organizacyjny dowodzenia

Dowodzenie lotnictwem, podobnie jak dowodzenie innymi rodzajami wojsk i sił zbrojnych, realizowane jest w tzw. cyklach organizacyjnych. Cykl organizacyjny dowodzenia to zespół określonych i następujących po sobie przedsięwzięć dowodzenia wykonywanych przez jeden szczebel dowodzenia od otrzymania zadania bojowego do jego wykonania i podsumowania rezultatów działań bojowych.

Cykl organizacyjny dowodzenia lotnictwem, w zasadzie na wszystkich szczeblach dowodzenia, składa się z następujących głównych przedsięwzięć zwanych fazami:

- I faza - ogólne przygotowanie do działań bojowych, ciągłe zbieranie i studiowanie informacji o działaniach nieprzyjaciela i wojskach własnych; prognozowanie działań bojowych; otrzymanie zadania bojowego;
- II faza - planowanie działań bojowych obejmujące wypracowanie decyzji, planowanie działań i postawienie zadań podwładnym;
- III faza - organizowanie działań bojowych, które obejmuje przedsięwzięcie zapewniające bezpośrednio przygotowanie podwładnych do wykonania zadań bojowych;
- IV faza - kierowanie podległymi pododdziałami, oddziałami i związkami podczas wykonania zadań bojowych składa się z szeregu przedsięwzięć zapewniających dowodzenie, ciągłość działań oraz wszechstronne zabezpieczenie wykonawców zadań bojowych;

V faza - podsumowanie działań bojowych obejmujące zbieranie rezultatów działań, ich analizę, opracowanie wniosków do dalszych działań i ich rozpowszechnianie.

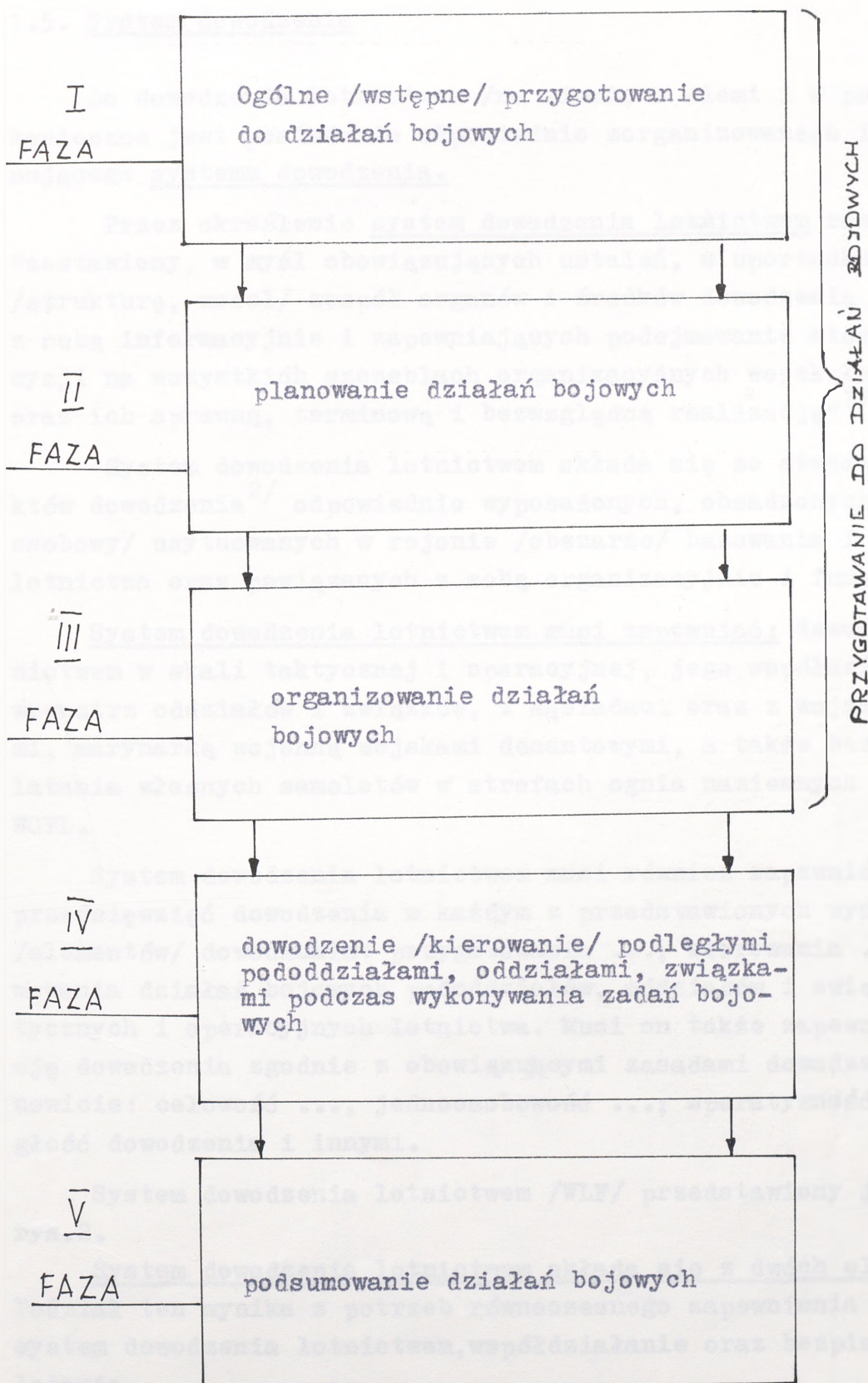
Ideowy model cyklu organizacyjnego dowodzenia lotnictwem przedstawiony jest na rys.1.

Jak widać z rysunku przedsięwzięcia dowodzenia realizowane w fazach od I do III stanowią etap przygotowania do działań bojowych pododdziału, oddziału czy też związku taktycznego, lub operacyjnego lotnictwa. Faza IV stanowi etap kierowania pododdziałami, oddziałami, związkami lotnictwa podczas wykonywania zadań bojowych a faza V etap podsumowania działań bojowych.

Teoretycznie zakłada się, że na każdym szczeblu dowodzenia następny /kolejny/ cykl organizacyjny dowodzenia powinien następować po zakończeniu poprzedniego. Z praktyki wiadomo, że często w trakcie wykonywania jednego zadania oddział, związek taktyczny lotnictwa otrzymuje już zadanie następne /kolejne/ i tym samym zmuszony jest do realizacji następnego /kolejnego/ cyklu organizacyjnego dowodzenia. Dlatego też z góry zakłada się, że na wszystkich szczeblach dowodzenia lotnictwem bardzo często mogą być realizowane, niemal równoległe /równocześnie/ 2-3 cykle organizacyjne dowodzenia /każdy z nich dla oddzielnego zadania bojowego/. Na przykład, w trakcie realizacji pierwszego zadania oddział lub związek taktyczny lotnictwa może rozpocząć przygotowanie do wykonania drugiego zadania, a w czasie jego wykonywania rozpocząć przygotowanie do wykonania zadania trzeciego.

W warunkach równoległego realizowania 2-3 cykli dowodzenia bardzo ważny jest ciągły i systematyczny napływ informacji o nieprzyjacielu i wojskach własnych, mającej wpływ na kolejno wypracowywane decyzje dowódcy.

Szczegółowa treść cyklu organizacyjnego dowodzenia lotnictwem oraz poszczególnych jego faz i przedsięwzięć przedstawiona jest w dalszej części tego materiału.

rys.1. Ideowy model cyklu organizacyjnego dowodzenia lotnictwem

1.5. System dowodzenia

Do dowodzenia lotnictwem /na ziemi, z ziemi i w powietrzu/ konieczne jest posiadanie odpowiednio zorganizowanego i funkcjonującego systemu dowodzenia.

Przez określenie system dowodzenia lotnictwem rozumiemy "zestawiony, w myśl obowiązujących ustaleń, w uporządkowaną całość /strukturę, model/ zespół organów i środków dowodzenia sprzężonych z sobą informacyjnie i zapewniających podejmowanie stosownych decyzji na wszystkich szczeblach organizacyjnych wojsk lotniczych oraz ich sprawną, terminową i bezwzględną realizację"^{1/}.

System dowodzenia lotnictwem składa się ze stanowisk i punktów dowodzenia^{2/} odpowiednio wyposażonych, obsadzonych /skład osobowy/ usytuowanych w rejonie /obszarze/ bazowania i działań lotnictwa oraz powiązanych z sobą organizacyjnie i funkcjonalnie.

System dowodzenia lotnictwem musi zapewniać: dowodzenie lotnictwem w skali taktycznej i operacyjnej, jego współdziałanie wewnątrz oddziałów i związków, z sąsiadami oraz z wojskami lądowymi, marynarką wojenną wojskami desantowymi, a także bezpieczeństwo latania własnych samolotów w strefach ognia naziemnych środków WOPL.

System dowodzenia lotnictwem musi również zapewnić realizację przedsięwzięć dowodzenia w każdym z przedstawionych wyżej etapów /elementów/ dowodzenia: przygotowania ...; kierowania ...; podsumowania działań bojowych pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych i operacyjnych lotnictwa. Musi on także zapewnić realizację dowodzenia zgodnie z obowiązującymi zasadami dowodzenia, a mianowicie: celowość ..., jednoosobowość ...; operatywność ... ciągłość dowodzenia i innymi.

System dowodzenia lotnictwem /WLF/ przedstawiony jest na rys.2.

System dowodzenia lotnictwem składa się z dwóch elementów. Podział ten wynika z potrzeb równoczesnego zapewnienia przez ten system dowodzenia lotnictwem, współdziałanie oraz bezpieczeństwo latania.

^{1/} -----
Dostosowano do potrzeb lotnictwa na podstawie hasła z Leksykonu Wiedzy Wojskowej, wyd. MON W-wa 1979 s.426.

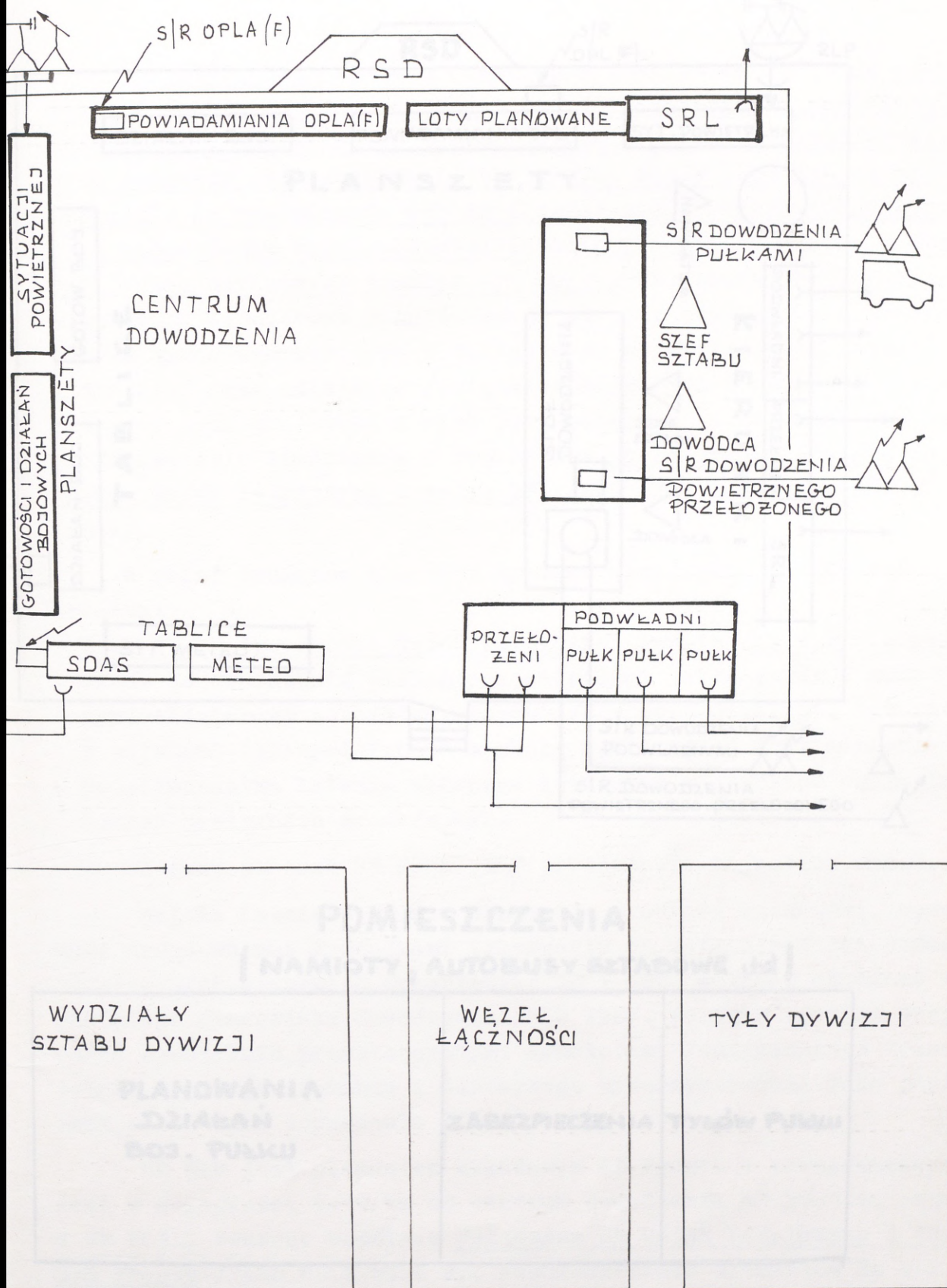
^{2/} Stanowisko dowodzenia /SD lub ZSD/ - przygotowane i wyposażone miejsce, rejon, pojazd lub inny środek, z którego dowódca dowodzi nieprzerwanie podległymi wojskami.
Punkt dowodzenia /PD/ przygotowane i wyposażone miejsce, pojazd lub inny środek spełniający funkcje pomocnicze w stosunku do SD nP.
PNL, GIL, PRN, ONL

Pierwszy element systemu dowodzenia lotnictwem obejmuje stanowiska dowodzenia /SD/ i zapasowe stanowiska dowodzenia /ZSD/ dywizji i pułków lotnictwa. SD /ZSD/ mają zapewnić bezpośrednio dowodzenie pododdziałami, oddziałami lotnictwa, zarówno na ziemi, z ziemi i w powietrzu we wszystkich etapach dowodzenia. Rozmieszczone są w rejonach lotnisk /węzłów/ bazowania oddziałów i związków taktycznych lotnictwa.

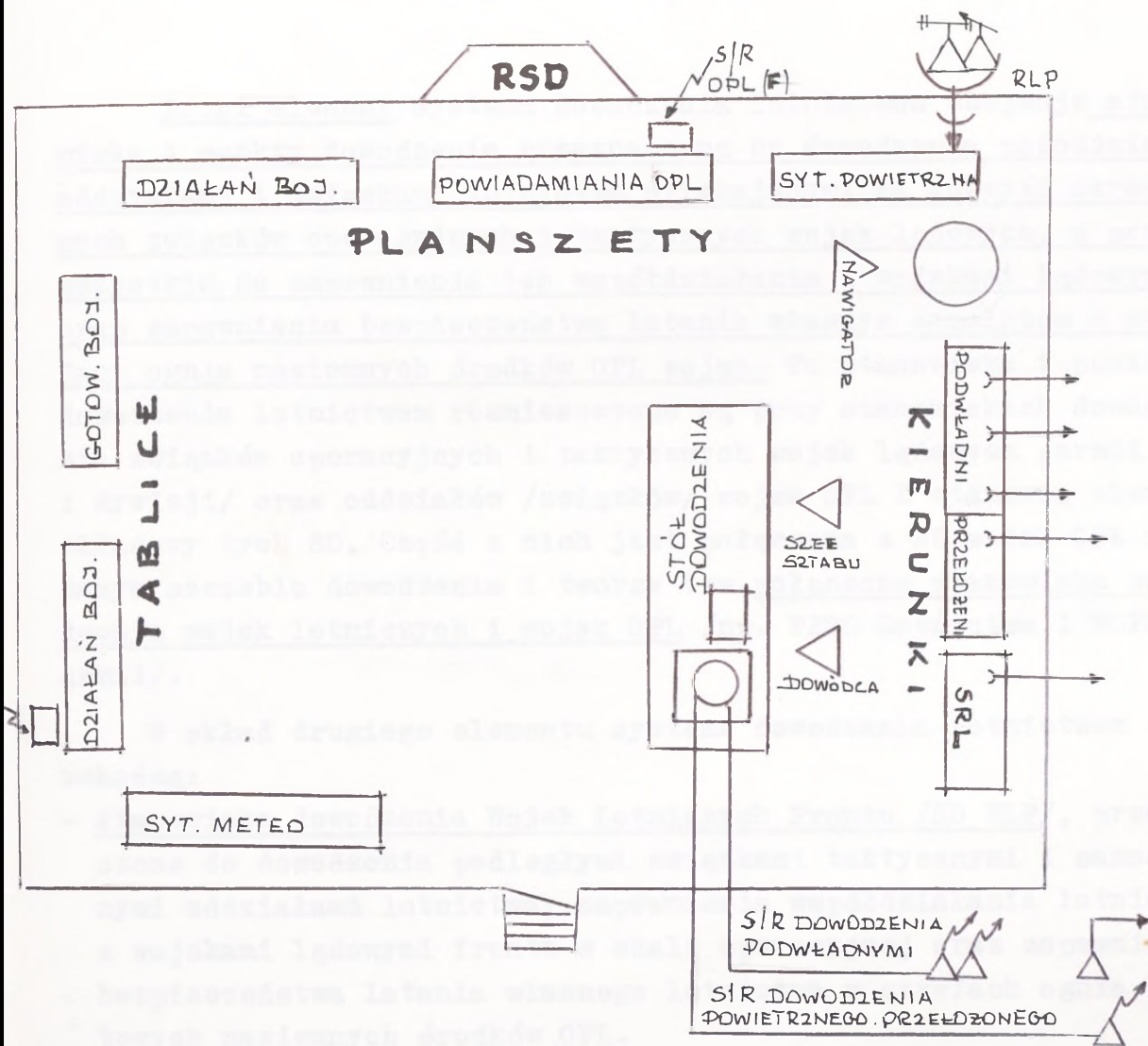
W skład pierwszego elementu systemu dowodzenia lotnictwem wchodzi:

- stanowiska dowodzenia /SD/ dywizji lotnictwa /DLM, DLMB/ przeznaczone do dowodzenia podległymi im pułkami lotnictwa /plm, plmb/ i rozmieszczane w rejonie węzłów bazowania dywizji. Dywizje lotnictwa w czasie działań bojowych rozwijają również zapasowe stanowiska dowodzenia /ZSD/, które mają zapewnić dowodzenie podległymi oddziałami po zniszczeniu lub obezwładnieniu SD dywizji. ZSD rozmieszczone są również w rejonie węzła bazowania dywizji, w znacznej odległości od SD dywizji, Jako ZSD dywizji mogą także służyć SD /ZSD/ wybranych pułków lotnictwa podległych danej dywizji. Ideowy schemat SD /ZSD/ dywizji lotnictwa przedstawiony jest na rys.3;
- stanowiska dowodzenia /SD/ pułków lotnictwa /plm, plmb, plrt, pśb/, wchodzących w skład dywizji lub samodzielnych, przeznaczone do dowodzenia podległymi im pododdziałami i rozmieszczane w rejonie lotnisk bazowania pułków. Pułki lotnictwa w czasie działań bojowych powinny również rozwijać w rejonie lotniska bazowania zapasowe stanowiska dowodzenia /ZSD/ np. na bazie SD jednej z podległych eskadr. Ideowy schemat SD /ZSD/ pułku lotnictwa przedstawiony jest na rys.4.

Na uwagę zasługuje często stosowany nieprawidłowy zwrot: "... dowodzi SD 7 plm". SD nie dowodzi! Dowodzi zawsze dowódca /wyznaczony jego zastępca/ z SD lub ZSD. SD /ZSD/, jego wyposażenie i rozmieszczenie zapewnia dowódcy dowodzenie.

rys.3. Ideowy schemat SD /ZSD/ dywizji lotnictwa

POMIESZCZENIA (NAMIOTY, AUTOBUSY SZTABOWE itd)

<p>PLANOWANIA DZIAŁAŃ BOJ. PUŁKU</p>	<p>ZABEZPIECZENIA</p>	<p>TYŁÓW PUŁKU</p>
---	------------------------------	---------------------------

rys.4. Ideowy schemat SD /ZSD/ pułku lotnictwa

Drugi element systemu dowodzenia lotnictwem obejmuje stanowiska i punkty dowodzenia przeznaczone do dowodzenia pododdziałami oddziałami i związkami lotnictwa działającymi na korzyść określonych związków operacyjnych i taktycznych wojsk lądowych, a przede wszystkim do zapewnienia ich współdziałania z wojskami lądowymi oraz zapewnienia bezpieczeństwa latania własnym samolotom w strefach ognia naziemnych środków OPL wojsk. Te stanowiska i punkty dowodzenia lotnictwem rozmieszczone są przy stanowiskach dowodzenia związków operacyjnych i taktycznych wojsk lądowych /armii i dywizji/ oraz oddziałów /związków/ wojsk OPL i stanowią element składowy tych SD. Część z nich jest połączona z SD wojsk OPL na danym szczeblu dowodzenia i tworzy tzw. połączone stanowiska dowodzenia wojsk lotniczych i wojsk OPL /np. PŁSD Lotnictwa i WOPL Armii/.

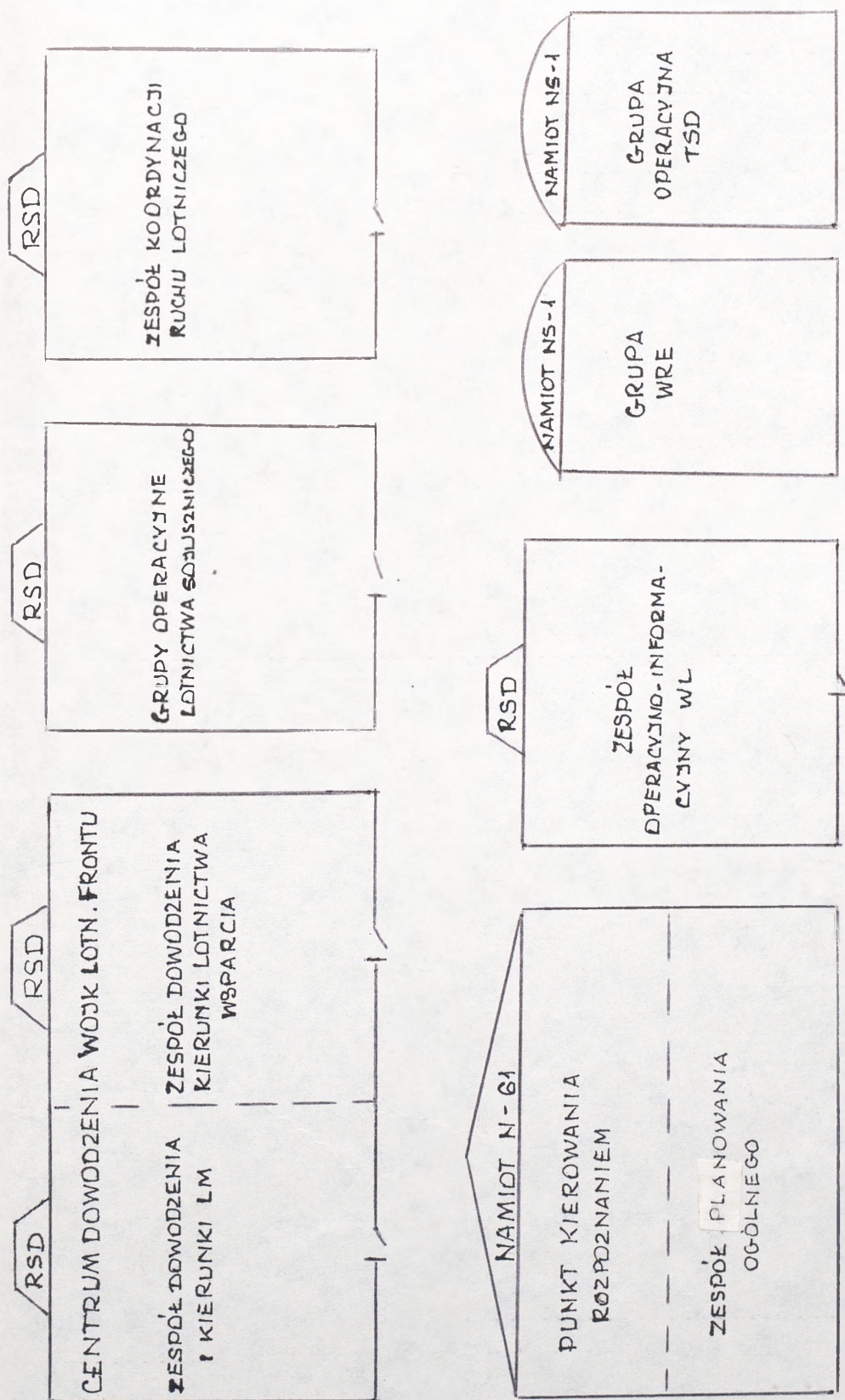
W skład drugiego elementu systemu dowodzenia lotnictwem wchodzi:

- stanowisko dowodzenia Wojsk Lotniczych Frontu /SD WLF/, przeznaczone do dowodzenia podległymi związkami taktycznymi i samodzielny oddziałami lotnictwa; zapewnienia współdziałania lotnictwa z wojskami lądowymi frontu w skali operacyjnej oraz zapewnienia bezpieczeństwa latania własnego lotnictwa w strefach ognia frontowych naziemnych środków OPL.

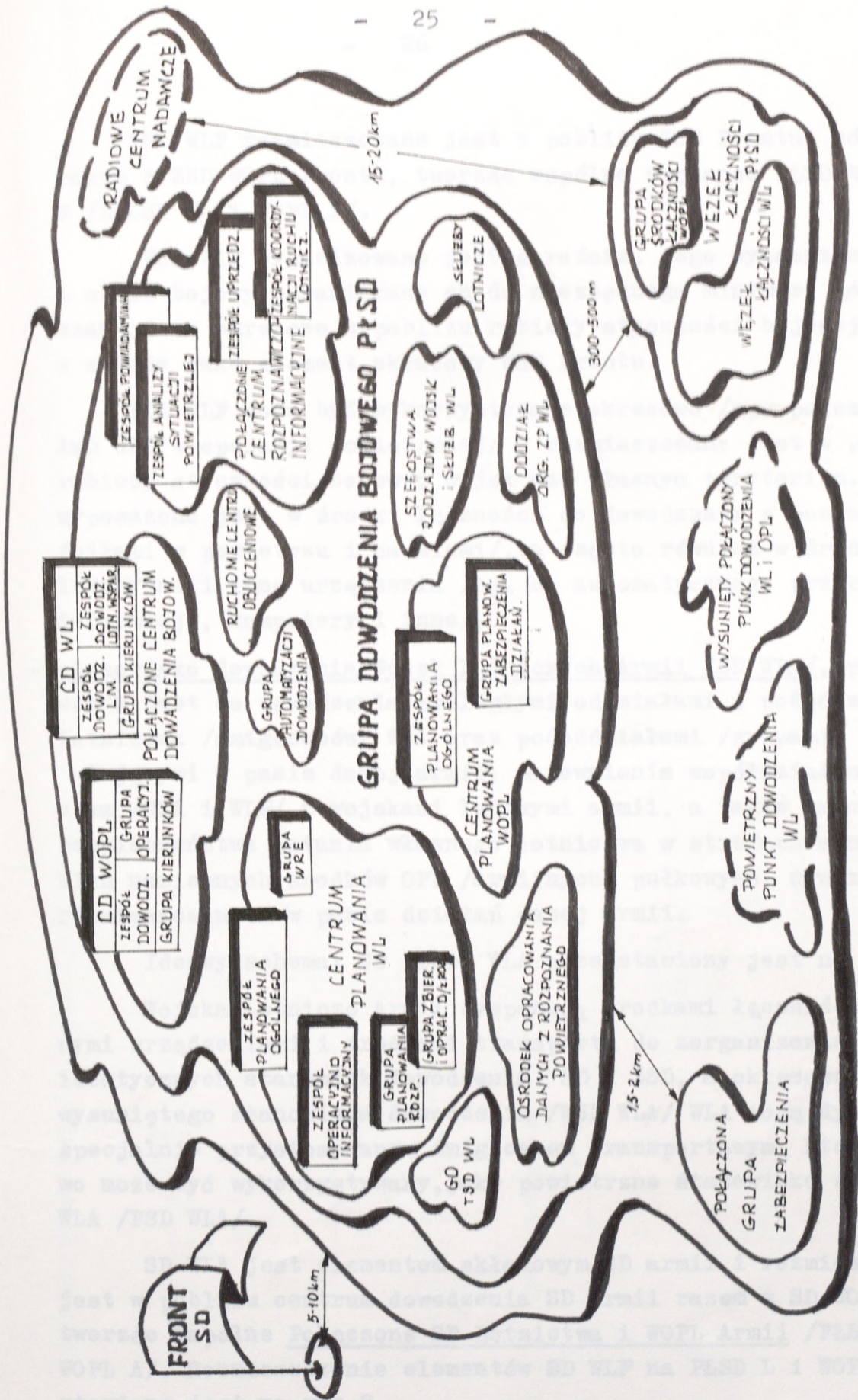
Ideowy schemat SD /ZSD/ WLF przedstawiony jest na rys.5.

Wojska Lotnicze Frontu dysponują środkami łączności, specjalnymi urządzeniami i środkami transportu do zorganizowania dwóch identycznych stanowisk dowodzenia: SD i ZSD, a także okresowo wysuniętego stanowiska dowodzenia /WSD WLF/. Powinny również dysponować specjalnie przystosowanymi samolotami /śmigłowcami/ transportowymi do zorganizowania i okresowego wykorzystywania jako powietrzne stanowisko dowodzenia WLF /PSD WLF/.

SD WLF jest elementem składowym SD Frontu i rozmieszczone jest w odległości 5-10 km od centrum dowodzenia SD Frontu, razem z SD WOPL, tworząc wspólnie Połączone SD Wojsk Lotniczych i Wojsk OPL Frontu /PŁSD WL i WOPL F/. Rozmieszczenie elementów SD WLF na PŁSD WL i WOPL F przedstawione jest na rys.6.

rys.5. Ideowy schemat SD /ZSD/ WLF

rys.6. Rozmieszczenie elementów SD WLF na Połączonym Stanowisku Dowodzenia Wojsk Lotniczych i Wojsk Obrony Przeciwlotniczej Frontu

ZSD WLF rozmieszczane jest w pobliżu ZSD Frontu, również razem z ZSD WOPL Frontu, tworząc wspólne zapasowe PŁSD WL i WOPL F /ZPŁSD WL i WOPL F/.

WSD WLF organizowane jest doraźnie. Jego wyposażenie i skład bojowy ograniczane są do niezbędnego minimum. Rozmieszczane jest okresowo w pobliżu rubieży styczności bojowej wojsk, z zasady jako element składowy WSD Frontu.

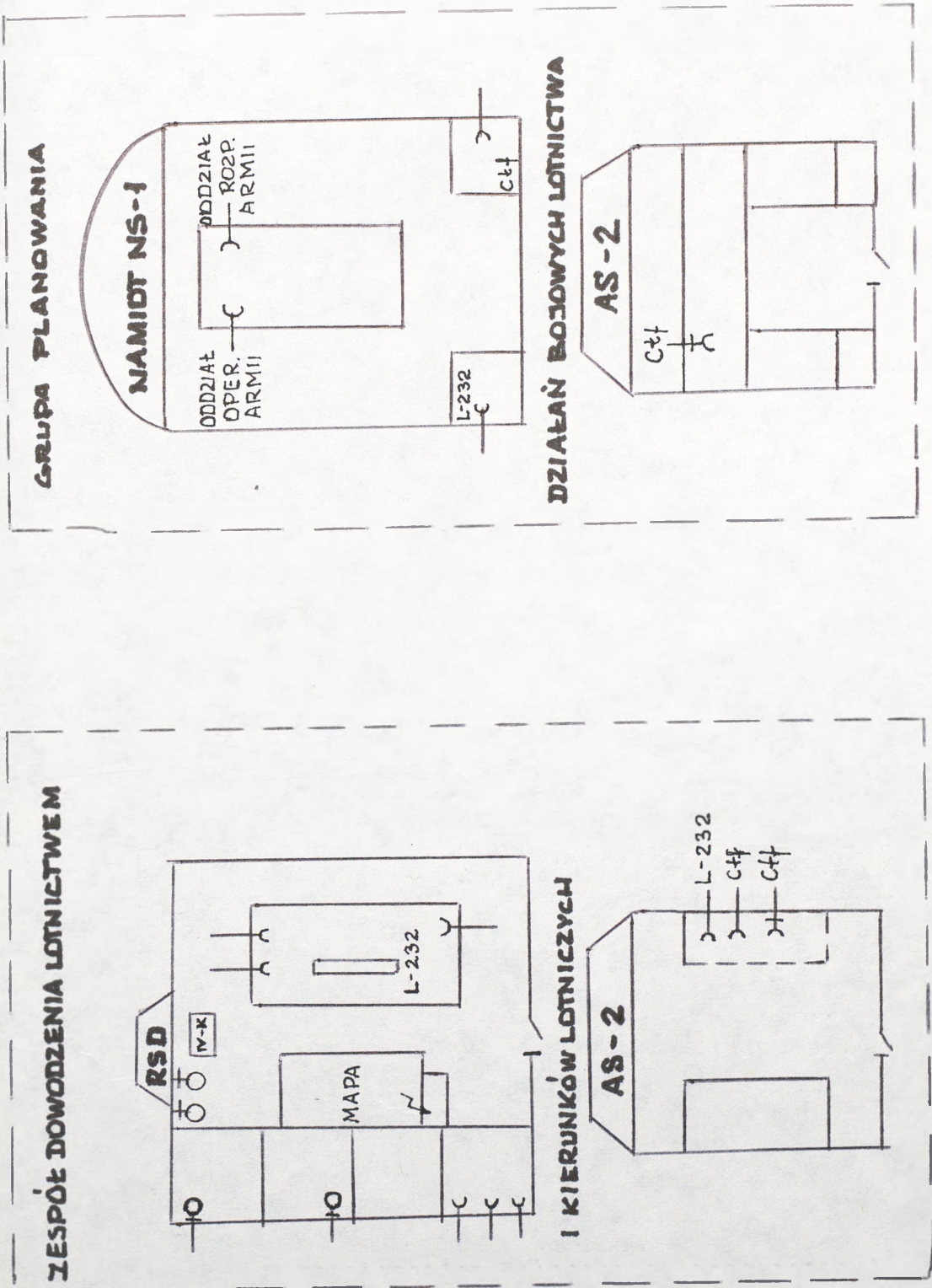
PSD WLF może być wykorzystywane okresowo /np. podczas działań WLF w operacji powietrznej/ i rozmieszczane jest w pobliżu rubieży styczności bojowej wojsk nad własnym terytorium. PSD WLF wyposażone jest w środki łączności do dowodzenia z powietrza /siłami w powietrzu i na ziemi/, a często również w środki radiolokacyjne i inne urządzenia /np. do automatycznego przekazywania informacji, komputery i inne/;

- stanowisko dowodzenia Wojsk Lotniczych Armii /SD WLA/, przeznaczone jest do dowodzenia podległymi oddziałami i pododdziałami lotnictwa /śmigłowców/ WLA oraz pododdziałami /grupami/ WLF działającymi w pasie danej armii; zapewnienie współdziałania lotnictwa /WLA i WLF/ z wojskami lądowymi armii, a także zapewnienie bezpieczeństwa latania własnego lotnictwa w strefach ognia wszystkich naziemnych środków OPL /armijnych, pułkowych, dywizyjnych/ rozmieszczonych w pasie działań danej armii.

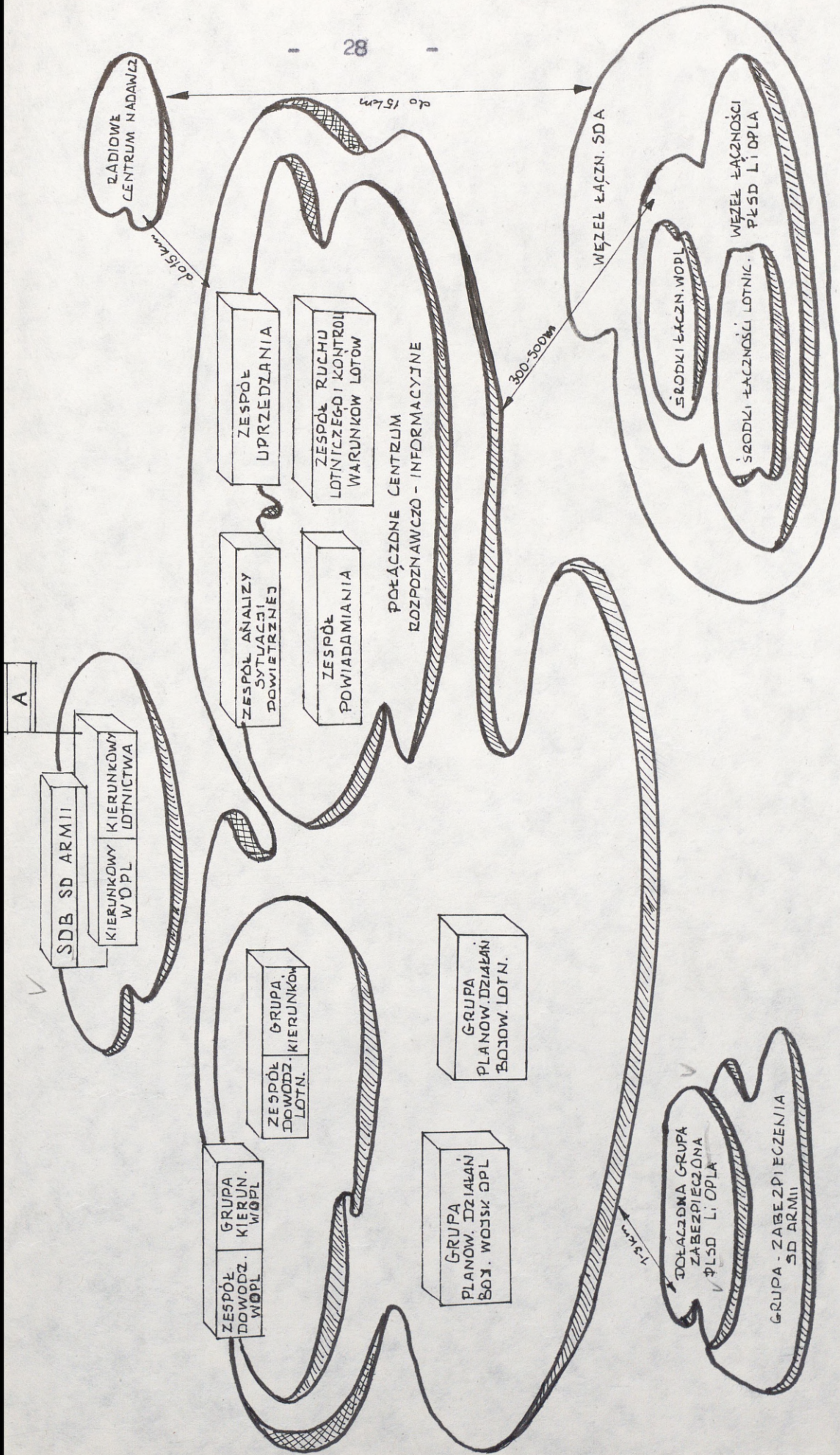
Ideowy schemat SD /ZSD/ WLA przedstawiony jest na rys.7.

Wojska Lotnicze Armii dysponują środkami łączności, specjalnymi urządzeniami i środkami transportu do zorganizowania dwóch identycznych stanowisk dowodzenia: SD i ZSD, a okresowo również wysuniętego stanowiska dowodzenia /WSD WLA/ WLA mogą dysponować specjalnie przystosowanym śmigłowcem transportowym, który okresowo może być wykorzystywany, jako powietrzne stanowisko dowodzenia WLA /PSD WLA/.

SD WLA jest elementem składowym SD armii i rozmieszczone jest w pobliżu centrum dowodzenia SD armii razem z SD WOPL armii, tworząc wspólne Połączone SD Lotnictwa i WOPL Armii /PŁSD L i WOPL A/. Rozmieszczenie elementów SD WLF na PŁSD L i WOPL A przedstawione jest na rys.8.

rys.7. Ideowy schemat SD /ZSD/ WLA

rys.8. Rozmieszczenie elementów SD WLA na PŁSD L i WOPL A

67.

ZSD WLA rozmieszczone jest na ZSD armii, również razem z ZSD WOPL armii tworząc wspólne zapasowe PŁSD L i WOPL armii /PŁSD i WOPL A/.

WSD WLA organizowane jest doraźnie, wyposażone jest w niezbędne środki łączności i rozmieszczone jest w pobliżu rubieży styczności bojowej wojsk, z zasady jako element składowy WSD armii

PSD WLA może być wykorzystywane okresowo, z zasady wspólnie przez dowódcę armii i dowódcę WLA. PSD WLA rozmieszczone jest w pobliżu rubieży styczności bojowej, a jego wyposażenie powinno zapewniać dowodzenie z powietrza wojskami lądowymi i lotnictwem na ziemi i w powietrzu.

Z SD WLA ściśle powiązane są i podlegają dowódcy WLA następujące punkty dowodzenia lotnictwem: Grupy Dowodzenia Lotnictwem /GDL/; Punkty Dowodzenia Lotnictwem /PNL/; Punkty Radionawigacyjne /PRN/ oraz Oficerowie Naprowadzania Lotnictwa /ONL/.

- Grupa Dowodzenia Lotnictwem /GDL/ przeznaczona jest do dowodzenia lotnictwem działającym na korzyść dywizji zmechanizowanej /DZ/ lub pancерnej /DPanc/, zapewnienia jego współdziałania z wojskami dywizji oraz bezpieczeństwa jego latania w strefach ognia naziemnych środków OPL tej dywizji.

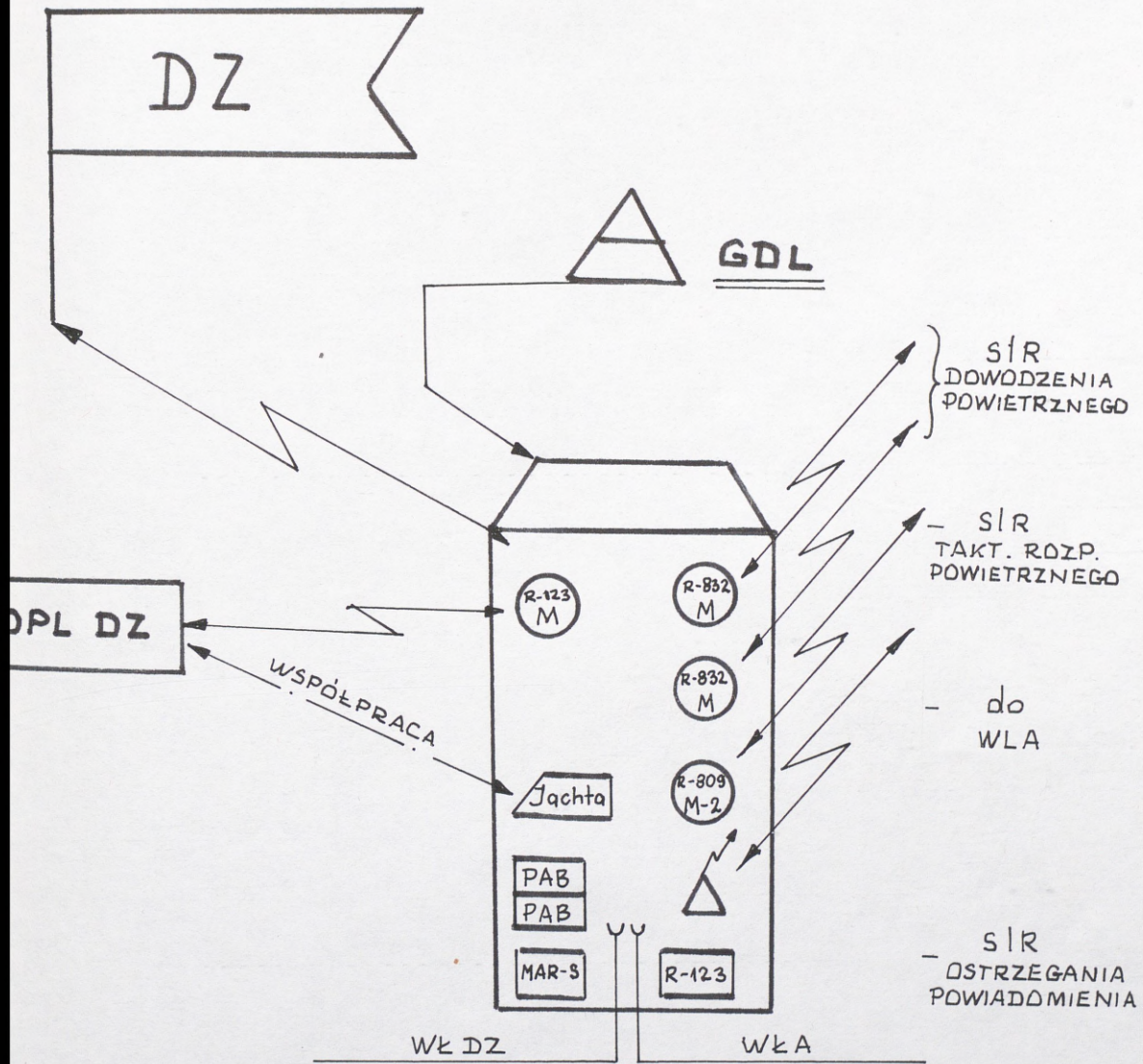
GDL usytuowana jest na specjalnie przystosowanym i wyposażonym w środki łączności transporterze opancerzonym lub bojowym wozie piechoty, który rozmieszcza się obok SD DZ /DPanc/. GDL ściśle współpracuje z szefem OPL danej dywizji.

Schemat wyposażenia i rozmieszczenia GDL - rys.9.

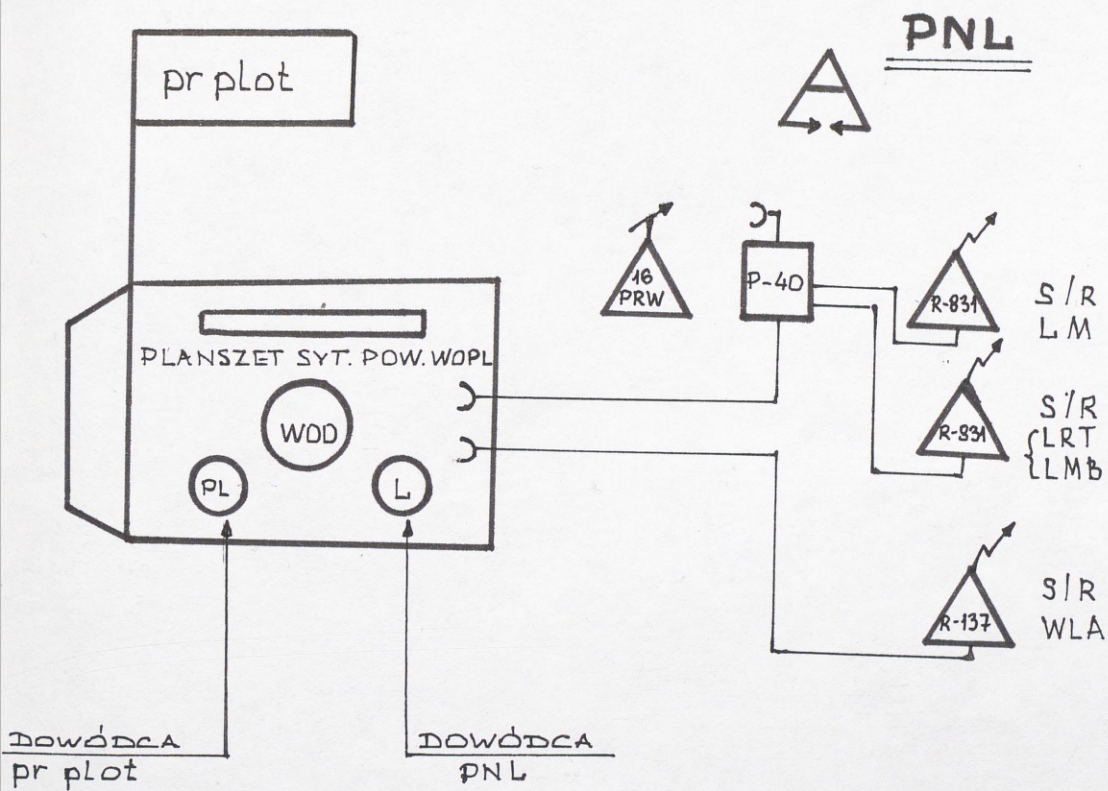
- Punkt Naprowadzania Lotnictwa /PNL/ przeznaczony jest do naprowadzania lotnictwa /przede wszystkim lotnictwa myśliwskiego/ na cele /obiekty/ powietrzne, zapewnienia jego współdziałania z naziemnymi środkami OPL oraz bezpieczeństwa jego latania w strefach ognia tych środków OPL.

PNL wyposażony jest w środki radiolokacyjne i łączności, rozmieszczony jest przy SD pułków i brygad rakiet przeciwlotniczych /frontowych, armijnych i dywizyjnych/.

Schemat wyposażenia i rozmieszczenia PNL - rys.10.

rys.9. Schemat wyposażenia i rozmieszczenia GDL

rys.10. Schemat wyposażenia i rozmieszczenia PNL

- Punkt Radionawigacyjny /PRN/ wyposażony jest w środki radio nawigacyjne, przeznaczony jest do zabezpieczenia nawigowania samolotów /śmigłowców/ i oznaczania korytarzy przelotów. Rozmieszczony jest w pasie działań armii w osi korytarza przelotowego lotnictwa.

Schemat wyposażenia i rozmieszczenia PRN - rys.11.

- Oficerowie Naprowadzania Lotnictwa /ONL/ przeznaczeni są do wskazywania obiektów działań oraz naprowadzania lotnictwa /samolotów i śmigłowców/ na obiekty naziemne usytuowane bezpośrednio za rubieżą styczności bojowej wojsk.

ONL wyposażeni są w radiostacje do korespondencji z samolotami i śmigłowcami w powietrzu i okresowo rozmieszczeni w batalionach zmechanizowanych /czołgów/ pierwszego rzutu.

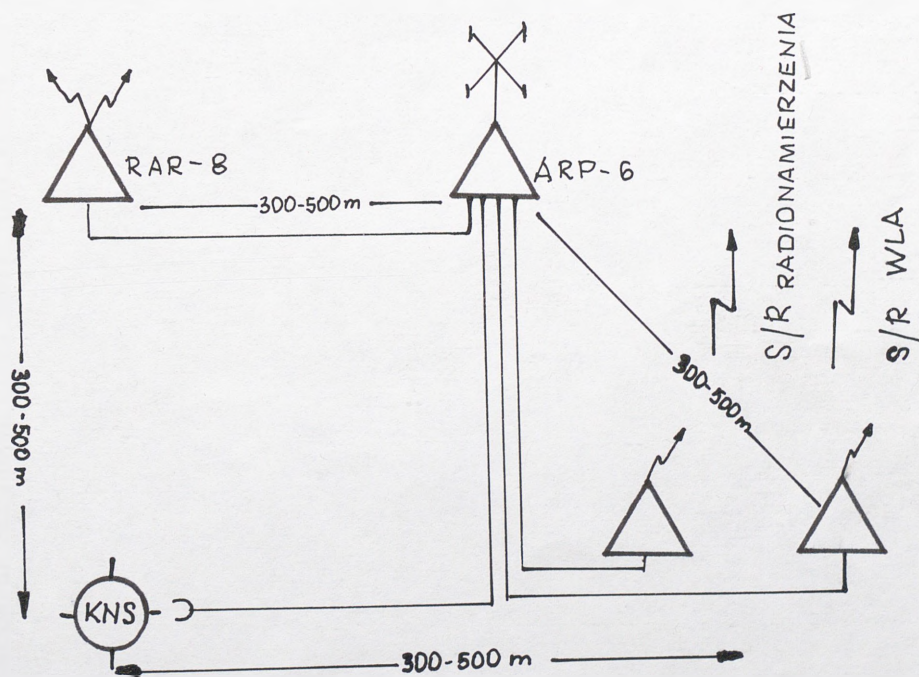
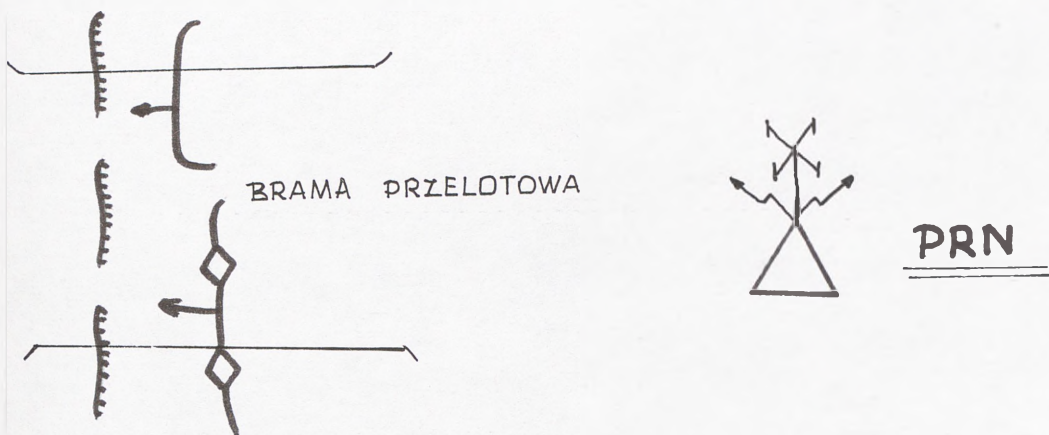
Wszystkie stanowiska i punkty dowodzenia drugiego elementu systemu dowodzenia lotnictwem są ściśle powiązane ze stanowiskami dowodzenia wojsk lądowych /SD frontu, armii, dywizji/ co w znacznym stopniu ułatwia organizację i realizację współdziałania lotnictwa z wojskami lądowymi w ogóle. Natomiast połączenie SD WLF z SD WOPL frontu oraz SD WLA z SD WOPL armii stwarza znacznie lepsze warunki bezpiecznego latania samolotem i śmigłowcom w strefach ognia własnych naziemnych środków OPL wojsk.

Jak widać na przedstawionych rysunkach /nr nr 3-11/ wszystkie stanowiska i punkty dowodzenia lotnictwem, w zależności od przeznaczenia i szerebla dowodzenia, są odpowiednio wyposażone i urządzone.

Wyposażenie i urządzenie stanowisk i punktów dowodzenia musi zapewniać: zbieranie, analizę i zobrazowanie odpowiednich informacji /o nieprzyjacielu, wojskach własnych i innych; przyjmowanie i stawianie zadań bojowych; wypracowanie decyzji; kierowanie podwładnymi w czasie przygotowania i prowadzenia działań bojowych; zbieranie informacji o rezultatach działań, ich analizę oraz ewentualne rozpowszechnianie.

Realizacja większości z tych wymagań uzależniona jest od posiadanych środków łączności.

Na stanowiskach i punktach dowodzenia lotnictwem wykorzystywane są techniczne środki łączności, poczta polowa i środki sygnalizacyjne. Do technicznych środków łączności zalicza się: środki radiowe, radioliniowe, radiotelefoniczne, przewodowe i teledacyjne.

rys.11. Schemat wyposażenia i rozmieszczenia PRN

Środki łączności stosowane w dowodzeniu lotnictwem wykorzystywane są w sposób kompleksowy, co zapewnia ciągłość wymiany informacji we wszystkich zasadniczych relacjach/ z podwładnymi, przełożonymi, sąsiadami, pomiędzy punktami dowodzenia, wewnątrz punktów dowodzenia/. Środki radiowe stanowią główny środek dowodzenia lotnictwem. Do zwiększenia ich zasięgu często stosowane są retranslatory montowane na pokładach samolotów.

Środki radioliniowe spełniają ważną rolę w zapewnieniu łączności pomiędzy poszczególnymi stanowiskami i punktami dowodzenia lotnictwem, a także stacjami radiolokacyjnymi i punktami naprowadzania lotnictwa. Środki te pracują w ścisłym powiązaniu ze środkami radiotelefonicznymi i przewodowymi.

Środki radiotelefoniczne dzięki swym właściwościom znalazły szerokie zastosowanie w dowodzeniu lotnictwem. Służą one zwłaszcza do prowadzenia bezpośrednich rozmów między osobami funkcyjnymi wewnątrz stanowisk dowodzenia, na lotniskach, w kolumnach marszowych itp.

Środki przewodowe wykorzystywane są z zasady w rejonach punktów dowodzenia do łączności wewnętrznej.

Poczta polowa służy do wymiany informacji między poszczególnymi stanowiskami i punktami dowodzenia. Do przewożenia poczty najczęściej wykorzystuje się śmigłowce lub samoloty łącznikowe.

Środki sygnalizacyjne wykorzystywane są do przekazywania uzgodnionych sygnałów w określonych sytuacjach. Mogą one posiadać określone kształty /litera "T"/, a także kolory /rakietki sygnalizacyjne itp./.

Przekazywanie informacji niejawnych przez techniczne środki łączności zabezpieczane jest przez środki ochrony informacji do automatycznego szyfrowania i kodowania określonych informacji lub półautomatycznego kodowania informacji. Do środków ochrony informacji zalicza się: urządzenia do szyfrowania, urządzenia do automatycznego kodowania oraz urządzenia teledacyjne, a także dokumenty do kodowania informacji.

Do przyspieszenia i ułatwienia pracy osób funkcyjnych stanowisk i punktów dowodzenia wykorzystywane są środki organizacyjno-techniczne: środki wymiany informacji wewnątrz punktu dowodzenia:

proste urządzenia do przetwarzania informacji; środki do utrwalania informacji i rozmnażania dokumentów bojowych.

Środki wymiany informacji wewnątrz punktów dowodzenia: bezprzewodowe i przewodowe urządzenia głośno mówiące i abonenckie oraz radiotelefony.

Proste urządzenia do przetwarzania informacji, służące do wykonywania operacji arytmetycznych na zbiorach danych to: kalkulatory, przeliczniki, arytmometry, automaty obrachunkowe itp.

Środki do utrwalania informacji, wykorzystuje się do magnetycznego zapisu stawianych głośno zadań bojowych lub wydawanych zarządzeń, wytycznych itp. Są to: dyktafony, megnetofony itp. Mogą one być wykorzystane do zapisu informacji płynących od przełożonych, sąsiadów itd.

Środki do rozmnażania i opracowywania informacji to przede wszystkim maszyny do pisania, powielacze, drukarnie itp.

Na każdym stanowisku pracy w punkcie dowodzenia znajdują się zestawy niezbędnych środków biurowych. Są to: linijki kalkulacyjne /suwaki/, szablony, wykresy, tablice, zestawy znaków taktycznych, blankiety sformalizowane, komplety tuszopisów i kolorowych ołówków strugarki do ołówków i inne potrzebne do przyspieszenia i ułatwienia pracy poszczególnych osób funkcyjnych.

Do zobrazowania informacji na stanowiskach i punktach dowodzenia stosuje się planszety, ekrany, a także monitory telewizyjne i inne urządzenia elektroniczne.

Od dawna dąży się do automatyzowania zbierania, analizy i przekazywania informacji jak również do obliczeń określonych parametrów. W lotnictwie od wielu lat wykorzystywane są urządzenia np. "Wozduch-1M" lub "Wozduch-1p"/WP-01M, WP-02M; WP-03; WP-11

Od kilku lat na operacyjnych szczeblach dowodzenia /WLA i WLF wykorzystywane są ruchome ośrodki obliczeniowe, wyposażone w komputery /średniej wielkości/ służące do wykonywania kalkulacji i obliczeń potrzebnych do podejmowania decyzji, planowania oraz przechowywania informacji.

Przewiduje się, że w najbliższych latach stanowiska i punkty dowodzenia wyposażone zostaną w zautomatyzowane środki dowodzenia /DP-10; 20; 30/ oraz elementy PASUW.

Ilość środków łączności, dowodzenie i innych urządzeń, a także ilość personelu obsługi musi zapewniać równoczesne rozwinięcie i pracę tzw. "dwóch położań" głównych stanowisk i punktów dowodzenia.

Funkcjonowanie stanowisk i punktów dowodzenia lotnictwem ustalone jest odpowiednimi instrukcjami.

Do obsługi /rozwijania, zwijania, zapewnienia ciągłego funkcjonowania środków łączności, dowodzenia i urządzeń/ stanowisk i punktów dowodzenia powołane są specjalne pododdziały lub oddziały /kompanie, bataliony, pułki zabezpieczenia i łączności/. Ich skład i wyposażenie powinien zapewnić niemal równoczesne rozwijanie i pracę "dwóch położań" - dwóch stanowisk dowodzenia /SD i ZSD WLF, WLA i dywizji lotnictwa, a także okresowe rozwijanie na tych szczeblach dowodzenia wysuniętych stanowisk dowodzenia /WSD/. Stanowiska dowodzenia pułków lotnictwa w zasadzie są jednopozycyjniowe. Powinny jednak posiadać zapasowe środki łączności, dowodzenie oraz urządzenia umożliwiające okresowe rozwijanie WSD, np. na zapasowym lotnisku, lotnisku wysuniętym lub lotnisku przewidzianym do przebazowania pułku. Jako ZSD pułku lotnictwa zazwyczaj służy SD jednej z podległych eskadr.

Grupy Dowodzenia Lotnictwem /GDL/, Punkty Naprowadzania Lotnictwa /PNL/ oraz Punkty Radionawigacyjne /PRN/ są "jednopozycyjniowe".

Stała obsada osobowa /techniczna/ "dwupozycyjniowych" stanowisk dowodzenia, często oznaczany S1 i S2, stanowi około 40% /po 20% na SD i ZSD/ całego składu bojowego /obsady osobowej/ danego stanowiska dowodzenia.

Pozostałe 60% składu bojowego, na czele z dowódcą, stanowi grupę operacyjną, która obsadza jedno z rozwiniętych SD i z niego dowodzi podległymi związkami lub pododdziałami. Drugie stanowisko dowodzenia w tym czasie pełni funkcję ZSD, w pełni przygotowane do natychmiastowego przejęcia dowodzenia. Po przejściu na to stanowisko dowodzenia /ZSD/ grupy operacyjnej /z dowódcą/ ono będzie pełniło funkcję SD /głównego/.

Bardzo często SD w czasie pełnienia funkcji ZSD, będzie przemieszczane do nowego rejonu. Rozwijanie, zwijanie oraz zmiany rejonów rozmieszczenia SD i ZSD odbywają się za zgodą przełożonego.

Zmiany ZSD WLF i WLA odbywają się łącznie ze zmianą ZSD Frontu i Armii.

Istniejący system dowodzenia lotnictwem może być wyposażony w nowe środki łączności, dowodzenia i urządzenia, może być również korygowane funkcjonowanie jego poszczególnych elementów bez konieczności wprowadzenia zmian strukturalnych.

1.6. Rola i ogólne obowiązki dowódców i sztabów w procesie dowodzenia lotnictwem

Zgodnie z ustaleniami normatywnymi wynikającymi z nich zakresami obowiązków służbowych i kompetencji, dowódca /każdego szczebla dowodzenia/ dowodzi podległymi mu wojskami osobiście oraz ponosi całkowitą odpowiedzialność za ich wyszkolenia, gotowość bojową, przygotowanie do działań bojowych, sposoby, terminy i rezultaty wykonania zadań bojowych, a także ich stan moralno-polityczny.

Dowódca w dowodzeniu wojskami wykorzystuje swoich zastępców, sztab, a także szefów służb, a w wypadku wyjątkowych potrzeb również innych podległych mu oficerów.

Podstawą dowodzenia każdego dowódcy jest zadanie jakie otrzymał od przełożonego, dotyczące szkolenia podległych mu wojsk, utrzymywanie ich w określonych stopniach gotowości bojowej; działań bojowej, a także realizacji innych przedsięwzięć. Dowódca łącznie z zadaniami może otrzymać od przełożonego również wskazówki dotyczące jego wykonania.

W wyjątkowej sytuacji /np. brak łączności z przełożonym, bezpośrednie zagrożenie itp./ dowódca może samodzielnie decydować o użyciu podległych mu sił, a następnie zameldować o tym przełożonemu.

Dowódca jest organizatorem wyszkolenia podległych mu wojsk, oraz osobiście odpowiada za jego przebieg i rezultaty.

On również określa siły do dyżurowania w nakazanych stopniach gotowości bojowej, czasami również ilość sił w poszczególnych stopniach gotowości bojowej.

Tylko dowódca może powziąć decyzje o wykonaniu zadania /zada-
niach bojowych /o działaniach bojowych/ i postawić zadania bojowe podle-
głym mu związkom, oddziałom, pododdziałom o sposobach i terminach
ich wykonania, a także zorganizować współdziałanie.

Dowódca osobiście odpowiada za merytoryczną stronę decyzji,
doprowadzenie jej do podwładnych /wykonawców/, a także terminowe
i dokładne jej wykonanie.

Dowódca odpowiada również za kształtowanie stanu moralno-po-
litycznego i jego faktyczny stan; stan stosunków międzyludzkich
w podległych mu pododdziałach, oddziałach, związkach taktycznych,
a także wpływ tych stanów na wykonywanie zadań bojowych.

Podczas organizacji szkolenia wojsk, określanie sił w poszcze-
gólnych stopniach gotowości bojowej, wypracowanie decyzji oraz or-
ganizowanie działań bojowych przez podwładnych, dowódca z zasady
zawsze korzysta z pomocy swych zastępców, oficerów, sztabu czy też
szefów służb. Pomoc ta z zasady sprowadza się do przygotowania i
zameldowania dowódcy propozycji /często alternatywnych/ różnych
elementów decyzji, a czasami również całej decyzji.

Dowódca w szerokim zakresie wykorzystuje również sztab do
szczegółowego planowania działań bojowych oraz opracowania dokumen-
tów bojowych, a także przekazywania ich do podległych pododdziałów
oddziałów i związków.

Do kształtowania stanu moralno-politycznego dowódca w szeroko-
kim zakresie wykorzystuje aparat /oficerów/ polityczny.

Przedstawiona wyżej rola dowódcy w realizacji głównych przed-
sięwzięć dowodzenia pozwala na zestawienie podstawowych obowiązków
dowódców oddziałów i związków taktycznych lotnictwa.

Do podstawowych obowiązków dowódców oddziałów i związków tak-
tycznych lotnictwa należy:

- utrzymanie w ciągłej gotowości bojowej /sprawności technicznej/
sprzętu bojowego, środków dowodzenia i zabezpieczenia oraz perso-
nelu obsługi;
- organizowanie wyszkolenia podległego składu osobowego zgodnie
z bieżącymi wymaganiami wynikającymi z zadań bojowych i warunki
ich wykonania, oraz systematyczne doskonalenie jego umiejętności
bojowych i profesjonalnych;

- ciągła znajomość sytuacji bojowej /naziemnej i powietrznej, czasami również morskiej/ i warunków wykonania zadań bojowych, oraz systematyczne studiowanie rejonu działań bojowych, a także zapoznawanie z wybranymi elementami sytuacji bojowej podległy personel;
- utrzymywanie nakazanej ilości sił w określonych przez przełożonego stopniach gotowości bojowej;
- umiejętne przygotowanie oddziału, związku do wykonania zadań bojowych - wszechstronna ocena sytuacji, podejmowanie decyzji o wykonaniu zadań bojowych, meldowanie jej przełożonemu, a po jej zatwierdzeniu postawienie zadań podwładnym;
- kierowanie i pomoc w czasie przygotowania podwładnych do wykonania zadań bojowych;
- dowodzenie /kierowanie/ podległymi pododdziałami, oddziałami, związkami podczas wykonywania przez nie zadań bojowych;
- kontrolowanie wykonania przez podwładnych zadań bojowych, analizowanie wyników działań bojowych oraz rozpowszechnianie doświadczeń bojowych.

Wymienione obowiązki dowódca powinien realizować osobiście. W wyjątkowych sytuacjach dowódca może część obowiązków, najczęściej na określony czas, przekazać jednemu ze swych zastępców, a nawet wyznaczonemu oficerowi sztabu. Przekazanie obowiązków pełnomocnikowi, nie zwalnia dowódcy od odpowiedzialności za ich wykonywanie.

Zgodnie z ustaleniami regulaminowymi sztab jest głównym organem dowodzenia wojskami w dyspozycji dowódcy - jest swego rodzaju instrumentem zapewniającym dowodzenie przez dowódcę.

Podstawą jego pracy /jej strony merytorycznej i funkcjonalnej/ zawsze jest zamiar, a następnie decyzja dowódcy o wykonaniu zadania bojowego, szkoleniowego, lub wykonania określonego przedsięwzięcia, bardzo często uzupełniona dodatkowymi wskazówkami wykonawczymi.

Na funkcjonowanie sztabu może również wywierać wpływ/np. ustalać terminy dostarczenia meldunków, dokumentów itp./ sztab przełożonego.

Organizatorem pracy sztabu na wszystkich szczeblach dowodzenia, oraz odpowiedzialnym za jego funkcjonowanie i efekty pracy, jest szef sztabu, który jest pierwszym zastępcą dowódcy i powinien być zawsze przygotowany do dowodzenia w imieniu dowódcy. On również jest odpowiedzialny za należyte funkcjonowanie sztabu, merytoryczne i organizacyjne przygotowanie oficerów sztabu, ich szkolenie, a także efekty i terminowość pracy całego sztabu. Szef sztabu odpowiedzialny jest również za przygotowanie, wyposażenie i funkcjonowanie stanowisk i punktów /systemu/ dowodzenia, a w tym również pracę środków łączności.

Praca sztabu oddziału, związku lotnictwa jest zawsze dostosowana do przedsięwzięć dowodzenia realizowanych przez dowódcę.

Zgodnie z ogłoszonym przez dowódcę zamiarem szkolenia podległego personelu, sztab proponuje, a następnie opracowuje plany szkolenia teoretycznego i praktycznego, doprowadza je do podwładnych, organizuje przedsięwzięcia szkoleniowe, lub tylko je zabezpiecza, a także kontroluje przebieg szkolenia i ocenia jego efekty.

Sztab precyzuje siły, określone przez przełożonego do utrzymywania w nakazanych stopniach gotowości bojowej; opracowuje plany dyżurów; doprowadza je do zainteresowanych i kontroluje utrzymywanie sił w gotowościach bojowych.

Zasadniczą pracę sztab wykonuje podczas przygotowania oddziału, związku taktycznego i operacyjnego lotnictwa do działań bojowych. W tym okresie sztab dostarcza dowódcy aktualne informacje o nieprzyjacielu, wojskach własnych, sąsiadach, przedstawia propozycje rozwiązań poszczególnych elementów decyzji; planuje działania, opracowuje dokumenty bojowe, przekazuje je do podwładnych, kontroluje przebieg organizacji działań i osiąganie gotowości bojowej do wykonania zadania bojowego.

W trakcie prowadzenia działań bojowych sztab zbiera informacje o sytuacji bojowej oraz warunkach wykonywania zadań bojowych, może proponować korekty do planu działań bojowych, wskazywać zapasowe obiekty uderzeń, rozpoznania itp., a także ocenia rezultaty działań bojowych. Może również przygotowywać się do prac związanych z dalszymi działaniami oddziału, związku lotnictwa.

Sztab analizuje wykonanie zadań bojowych, zestawia wnioski, przygotowuje materiały do omówienia działań bojowych, organizuje podsumowanie /omówienie/ działań bojowych, popularyzuje doświadczenia i wniosku z tych działań bojowych.

Przedstawiona wyżej rola i praca sztabu w realizacji głównych przedsięwzięć dowodzenia pozwala na zestawienie podstawowych obowiązków sztabu oddziału, związku taktycznego i operacyjnego lotnictwa.

Do podstawowych obowiązków sztabu oddziału, związku taktycznego /operacyjnego/ lotnictwa należy:

- nieprzerwane zbieranie informacji o sytuacji bojowej, opracowanie jej, oraz selektywne zapoznawanie z nią zainteresowanych /dowódcą, oficerów sztabu, podwładnych i innych/;
- opracowywanie planów oraz organizacyjne zabezpieczania przebiegu szkolenia podległych pododdziałów, oddziałów i związków;
- zapewnienie utrzymywania w nakazanych stopniach gotowości bojowej sił i środków;
- opracowanie propozycji użycia sił i środków, oraz meldowanie ich dowódcy;
- opracowanie planów użycia sił zgodnie z decyzją dowódcy i pozostałych dokumentów bojowych oraz terminowe przesyłanie ich do przełożonych, podwładnych, sąsiadów;
- zapewnienie jaknajlepszych warunków przygotowania /organizowania/ do działań podległych pododdziałów, oddziałów i związków oraz terminowego osiągnięcia gotowości bojowych do wykonania zadań bojowych;
- zapewnienie jaknajlepszych warunków dowodzenia /kierowania/ podległymi pododdziałami, oddziałami i związkami lotnictwa przez dowódcę w trakcie prowadzenia działań bojowych;
- śledzenia za przebiegiem działań bojowych; przedstawienie propozycji koniecznych korekt planów działań, jak również zbieranie meldunków o przebiegu działań i opracowywanie meldunków o działaniach dla przełożonych; /sprawozdań/

- opracowanie i analizowanie rezultatów działań bojowych, organizowanie omówień działań bojowych oraz opracowanie i rozpowszechnienie doświadczeń z działań bojowych;
- zorganizowanie i zapewnienie należytego funkcjonowania stanowisk i punktów dowodzenia ich ochrony, obrony i maskowania;
- zapewnienie ochrony tajemnicy wojskowej i przedsięwzięć WRE;
- wykonywanie innych zadań związanych z dowodzeniem podwładnymi przez dowódcę lub wyznaczonych przez niego pełnomocników;

Z przedstawionych obowiązków funkcyjnych wynikają kompetencje dowódców i sztabów oddziałów i związków lotnictwa. Na uwagę zasługuje jednoznaczne ustalenie kierowniczej roli dowódcy w dowodzeniu wojskami, jednoosobowego decydowania oraz osobistej odpowiedzialności dowódcy za treść i skutki podejmowanych decyzji.

Natomiast sztab jest organem dowodzenia dowódcy, swego rodzaju instrumentem pomagających w dowodzeniu podwładnymi przez dowódcę. Z zakresu obowiązków wynika jego znaczenie, nieodzowność istnienia i konieczność sprawnego funkcjonowania.

Na przypomnienie i jednoznaczne rozumienie zasługują obowiązujące ustalenia: dowództwo /pułku, dywizji/ to nie tylko dowódca i jego etatowi zastępcy, ale dowódca, zastępcy, sztab, szefowie służb i inne komórki organizacyjne skupione wokół dowódcy i jego zastępców.

1.7. Praca dowódcy i sztabu w okresie przygotowania do działań bojowych

Omówiony wyżej tzw. cykl organizacyjny dowodzenia lotnictwem przewiduje, że przygotowanie do działań bojowych w oddziale - związku lotnictwa obejmuje:

- ogólne /wstępne/ przygotowanie do działań bojowych;
- wypracowanie decyzji o działaniach bojowych;
- organizowanie działań bojowych.

Ogólne /wstępne/ przygotowanie do działań bojowych z zasady rozpoczyna się po otrzymaniu zarządzenia wstępnego^{1/} i obejmuje:

^{1/} -----
Niekiedy może rozpocząć się wcześniej, jeszcze przed otrzymaniem zarządzenia wstępnego.

studiowanie informacji o działaniach nieprzyjaciela i wojskach własnych i prognozowanie działań bojowych /rejon działań, obiekty uderzeń, sposoby działań itp./, a trwa do czasu otrzymania zadania bojowego.

Wypracowanie decyzji o działaniach bojowych rozpoczyna po otrzymaniu zadania bojowego w formie rozkazu bojowego, zarządzenia bojowego, lub wstępnego zarządzenia bojowego i obejmuje: wypracowanie zamiaru i decyzji, planowania działań bojowych oraz postawienie zadań podwładnym, w formie wstępnego zarządzenia bojowego, rozkazu bojowego, lub zarządzenia bojowego.

Organizowanie działań bojowych rozpoczyna się po postawieniu zadań podwładnym i obejmuje: przedsięwzięcia zabezpieczające przygotowanie podwładnych do wykonania zadań bojowych.

Przygotowanie do działań bojowych może być prowadzone dwoma metodami: kolejną i równoległą.

Metody te często również nazywane są modelami przygotowania do działań bojowych:

- model kolejnego przygotowania do działań bojowych;
- model równoległego przygotowania do działań bojowych.

Model kolejnego przygotowania do działań bojowych polega na rozpoczynaniu prac związanych z wypracowaniem decyzji i planowaniem na kolejnych szczeblach dowodzenia dopiero po zakończeniu przygotowania do działań bojowych na szczeblu wyższym. Model ten można stosować wówczas kiedy dysponuje się odpowiednią ilością czasu zapewniającego kolejne przygotowanie do działań na wszystkich szczeblach dowodzenia i osiągnięcie gotowości bojowej do wykonania zadań bojowych. Model ten najczęściej stosowany jest w warunkach pokojowych. Umożliwia on systematyczną realizację poszczególnych przedsięwzięć przygotowania, kontrolę i pomoc podwładnych. Zakłócenia w realizacji poszczególnych przedsięwzięć mogą ograniczyć czas przygotowania do działań bojowych wykonawców - szczebli najniższych.

Model równoległego przygotowania działań bojowych polega na niemal równoczesnym rozpoczynaniu i prowadzeniu przygotowania do działań bojowych na wszystkich szczeblach dowodzenia. Równoległość pracy wszystkich szczebli dowodzenia praktycznie osiąga się poprzez możliwie najszybsze przekazanie podwładnym zadań bojowych, często

o charakterze ogólnym, a następnie sukcesywnie udokładnionych. Model ten stosuje się w warunkach, kiedy dysponuje się krótszym czasem na przygotowanie do działań bojowych. Umożliwia on wcześniejsze rozpoczynanie przygotowania do działań bojowych przez podwładnych, a tym samym jego przedłużenie. Ostatnio ten model przygotowania do działań bojowych jest coraz częściej stosowany, zarówno przez wojska lądowe jak i lotnictwo.

Modele przygotowania do działań bojowych przedstawione są na rys.12.

Jak widać na rysunku w obydwu modelach występują w zasadzie te same przedsięwzięcia - analiza zadania, zamiar, ocena sytuacji, planowanie ...

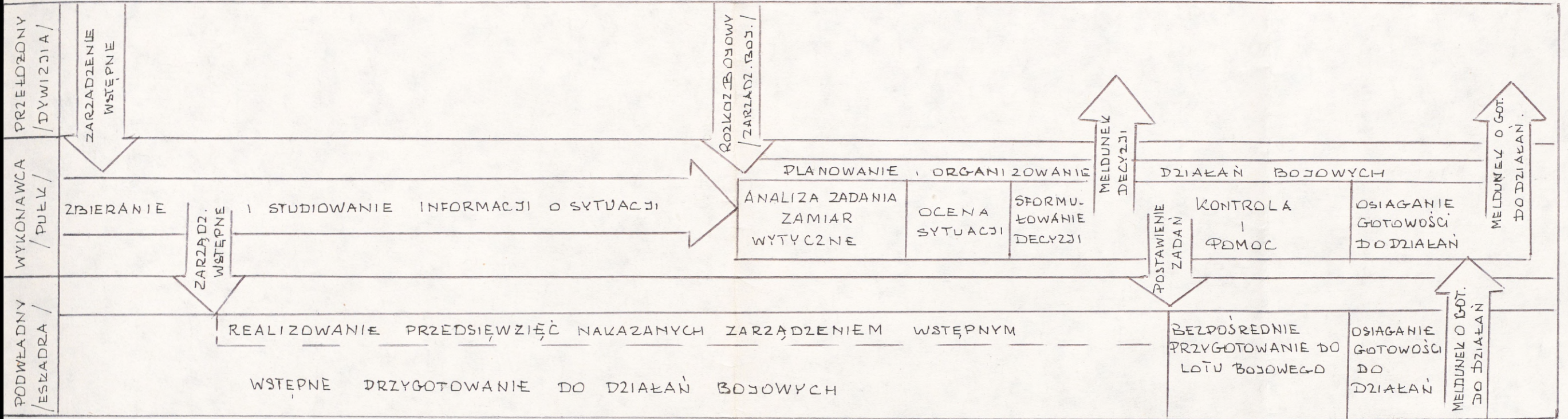
Ich treść, sposób i kolejność realizacji w każdym modelu może być różna.

Pierwszym przedsięwzięciem, realizowanym w czasie przygotowania do działań bojowych, obydwoma metodami, jest ogólne /wstępne przygotowanie do działań bojowych. Podstawę do jego rozpoczęcia na każdym szczeblu dowodzenia mogą być: ustne wskazówki przełożonego, z zasady sugerujące również jego zakres i treść; zarządzenie wstępne, określające jego treść, terminy i sposoby realizacji, lub też inicjatywa dowódcy danego szczebla dowodzenia, często wynikająca tylko z przewidywań, miejsca w ugrupowaniu bojowym rozwoju sytuacji itp.

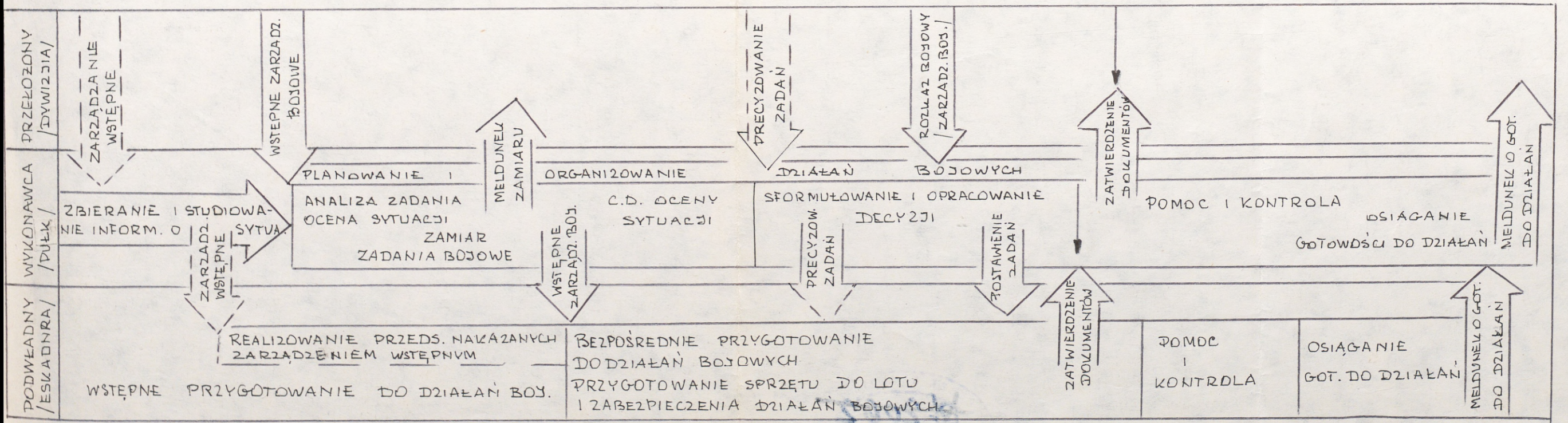
Zarządzenie wstępne stanowiące formalną i merytoryczną podstawę przeprowadzenia wstępnego przygotowania do działań bojowych może zawierać:

- informacje uzupełniające o sytuacji operacyjno-taktycznej;
- przewidywany rejon przyszłych działań bojowych;
- charakter działań bojowych /rodzaj/ zadania bojowego;
- na co należy zwrócić uwagę podczas wstępnego przygotowania do działań bojowych;
- przewidywany termin otrzymania zadania bojowego, w formie rozkazu bojowego lub wstępnego zarządzenia bojowego;
- inne informacje lub polecenia.

a. MODEL KOLEJNEGO PRZYGOTOWANIA DO DZIAŁAŃ BOJOWYCH

b. MODEL RÓWNOLEGŁEGO PRZYGOTOWANIA DO DZIAŁAŃ BOJOWYCH

rys.12. Modele przygotowania do działań bojowych

Wstępne przygotowanie do działań bojowych może obejmować:

- studiowanie rejonu przyszłych działań bojowych;
- studiowanie obiektów przewidywanych do zwalczania, rozpoznania, osłony itp.;
- doskonalenie sposobów wykonywania zadań bojowych - ugrupowań, sposobów atakowania, osłony, rozpoznania itp.;
- doskonalenie współdziałania wewnątrz ugrupowania, z sąsiadami, innymi rodzajami wojsk itp.;
- doskonalenie dowodzenia podwładnymi podczas przygotowania i prowadzenia działań bojowych;
- doskonalenie odtwarzania gotowości bojowej do powtórnych lotów oraz zabezpieczenie działań bojowych;
- inne przedsięwzięcia.

Wstępne przygotowanie do działań bojowych zawsze powinno uwzględniać przewidywany charakter zadań bojowych oraz realne warunki ich wykonywania.

Organizatorem wstępnego przygotowania do działań bojowych jest dowódca /oddziału, związku taktycznego, operacyjnego/. On odpowiedzialny jest za jego treść, sposób i terminy przeprowadzenia. Sztab, na podstawie ustaleń dowódcy, opracowuje plan wstępnego przygotowania do działań bojowych i doprowadza go do wykonawców, najczęściej w formie zarządzenia wstępnego, a następnie kontroluje przebieg wstępnego przygotowania do działań bojowych w podległych pododdziałach, oddziałach lub związkach lotnictwa. Każdy dowódca ma obowiązek zameldowania przełożonemu o treści, sposobach i terminach wstępnego przygotowania do działań bojowych. Plany wstępnego przygotowania do działań bojowych /na piśmie/ nie podlegają zatwierdzeniu przez przełożonych.

Następnym etapem /głównym/ przedsięwzięciem przygotowania do działań bojowych w oddziale, związku taktycznym i operacyjnym lotnictwa jest wypracowanie decyzji o działaniach bojowych, które obejmuje:

- otrzymanie zadania bojowego;
- analizę zadania bojowego;
- wypracowanie zamiaru działań;
- ocenę sytuacji;

- powzięcie decyzji;
- planowanie działań bojowych;
- postawienie zadań podwładnym.

Przebieg wypracowania decyzji, a także treść poszczególnych przedsięwzięć również uzależniona jest od przyjętej metody przygotowania do działań bojowych.

Zadanie bojowe dla pododdziału, oddziału, związku lotnictwa może otrzymać /przyjąć/ tylko jego dowódca, lub osoba jego zastępująca. Dowódca może otrzymać zadanie bojowe od przełożonego ustnie /osobiście lub telefonicznie, drogą radiową/, lub na piśmie. Treść zadania bojowego w formie ustnej jest identyczna jak na piśmie. Ustne zadanie bojowe musi być zawsze potwierdzone na piśmie.

Zadanie bojowe na piśmie może być dostarczone do oddziału, związku taktycznego lub operacyjnego lotnictwa w formie: wyciągu z dyrektywy operacyjnej; rozkazu operacyjnego /wyciągu z rozkazu operacyjnego/; zarządzenia operacyjnego /wyciągu z zarządzenia operacyjnego/; rozkazu bojowego, zarządzenia bojowego lub wstępnego zarządzenia bojowego.

Zadanie bojowe przekazane /otrzymane/ w formie wstępnego zarządzenia bojowego zawsze jest potwierdzone rozkazem bojowym /operacyjnym/, wydawanymi /otrzymywanymi/ później /po kilku lub kilkunastu godzinach/.

Zadania bojowe o charakterze operacyjnym wydawane /otrzymywane/ są na operację, trwającą z zasady kilka lub kilkanaście dni, a następnie precyzowane na każdy dzień operacji.

Zadania bojowe o charakterze taktycznym /dla pułku, dywizji lotnictwa/ wydawane /otrzymywane/ są na dzień działań, a następnie precyzowane na każdy lot bojowy. Wyjątkowo pułk, dywizja lotnictwa może otrzymać zadanie bojowe tylko na jeden lot bojowy /wylot/.

Zadanie bojowe /bez względu na jego charakter - taktyczne, operacyjne/ powinno zawierać:

- informacje o działaniach nieprzyjaciela i wojsk własnych, w tym i sąsiadów;
- zadanie przełożonego i zamiar jego wykonania najczęściej w formie ogólnej, szczegółowej w części dot.wykonawcy;

- zadanie bojowe do wykonania, w tym: cel /zniszczyć, obezwładnić, zdezorganizować/, sposób i termin oraz siły do jego realizacji;
- termin gotowości bojowej do wykonania zadania;
- zabezpieczenia działań bojowych;
- dowodzenie;
- inne wskazówki np. środki rażenia, trasa lotu itp.

W sytuacji kiedy zadanie bojowe wydawane jest /otrzymywane/ w formie wstępnego zarządzenia bojowego może ono nie zawierać części wyżej wymienionych poleceń, np. konkretnego obiektu działań, terminu wykonania zadania itp. Polecenia te są przekazywane wykonawcom sukcesywnie w terminie późniejszym, a w całości zestawione i potwierdzone w rozkazie bojowym.

Forma otrzymania zadania bojowego /rozkaz, zarządzenie bojowe, wstępne zarządzenie bojowe/ z zasady wskazuje /wręcz nakazuje/ jaką należy przyjąć metodę przygotowania do działań bojowych. Rozkaz bojowy /operacyjny/ lub zarządzenie bojowe z zasady sugeruje przyjęcie metody kolejnego przygotowania do działań bojowych. Natomiast wstępne zarządzenie bojowe - przyjęcie metody równoległego przygotowania do działań bojowych.

Po otrzymaniu zadania bojowego bez względu na przyjętą /nakazaną/ metodę przygotowania do działań bojowych, dowódca analizuje /otrzymane/ zadanie bojowe. Celem analizy zadania bojowego jest dokładne zrozumienie jego treści oraz wypracowanie zamiaru działań /zamiaru wykonania zadania bojowego/.

Zakłada się, że każdy dowódca przystępując do analizy zadania bojowego zna aktualną sytuację operacyjno-taktyczną /w zakresie jego interesującym/ oraz skład i możliwości bojowe własnego oddziału, związku taktycznego /operacyjnego/ lotnictwa.

Analiza zadania bojowego jest indywidualnym procesem myślowym dowódcy, który powinien obejmować:

- analizę zadania przełożonego i zamiaru jego wykonania;
- szczegółową analizę zadania własnego;
- analizę działań sąsiadów;
- analizę warunków działań.

Analiza każdego z wymienionych elementów powinna pozwalać na wy-
ciągnięcie wniosków i zestawienie wniosków ogólnych, stanowiących
podstawę wypracowania zamiaru działań bojowych /zamiaru wykonania
zadania bojowego/.

Schemat analizy zadania bojowego przedstawiony jest na
rys.13.

Analizując zadanie wykonywane przez przełożonego, dowódca
rozpatruje cel jego działań, ich charakter, a przede wszystkim
zamiar wykonania zadania. W wyniku analizy tych elementów powi-
nien zrozumieć rodzaj zadania wykonywanego przez przełożonego,
wpływ tych działań na wykonanie otrzymanego zadania, a także
ustalić zagadnienia wymagające wyjaśnienia.

Podczas analizy własnego zadania bojowego dowódca rozpatru-
je jego treść - cel działań, podziału wysiłku, główny wysiłek,
współdziałanie, natężenie działań i inne elementy. W wyniku tej
analizy dowódca precyzuje cel wykonania zadania własnego, stopień
powiązania zadania z zadaniem przełożonego, ustala przedsięwzięcia
do wykonania w pierwszej kolejności, siły i środki, określa po-
trzeby szczegółowych kalkulacji i inne.

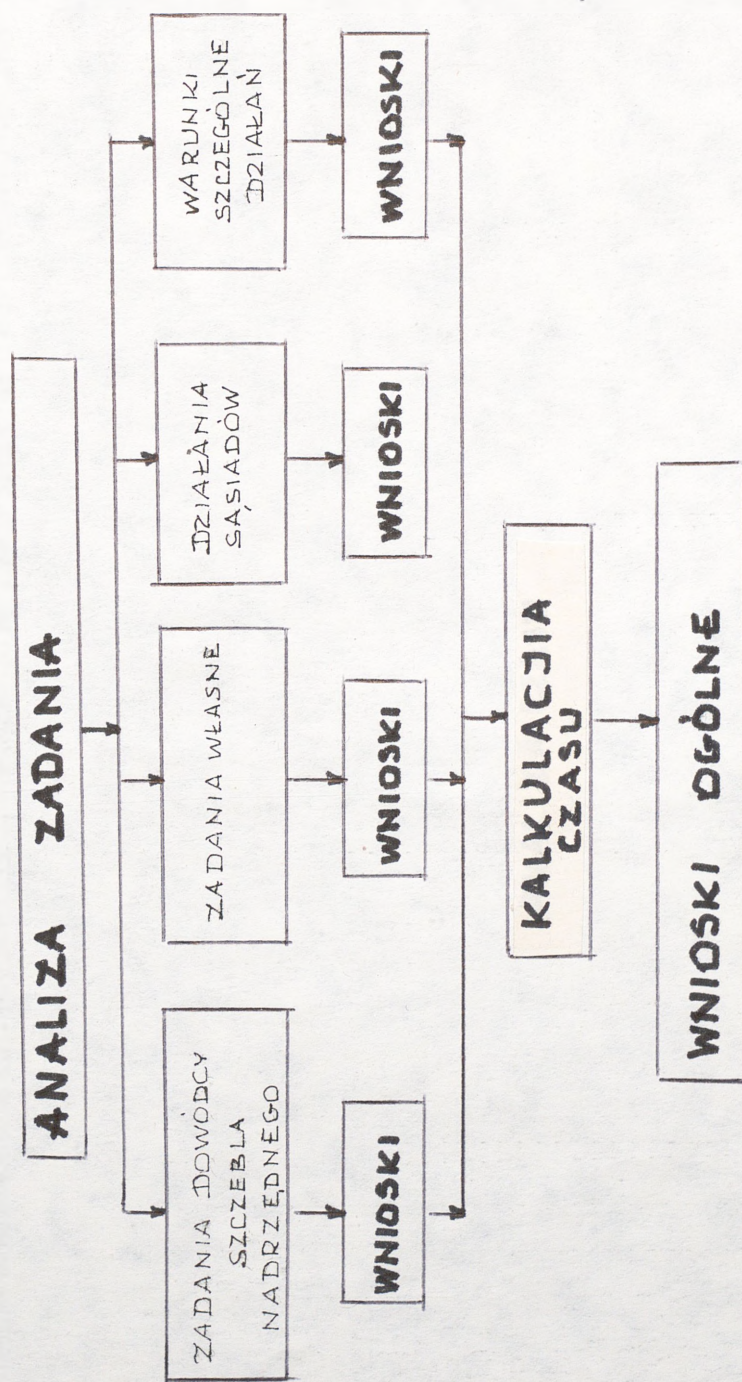
Analizując działania sąsiadów dowódca określa miejsca i ter-
miny wykonania oraz charakter ich zadań bojowych, sposoby działań
i inne zagadnienia. W rezultacie, powinien ustalić wpływ działań
sąsiadów na działania własne - na podział sił i sposób wykonania
zadania bojowego, a także określić zagadnienia wymagające dodatko-
wych uzgodnień oraz potrzebę i sposób wymiany informacji.

Podczas analizy warunków działań bojowych dowódca określa
właściwości rejonu działań, pogody, termin wykonywania zadania
bojowego, a także inne czynniki wywierające wpływ na wykonywanie
zadania bojowego.

Analiza zadania uwzględnia podstawowe kalkulacje czasu.

Wnioski ogólne z analizy zadania bojowego precyzują: cel
działań, treść zadania bojowego i znaczenie jego w ramach działań
przełożonego i sąsiadów, warunki wpływające na sposoby wykonania
zadania i inne zagadnienia.

Wnioski ogólne z analizy zadania, skonfrontowane z informa-
cjami o sytuacji ogólnej i możliwościami własnego oddziału /związ-
ku taktycznego/ pozwalają dowódcy sprecyzować tzw. ogólny zamiar

Rys.13. Schemat analizy zadania bojowego

działań bojowych /wykonania zadania bojowego/, ukierunkowujący przeprowadzenie oceny sytuacji i powzięcie decyzji.

Treść tego /ogólnego/ zamiaru działań bojowych powinna zawierać: zasadnicze wnioski z oceny nieprzyjaciela, wojsk własnych i sąsiadów; ogólny sposób wykonania zadania bojowego; ogólne określenie ładunku bojowego; czas osiągnięcia gotowości bojowej; inne zagadnienia, które dowódca jest w stanie określić /np.koncepcje zabezpieczenia, współdziałania, dowodzenia/.

Po wypracowaniu zamiaru dowódca zazwyczaj przeprowadza kalkulację czasu /bilans czasu od otrzymania zadania do osiągnięcia gotowości bojowej do jego wykonania i terminy realizacji głównych przedsięwzięć przygotowane do działań bojowych/ oraz przebieg oceny sytuacji, treść potrzebnych mu informacji /referatów-meldunków/ i inne przedsięwzięcia.

Z treścią /ogólnego/ zamiaru dowódca zapoznaje sztab oddziału, związku taktycznego /operacyjnego/ lotnictwa, a następnie udziela wytycznych zastępcom i oficerom sztabu dotyczących przygotowania materiałów potrzebnych do powzięcia decyzji oraz przebiegu przygotowania do działań bojowych.

Jeśli przygotowanie do działań bojowych odbywa się metodą kolejną, zamiar /ogólny/ stanowi również podstawę do opracowania zarządzenia wstępnego, które bezpośrednio po ogłoszeniu zamiaru wysyłane jest do podległych pododdziałów, oddziałów, związków taktycznych lotnictwa.

Jeśli przygotowanie do działań bojowych odbywa się metodą równoległą dowódca musi wypracować i sprecyzować tzw.rozszerzony zamiar działań bojowych /wykonanie zadania bojowego/. Zamiar taki nieco szerszy od omówionego wyżej ogólnego zamiaru działań bojowych, musi zawierać również elementy decyzji. Ten /rozszerzony/ zamiar działań bojowych stanowi podstawę do opracowania wstępnego zarządzenia bojowego dla podległych pododdziałów, oddziałów, związków taktycznych lotnictwa, oraz planowania działań bojowych i ostatecznego sprecyzowania decyzji.

Treść takiego/rozszerzonego/zamiaru działań bojowych powinna zawierać: cel działań bojowych; skupienie głównego wysiłku; podział tego wysiłku; sposób działań; koncepcję współdziałania i dowodzenia; termin osiągnięcia gotowości do działań; elementy

decyzji, które dowódca już określił.

Do wypracowania tego /rozszerzonego/ zamiaru działań bojowych, poza wnioskami z analizy zadania bojowego, informacjami o sytuacji operacyjno-taktycznej i możliwościach bojowych własnego oddziału /związku taktycznego/ bardzo często potrzebne będą wnioski z określonych elementów oceny sytuacji, /nazywanych wstępną oceną sytuacji/ np. wnioski z oceny OPL npla; możliwości odszukania obiektów działań; pogody w rejonie rozmieszczenia obiektów działań itp. Dlatego też do wypracowania /rozszerzonego/ zamiaru działań bojowych dowódca z zasady wykorzystuje informacje swych zastępców i określonych oficerów sztabu.

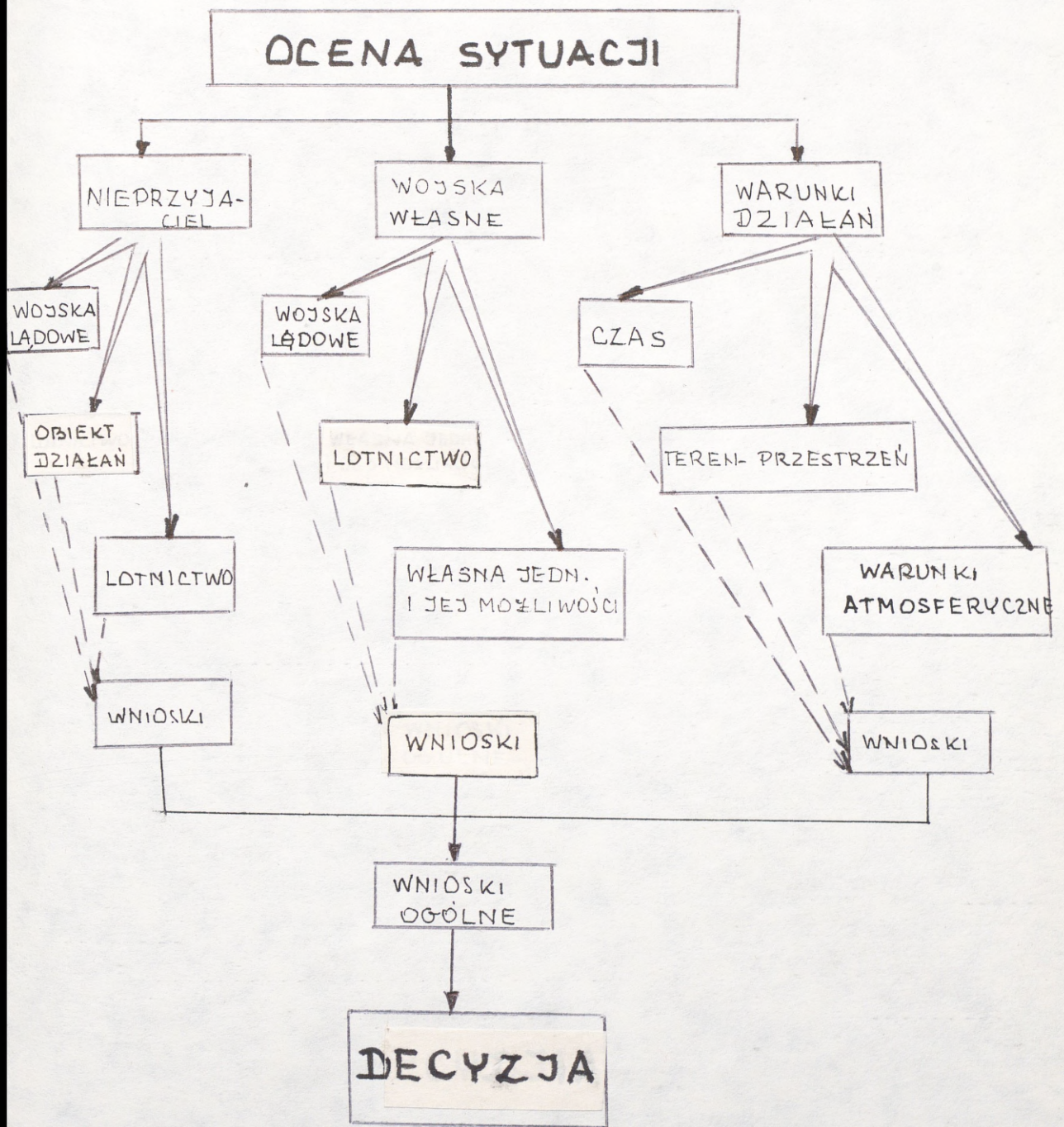
Taki /rozszerzony/ zamiar działań bojowych podlega zatwierdzeniu przez przełożonego. Po zatwierdzeniu, z treścią /rozszerzonego/ zamiaru zapoznawany jest sztab, stanowi on również podstawę do opracowania wstępnego zarządzenia bojowego dla podwładnych, oraz planowania działań bojowych.

Wstępne zarządzenie bojowe, które jest jedną z form przekazania zadań bojowych podwładnym /często jeszcze nie pełnych/, może zawierać: wnioski z oceny nieprzyjaciela; dane z zamiaru dowódcy; dane o działaniach sąsiadów; zadania dla podwładnych; sposób współdziałania; dowodzenie oraz termin i sposób przekazania szczegółowego zadania bojowego.

Kolejnym przedsięwzięciem wypracowania decyzji jest ocena sytuacji, przeprowadzona w celu dogłębnego poznania i konfrontacji: sytuacji operacyjno-taktycznej; w jakiej wykonywane będzie zadania bojowe, z możliwościami jego wykonania oraz warunkami w jakich to zadanie bojowe będzie wykonywane.

Ocena sytuacji ma charakter rozważań i konfrontacji i może być prowadzona dwoma sposobami:

Pierwszy sposób zakłada prowadzenie oceny sytuacji według ustalonych elementów sytuacji: nieprzyjaciel; wojska własne; warunki działań. Schemat oceny sytuacji wg elementów sytuacji przedstawiony jest na rys.14.

Rys.14. Schemat oceny sytuacji /wg elementów sytuacji/

Ocena sytuacji wg elementów sytuacji polega na szczegółowym poznaniu każdego z ustalonych elementów, a następnie porównanie ich z wymaganiami wynikającymi z treści zadania bojowego oraz wyciągnięciu użytecznych wniosków.

Drugi sposób zakłada prowadzenie oceny sytuacji według każdorazowo ustalanych elementów decyzji: podział sił; sposób działań bojowych; środki rażenia; ugrupowanie i trasa lotu; dowodzenie; zabezpieczenie i inne. Schemat oceny sytuacji wg elementów decyzji przedstawiony jest na rys.15.

Ocena sytuacji wg elementów decyzji polega na konfrontacji poznanych elementów sytuacji z założonymi przez dowódcę elementami decyzji i wyciąganiu odpowiednich wniosków. Jeśli element decyzji nie odpowiada warunkom realnej sytuacji musi być skorygowany.

Wybór pierwszego lub drugiego sposobu oceny sytuacji zależy wyłącznie od dowódcy. Powszechnie twierdzi się, że na przeprowadzenie oceny sytuacji wg elementów decyzji potrzeba mniej czasu, ale jednocześnie wiadomo, że sposób ten jest trudniejszy i na jego stosowanie decydują się tylko doświadczeni dowódcy.

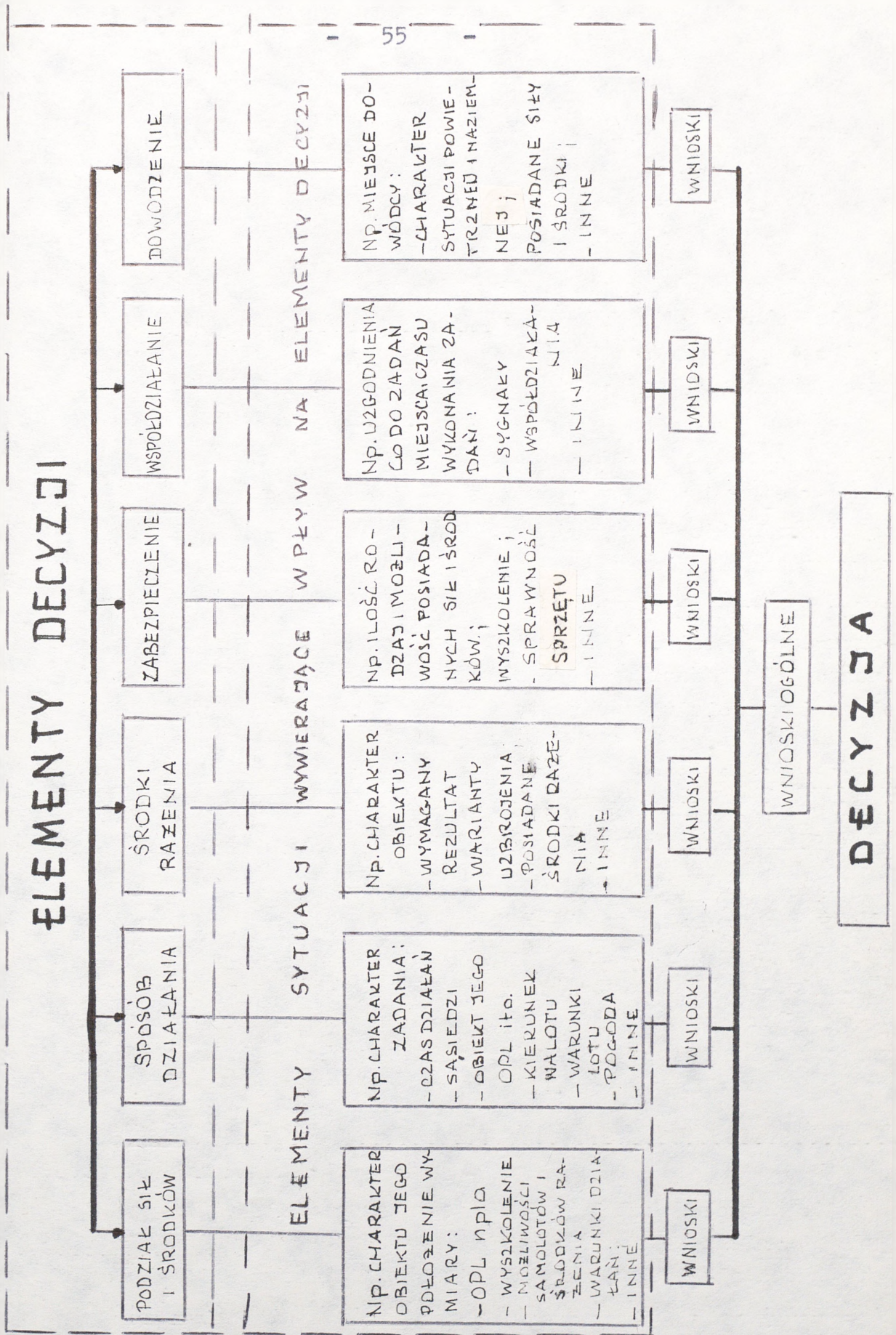
Każda ocena sytuacji powinna doprowadzać do wyciągnięcia wniosków ogólnych, które by wyraźnie sugerowały: jakimi siłami i środkami, w jaki sposób, a często również kiedy należy wykonać określone zadanie bojowe.

W trakcie oceny sytuacji dowódca może wysłuchać propozycji /referatów - meldunków/ swoich zastępców, oficerów sztabu dotyczących środków, sposobów lub zabezpieczenia wykonania zadania bojowego. Propozycje te, często poparte wnioskami za szczegółowych ocen, mogą ułatwić dowódcy zestawienie ogólnych wniosków z oceny sytuacji, a następnie powzięcie decyzji.

Wnioski ogólne z oceny sytuacji stanowią podstawę powzięcia decyzji przez dowódcę.

W sytuacji, kiedy przygotowanie do działań bojowych odbywa się metoda równoległa i wypracowany już /rozszerzony/ zamiar działań bojowych /zamiar wykonania zadania bojowego/ obejmuje szereg elementów decyzji, ocena sytuacji jest znacznie krótsza, ma charakter uzupełniający i przeprowadzona jest w sposób fragmentaryczny w trakcie planowania działań bojowych.

ELEMENTY DECYZJI

Rys.15. Schemat oceny sytuacji wg elementów decyzji

Na przykład, w czasie planowania działań bojowych dowódca, z udziałem st. nawigatora, szefa sztabu i innych oficerów, może szczegółowo ocenić wpływ warunków działań na wybór trasy i profilu lotu, lub na zabezpieczenie dowodzenia w rejonie wykonywania zadania bojowego.

Decyzja jest twórczym aktem myśli i woli dowódcy, który podejmuje ją osobiście i ponosi za nią pełną odpowiedzialność /choć w jej wypracowaniu biorą udział jego zastępcy i oficerowie sztabu/.

Na treść decyzji i sposób jej precyzowania /podejmowania/ ma wpływ osobowość dowódcy, posiadana wiedza, zdolności, doświadczenie, cechy charakteru, umiejętności metodyczne i inne cechy.

Samo powzięcie decyzji może trwać stosunkowo długo, lub przebiegać wręcz błyskawicznie. Uzależnione to jest od rodzaju zadania bojowego warunków wypracowania decyzji, a także szczebla dowodzenia. Podjęcie decyzji na szczeblu taktycznym z zasady trwa znacznie krócej jak na szczeblu operacyjnym.

Jeśli przygotowanie do działań bojowych odbywa się metodą kolejną dowódca podejmuje decyzje stosunkowo szybko bezpośrednio po zakończeniu oceny sytuacji. Następnie ogłasza ją swoim zastępcom i oficerom sztabu. Stanowi ona podstawę do szczegółowego planowania działań i opracowania dokumentów bojowych /rozkazów, zarządzeń, planów irp./.

W sytuacji przygotowania do działań bojowych metodą równoległą dowódca podejmuje decyzje, a faktycznie precyzuje ją, w trakcie planowania działań bojowych. Proces ten trwa stosunkowo długo, a sama decyzja kształtowana /precyzowana/ jest sukcesywnie. Poszczególne jej elementy mogą być również sukcesywnie przekazywane do podwładnych. Decyzja podejmowana jest równolegle z opracowywaniem dokumentów bojowych - planem działań bojowych, rozkazem bojowym i innymi dokumentami. Podjęcie decyzji jest równoznaczne z zakończeniem planowania działań i opracowaniem podstawowych dokumentów bojowych.

Treść decyzji dowódcy o wykonaniu zadania bojowego powinna obejmować: myśl przewodnią /podział wysiłku wg obiektów działań/; zadania dla podwładnych; zagadnienia współdziałania, zabezpieczenia oraz dowodzenia.

Charakter zadania bojowego, warunki jego wykonywania oraz szczebel dowodzenia mogą wpływać na treść decyzji.

Każda decyzja dowódcy o wykonaniu zadania bojowego podlega zatwierdzeniu przez przełożonego, z zasady bezpośrednio po jej podjęciu. Forma zatwierdzania decyzji może być różna. Najczęściej przełożony wysłuchuje ustnego meldunku decyzji dowódcy, a następnie zatwierdza odpowiednie dokumenty bojowe - mapę decyzji, plan działań bojowych i inne.

Planowanie działań bojowych wykonuje sztab pod kierownictwem dowódcy. Bardzo często dowódca zleca szefowi sztabu kierowanie planowaniem działań bojowych.

Podstawą /"pozycją wyjściową"/ do planowania działań bojowych jest decyzja dowódcy o wykonaniu zadania bojowego, lub w warunkach równoległego przygotowania do działań bojowych zamiar wykonania zadania bojowego ogłoszony przez dowódcę.

Planowanie działań bojowych polega na szczegółowym opracowaniu /rozpracowaniu/ wszystkich elementów decyzji /zamiaru/ zgodnie z generalnymi ustaleniami dowódcy /np. ładunku bojowego, sposobu wykonania zadania, miejsc pododdziałów w ugrupowaniu oddziału, trasy lotu i warunków lotu, dowodzenia, zabezpieczenia/, a następnie opracowanie dokumentów bojowych i pomocniczych.

Planowanie działań bojowych - szczegółowe opracowanie, nie może wypaczać lub zmieniać ustaleń dowódcy zawartych w decyzji lub zamiarze działań.

W warunkach kiedy podstawą planowania jest zamiar działań, /z zasady zawierający ustalenia ogólne/ szczegółowe opracowanie poszczególnych elementów /planowanie/ jest swobodniejsze, często wymaga jednak dodatkowych studiów, ocen: porównań i ingerencji specjalistów. Tego rodzaju planowanie działań bojowych wpływa na ostateczną treść decyzji - w jakimś sensie ostatecznie kształtuje decyzje.

Widocznym efektem planowania działań bojowych są opracowane dokumenty bojowe i pomocnicze. Głównym dokumentem bojowym ujmującym w formie graficznej, tekstualnej i tabelarycznej pełny tekst decyzji dowódcy o wykonaniu zadania bojowego jest plan działań bojowych /niekiedy nazywany graficzną decyzją dowódcy/ przedstawiony na mapie, z legendą opracowaną tekstualnie, graficznie i tabelarycznie.

Dokument ten, opracowywany tylko do wewnętrznych potrzeb oddziału, związku taktycznego i operacyjnego lotnictwa, stanowi podstawę do opracowania rozkazów, zarządzeń oraz dokumentów pomocniczych.

Bez względu na stosowaną metodę przygotowania do działań bojowych /kolejną lub równoległą/ w oddziale, związku taktycznym i operacyjnym opracowuje się rozkaz bojowy /operacyjny/, który jest prawnym dokumentem przekazania zadań bojowych podwładnym.

Treść rozkazu bojowego /operacyjnego/ powinna zawierać: krótkie wnioski z oceny nieprzyjaciela; uderzenia jądrowe mające wpływ na wykonanie zadania przez wykonawcę oraz działania sąsiadów; treść otrzymanego zadania bojowego i myśl przewodnią jego wykonania; zadania bojowe dla wykonawców ich zabezpieczenie i współdziałanie; dowodzenie; rodzaje, terminy i miejsca składania meldunków.

Coraz częściej zadania bojowe do związków taktycznych /dywizji lotnictwa/ ze szczebla operacyjnego lotnictwa /Wojsk Lotniczych Frontu/ przekazywane są za pomocą zarządzeń operacyjnych, opracowywanych na podstawie planu działań i rozkazu operacyjnego oddzielnie dla każdej dywizji.

Dywizje lotnictwa mogą również za pomocą zarządzeń bojowych przekazywać zadania bojowe do podległych pułków.

Treść zarządzenia operacyjnego /bojowego/ powinna obejmować: dane o nieprzyjacielu; wiadomości o działaniach sąsiadów i planowanym użyciu BMR przez wojska własne; zadanie bojowe dla wykonawców; czas osiągnięcia nakazanego stopnia gotowości bojowej do działań; dane bojowego zabezpieczenia wykonania zadania i współdziałania; terminy, sposoby i miejsca składania meldunków z wykonania zadania.

Tradycyjnie, rozkaz bojowy /operacyjny/, lub zarządzenie bojowe /operacyjne/ był swego rodzaju potwierdzeniem na piśmie zadania bojowego postawionego ustnie przez dowódcę podwładnemu. Obecnie dowódcy związków taktycznych i operacyjnych lotnictwa coraz rzadziej stawiają zadania bojowe podwładnym ustnie. A metoda równoległego przygotowania do działań bojowych wręcz zakłada przekazywanie zadań bojowych tylko przez techniczne środki łączności /telegraficznie/ w formie wstępnego zarządzenia bojowego, potwierdzanego później rozkazem bojowym, lub zarządzeniem bojowym /operacyjnym/. Niemniej ustne stawianie zadań bojowych podwładnym

nadal jest najskuteczniejsze i dotychczas nie może go zastąpić żadne urządzenie techniczne /a może dokona tego telewizja?/. Należy dążyć, aby na wszystkich szczeblach dowodzenia, a na szczeblu pułku i niżej obowiązkowo, dowódcy osobiście i ustnie stawiali zadania bojowe podwładnym. W pułkach ze słów dowódcy opracowywany jest rozkaz bojowy na piśmie.

Ustnie postawione zadanie bojowe powinno zawierać: krótkie wnioski z oceny nieprzyjaciela, sytuacji skażeń i pogody; uderzenia jądrowe mające wpływ na wykonanie zadania oraz działania sąsiadów; treść otrzymanego zadania i myśl przewodnią jego wykonania; zadania dla wykonawców i sposób ich wykonania; dowodzenie; rodzaje, terminy i sposoby składania meldunków.

Od kilku lat obserwuje się dążenie do skracania treści dokumentów, stosowania sformalizowanych blankietów, a także zapisywanie /utrwalanie/ tekstów dokumentów na taśmach magnetycznych, perforowanych, dyskietkach, innych urządzeniach.

Jednym z ważnych przedsięwzięć przygotowania do działań bojowych jest organizowanie, uzgadnianie lub uczestnictwo w organizacji uzgadnianiu współdziałania.

Współdziałanie^{1/} to jedna z zasad walki /sztuki operacyjnej/, polegająca na uzgodnionym skupieniu wysiłków i działań pododdziałów, oddziałów związków taktycznych jednego lub wielu rodzajów wojsk /sił zbrojnych/ według zadań /celów/, kierunków /rejonów, rubieży/, czasu i sposobów wykonania określonego /wspólnego/ zadania bojowego.

Celem współdziałania jest zapewnienie jak najpomyślniejszego wykonania określonego zadania bojowego przez pododdział, oddział, związek taktyczny lotnictwa, a w sytuacji współdziałania różnych rodzajów wojsk, np. lotnictwa z wojskami OPL lub wojskami rakietowymi i artylerią wspólnego zadania bojowego.

Współdziałanie osiąga się przez: jednolite zrozumienie celu walki, zadań, zamiaru dowódcy i sposobów wykonania zadania bojowego; stałe wzajemne informowanie się; znajomość i właściwe stosowanie sygnałów; dogodne ugrupowanie wojsk, udzielanie sobie wsparcia i pomocy w walce.

^{1/} -----
Opracowano na podstawie Regulaminu Walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych PRL.Cz.I Wyd.MON 1985, s.26

Współdziałanie /jego realizację/ z zasady poprzedza organizacja lub uzgodnienie współdziałania - przedsięwzięcia mają zapewnić stworzyć warunki do właściwej realizacji współdziałania.

Organizacja współdziałania polega na ustaleniu przez dowódcę /organizatora współdziałania/ działań /czynności/ stron wykonujących wspólne zadanie bojowe /współdziałających/.

Uzgodnienie współdziałania polega na ustaleniu /uzgodnieniu/ przez współdziałające strony działań /co do miejsca, czasu, sposobu, środków itp./ prowadzonych w celu wykonania wspólnie wykonywanego zadania.

Podstawę organizacji lub uzgodnienia współdziałania jest zawsze decyzja dowódcy o wykonaniu zadania bojowego przez określone siły.

Organizatorem współdziałania jest zawsze dowódca odpowiedzialny za wykonanie danego zadania bojowego i któremu z zasady podlegają /stale lub czasowo/ siły wyznaczone do wykonania tego zadania.

Organizacja współdziałania odbywa się po postawieniu zadań bojowych wykonawcom i najczęściej już po wypracowaniu zamiarów ich wykonania przez zainteresowanych dowódców. Podczas przygotowania do działań bojowych metoda równoległą organizacja współdziałania może odbywać się podczas planowania działań bojowych, ale również po zatwierdzeniu zamiarów wykonania zadań bojowych dowódców oddziałów, związków taktycznych wykonujących te zadania.

Sposób poprowadzenia organizacji współdziałania każdorazowo ustala dowódca - organizator współdziałania. Najczęściej dowódca wskazuje etapy i warunki wykonywania zadania bojowego, a wykonawcy przedstawiają swoje czynności w tych etapach, a dowódca je omawia akceptuje lub koryguje.

Rzadziej stosowany jest sposób, w którym dowódca sam określa czynności współdziałających wykonawców w każdym z etapów wykonywanego zadania.

W czasie organizacji współdziałania wykorzystuje się stoły plastyczne z rejonem wykonywanego zadania, plany działań bojowych lub inne dokumenty pomocnicze ułatwiające prace dowódcy i wykonawców.

Uzgodnienie współdziałania odbywa się z zasady według wskazań przełożonego pomiędzy bezpośrednimi wykonawcami - dowódcami pododdziałów, oddziałów, a nawet związków taktycznych z zasady u jednego z zainteresowanych. W uzgodnieniu współdziałania pomiędzy wykonawcami może uczestniczyć przedstawiciel przełożonego.

Sposób uzgadniania współdziałania każdorazowo określają zainteresowani. Najczęściej najpierw ustalają zagadnienia do uzgodnienia, a następnie strony przedstawiają proponowane rozwiązania uzgadniają je, a probują lub dokonują poprawek. Uzgodnione postanowienia obowiązują obydwie strony. W czasie uzgodnienia współdziałania wykorzystywane są również stoły plastyczne, plany działań, mapy decyzji i inne dokumenty.

Dowódca związku operacyjnego lotnictwa /WLF/ uczestniczy w organizacji współdziałania prowadzonej przez dowódcę frontu, a dowódca Wojsk Lotniczych Armii w organizacji współdziałania prowadzonej przez dowódcę armii. Oba ci dowódcy są organizatorami współdziałania wewnątrz Wojsk Lotniczych Frontu - i Wojsk Lotniczych Armii.

Organizują współdziałanie z podległymi mu pułkami dowódcy dywizji lotnictwa, a dowódcy pułków z dowódcami eskadr.

Organizacja współdziałania wewnątrz związków i oddziałów lotnictwa może obejmować: określenie sposobu działania przez pułki /pododdziały/, grupy taktycznego przeznaczenia /załogi/ co do miejsca, czasu i manewru; ustalenie stosowanych środków rażenia; ustalenie rodzaju i sposobu działania na korzyść wykonawców zadań bojowych przez siły i środki ról; ustalenie sygnałów współdziałania, sposobu dowodzenia, naprowadzania itp.

Dowódca związków taktycznych, oddziałów, a nawet pododdziałów lotnictwa mogą uczestniczyć w organizacji współdziałania prowadzonej przez dowódców ogólnowojskowych - odpowiedzialnych za wykonanie określonych działań lub operacji /np. operacji desantowej, desantu taktycznego itp./ w których uczestniczy lotnictwo.

Uzgodnienie współdziałania najczęściej odbywa się pomiędzy dowódcami oddziałów i związków taktycznych lotnictwa np. dowódcy pułku śmigłowców transportowych z dowódcą pułku śmigłowców bojowych; dowódcą DLMB z dowódcą DLM itp. Uzgadniać współdziałanie również mogą dowódcy oddziałów lotnictwa z dowódcami ogólnowojskowymi np. dowódca pśt z dowódcą desantowanego batalionu zmechanizowanego itp.

Uzgodnienie współdziałania może obejmować:

- z innymi rodzajami lotnictwa: miejsce, czas, obiekty zwalczane /rozpoznawane itp./ przez inne rodzaje lotnictwa w rejonie działań oddziału /związku taktycznego/ lotnictwa; trasy, profile, rubieże i warunki lotu współdziałających jednostek lotnictwa; sposoby wzajemnego informowania o sytuacji naziemnej i powietrznej; posługiwanie się sygnałami współdziałania i niesienia pomocy załogom znajdującym się w niebezpieczeństwie; zasady korzystania z lotnisk zapasowych /ładowisk/;
- z wojskami lądowymi: położenie i charakter działań na kierunku oddziału /związku taktycznego/ lotnictwa; sposoby i warunki nawiązania łączności z punktami dowodzenia WLF /WLA/ rozwijanymi przy sztabach wojsk lądowych; skład grup, które należy utrzymywać w gotowości na korzyść wojsk lądowych; kryptonimy osób i punktów dowodzenia upoważnionych do wywoływania lotnictwa na pole walki, przecelowania na inne obiekty i stawiania zadań dodatkowych; sposoby wzajemnej identyfikacji, wskazywania obiektów i zapewnienia bezpieczeństwa oraz ratownictwa załóg; zasady i sposoby współdziałania z wojskami OPL oraz sygnały identyfikacji i współdziałania; czas i miejsce oraz moc i rodzaj wybuchów jądrowych wykonywanych przez wojska raketowe oraz strefy ognia artylerii na kierunku działań lotnictwa.

Końcowe przedsięwzięcia przygotowania do działań bojowych nazywane są organizowaniem działań bojowych. Organizowanie działań bojowych w oddziale, związku taktycznym i operacyjnym lotnictwa obejmuje: kierowanie podległymi pododdziałami, oddziałami, związkami taktycznymi lotnictwa podczas ich przygotowania do działań bojowych; pomoc podwładnym w przygotowaniu do działań bojowych i kontrola podwładnych w czasie przygotowania do działań bojowych.

Kierowanie podległymi pododdziałami, oddziałami i związkami taktycznymi w czasie przygotowania do działań polega na ukierunkowaniu merytorycznym i metodycznym podwładnych - sprawdzeniu właściwego zrozumienia zadań bojowych; planu przygotowania działań; treści poszczególnych przedsięwzięć i sposobu oraz terminowości ich realizacji; korygowanie przebiegiem przygotowania, jeśli jego przebieg nie zapewnia ~~osiągnięcia~~ właściwego i terminowego osiągnięcia gotowości bojowej do wykonania zadania bojowego.

Pomoc podwładnym w przygotowaniu do działań bojowych może polegać na okresowym delegowaniu oficerów ze sztabu wyższego do pracy w podległym pododdziale, oddziale czy też związku taktycznym, wykonanie części prac przygotowawczych za podwładnego, lub na jego korzyść np. obliczeń, planów itp.; stworzenie podwładnemu lepszych warunków pracy itp.

Kontrola podwładnych w czasie przygotowania do działań bojowych ma na celu stwierdzenie prawidłowości i terminowości realizowania przedsięwzięć przygotowania do działań bojowych.

Za organizację działań bojowych odpowiada dowódca i on daje wskazówki dotyczące jego realizacji, a także kierowania nim, pomocy i jego kontroli.

Sztab wykonuje plan organizowania działań bojowych, który zatwierdza dowódca. W realizacji przedsięwzięć organizowania działań bojowych biorą udział wyznaczeni oficerowie dowództwa.

Organizowanie działań nie może utrudniać lub zakłócać przebiegu przygotowania do działań bojowych podległych pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych lotnictwa.

Rezultaty przygotowania do działań bojowych mają bezpośredni wpływ na przebieg działań bojowych i dowodzenie podległymi oddziałami i związkami taktycznymi lotnictwa podczas wykonywania zadań bojowych.

1.8. Praca dowódcy i sztabu podczas prowadzenia działań bojowych

Przez określenie prowadzenie działań bojowych rozumiemy okres od osiągnięcia gotowości bojowej pododdziału, oddziału, związku taktycznego /operacyjnego/ lotnictwa, przez praktyczne wykonanie nakazanego i zaplanowanego zadania bojowego aż do odtworzenia gotowości bojowej do wykonania powtórnego zadania bojowego.

Dowodzenie lotnictwem w tym okresie polega na realizacji przez dowódcę i sztab szeregu przedsięwzięć związanych z wykonywaniem przez pododdział, oddział, związek taktyczny lotnictwa określonego zadania bojowego.

Prowadzone w czasie działań bojowych przygotowanie /najczęściej wstępne/ oddziału, związku taktycznego do wykonania następnego /kolejnego/ zadania bojowego zaliczane jest już do kolejnego cyklu organizacyjnego dowodzenia.

Dowodzenie lotnictwem podczas prowadzenia działań bojowych obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- kierowanie pododdziałami, oddziałami, a nawet związkami taktycznymi lotnictwa podczas wykonywania zadań bojowych /od startu do lądowania/;
- bieżące korygowanie treści wykonywanego zadania i przekazywanie skorygowanych zadań bojowych wykonawcom;
- zapewnienie realizacji współdziałania, ze wszystkimi kontrahentami - wewnątrz ugrupowań lotnictwa, z sąsiadami, innymi rodzajami wojsk;
- kierowanie podległymi pododdziałami, oddziałami, związkami taktycznymi lotnictwa podczas ich odtwarzania gotowości bojowej;
- opracowanie i przekazanie przełożonym meldunków o wykonaniu zadań bojowych.

Kierowanie pododdziałami, oddziałami /związkami taktycznymi/ lotnictwa podczas wykonywania zadań bojowych polega na przekazywaniu im informacji i poleceń /rozkazów/ związanych z wykonywanymi zadaniami bojowymi. Informacje i polecenia mogą być przekazywane /od startu do lądowania/ na ziemi, z ziemi do wykonawców znajdujących się w powietrzu, a także tylko w powietrzu, np. przez dowódcę znajdującego się w powietrzu podwładnym wykonującym zadanie bojowe. Przekazywane informacje mogą dotyczyć sytuacji na ziemi i w powietrzu bezpośrednio wpływającej na wykonanie zadania bojowego, np. o nieprzyjacielu powietrznym; środkach OP; obiektach uderzeń; warunkach lotu itp. Natomiast polecenia /rozkazy/ mogą dotyczyć zmiany trasy lotu do rejonu działań; obiektu uderzenia /cel zapasowy/; ugrupowania bojowego; sposobu atakowania obiektu; przerwania wykonywania zadania bojowego; trasy powrotnej, lotniska lądowania; warunków lądowania itp.

Zarówno informacje jak i polecenia /rozkazy/ przekazywane są do podległych pododdziałów, oddziałów, związków taktycznych lotnictwa podczas wykonywania zadań bojowych przez dowódców, osobiście lub na ich polecenie przez upoważnionych oficerów stanowiska /punktów/ dowodzenia, względnie oficerów sztabu.

Natomiast sztab przygotowuje informacje, które następnie przekazywane są do podwładnych. Bardzo często proponuje również dowódcy treść poleceń /rozkazów/, które celowe jest przekazać podległym pododdziałom, oddziałom, związków taktycznych podczas wykonywania zadań bojowych. Podobnie jak w czasie przygotowania do działań bojowych również podczas prowadzenia działań bojowych sztab nie dowodzi /kieruje/, a jedynie uczestniczy w dowodzeniu przygotowując dowódcy informacje, propozycje, lub też przekazując do podwładnych w imieniu dowódcy określone informacje i polecenia.

Bieżące korygowanie treści wykonywanego zadania bojowego wynika z zachodzących zmian w sytuacji bojowej, warunków wykonania zadania /pogoda/, potrzebach zlecniodawcy zadania bojowego itp. Polega ono na wprowadzeniu zmian /najczęściej niewielkich, z zasady wcześniej przewidywanych/ w uprzednio podjętej decyzji o wykonaniu zadania bojowego i natychmiastowym przekazaniu ich wykonawcom.

Zmiany mogą dotyczyć obiektu uderzenia, sposobu jego atakowania, zabezpieczenia w czasie wykonywania zadania, trasy lotu do celu i z powrotem i innych elementów.

Wszelkie zmiany w uprzednio podjętej decyzji może wprowadzać tylko dowódca, często na wniosek swych zastępców, lub oficerów sztabu. Zmiany w decyzji na polecenie dowódcy najczęściej przekazują oficerowie stanowisk dowodzenia lub sztabu, jednorazowo lub sukcesywnie.

Jednym z ważniejszych przedsięwzięć dowodzenia podczas prowadzenia działań bojowych jest zapewnienie /stworzenie dogodnych warunków/ realizacji współdziałania - wewnętrznego, z sąsiadami i z innymi rodzajami wojsk. Realizacja tego przedsięwzięcia polega na przestrzeganiu terminowego wykonywania uzgodnionych wcześniej świadczeń na rzecz drugiej współdziałającej strony i wymaganie tego samego na swoją korzyść.

Dowódca osobiście, lub poprzez wyznaczonego oficera musi systematycznie kontrolować czy współdziałanie realizowane jest zgodnie z wcześniejszymi ustaleniami. W wypadku stwierdzenia uchybień interweniuje, nawet poprzez przełożonego, wyraźnie dążąc do planowej realizacji współdziałania.

Zmiany sytuacji bojowej, warunków działań bojowych lub zadania bojowego mogą zmusić do doraźnego skorygowania ustalonych wcześniej zasad współdziałania. Doraźne zmiany w realizacji współdziałania muszą być każdorazowo uzgodnione pomiędzy dowódcami współdziałających pododdziałów, oddziałów, związków taktycznych lotnictwa /innych rodzajów wojsk/, a rezultaty uzgodnień doprowadzone do bezpośrednich realizatorów współdziałania. Do stałego doglądania realizacji współdziałania podczas wykonywania zadań bojowych dowódca bardzo często wyznacza jednego ze swych zastępców.

Jako końcowy fragment wykonania zadania bojowego uważa się odtworzenie gotowości bojowej przez pododdziały, oddziały, związki taktyczne lotnictwa w przewidywaniu wykonywania kolejnych zadań bojowych. Kierowanie pododdziałami, oddziałami lotnictwa odtwarzającymi gotowość bojową do powtórnych działań polega na ustaleniu: terminów; kolejności odtwarzania gotowości bojowej przez poszczególne pododdziały, oddziały; ustaleniu ilości sił utrzymywanych w poszczególnych stopniach gotowości bojowej /1,2,3,4/. Wszystkie te ustalenia leżą w kompetencji dowódcy. Podejmując decyzje o odtwarzaniu gotowości bojowej dowódca zazwyczaj korzysta z pomocy zastępcy ds. techniki i zaopatrzenia oraz oficerów sztabu i SIL.

Odtwarzanie gotowości bojowej rozpoczyna się bezpośrednio po wylądowaniu pododdziałów, oddziałów, związków taktycznych po wykonaniu zadań bojowych.

Opracowanie i przekazanie przełożonym meldunków o wykonaniu zadań bojowych rozpoczyna się bezpośrednio po starcie pododdziałów oddziałów, związków taktycznych lotnictwa i trwa do czasu przekazania przełożonemu meldunku /sprawozdania/ o wykonaniu zadania bojowego. Krótkie meldunki o starcie, wykonaniu zadania bojowego o wylądowaniu pododdziałów, oddziałów, związków taktycznych lotnictwa po wykonaniu zadania bojowego przekazuje przełożonemu ustnie /zazwyczaj telefonicznie/ osobiście dowódca. Natomiast sztab, od momentu startu, systematycznie przygotowuje meldunek na piśmie o wykonaniu zadania bojowego. Do opracowania meldunku sztab może

wykorzystywać ustne i pisemne meldunki bezpośrednich wykonawców /dowódców eskadr, pułków/. Meldunek taki podpisuje dowódca, a przekazywany jest przełożonemu możliwie najszybciej po wykonaniu zadania bojowego. Główne elementy tego meldunku umieszczane są również w ^{sprawozdaniu} ~~meldunku~~ za dzień działań bojowych.

Treść i układ meldunków o wykonaniu zadań bojowych /doraźnych i za dzień/ dla poszczególnych szczebli dowodzenia przedstawione są w obowiązujących dokumentach normatywnych.

Jak widać dowodzenie pododdziałami, oddziałami, związkami taktycznymi /operacyjnymi/ lotnictwa jest procesem złożonym i zawiera szereg przedsięwzięć. Ich realizacja /skuteczna realizacja/ jest trudna i dosyć skomplikowana. Przygotowanie do kolejnych działań bojowych nie powinno mieć wpływu na dowodzenie pododdziałami, oddziałami, związkami taktycznymi /operacyjnymi/ wykonującymi zadanie bojowe.

1.9. Praca dowódcy i sztabu podczas podsumowania działań bojowych

Podsumowanie działań bojowych to zespół przedsięwzięć, realizowanych przez dowódcę i sztab w celu dokonania oceny rezultatów działań bojowych oraz zebranie doświadczeń użytecznych w dalszych działaniach bojowych.

Podsumowanie działań bojowych obejmuje:

- zebranie informacji o przebiegu i rezultatach działań bojowych;
- ocenę przebiegu i osiągniętych rezultatów działań bojowych oraz zestawienie użytecznych wniosków;
- rozpowszechnianie i wdrażanie doświadczeń użytecznych w dalszych działaniach bojowych.

Informacje o przebiegu i rezultatach działań bojowych zbiera zarówno dowódca jak i sztab, korzystając z meldunków składanych /z powietrza/ w czasie wykonywania zadania bojowego oraz meldunków /ustnych i na piśmie/ składanych przez załogi, dowódców pododdziałów, i oddziałów po wykonaniu zadania bojowego /po wylądowaniu/.

Informacje o przebiegu i rezultatach działań bojowych dotyczą lotu po trasie; przeciwdziałanie nieprzyjacielowi /OPL, lotnictwo/ na trasie i w rejonie obiektu uderzenia /rozpoznania/; roz-

mieszczenie obiektu i sposobu jego atakowania; ustalonych udokumentowanych rezultatów działań bojowych, lotu po trasie powrotnej i innych danych jak zastosowanie nowego sprzętu, maskowania, taktyki działań.

Informacje te są szczegółowo oceniane, a następnie zestawiane są wnioski zawierające niedociągnięcia i przyczyny ich powstania oraz osiągnięcie i przykłady do naśladowania w czasie dalszych działań bojowych. Ocenę działań bojowych przeprowadzają wyznaczeni oficerowie sztabu, z zasady pod kierownictwem jednego z zastępców dowódcy. Rezultaty oceny działań bojowych wraz z przykładami negatywnymi i pozytywnymi aprobuje dowódca. Dowódca również określa, które z wniosków i przykładów mają być rozpowszechniane i wykorzystywane w następnych działaniach bojowych.

Rozpowszechnianie doświadczeń z działań bojowych może odbywać się różnymi sposobami. Najczęściej doświadczenia z działań bojowych omawiane są przez samego dowódcę lub wyznaczonych oficerów na odprawach z całym personelem latającym, lub tylko dowódcami pododdziałów, oddziałów, a czasami również związków taktycznych. Rządziej opracowywane są na piśmie i przesyłane do zainteresowanych pododdziałów i oddziałów, związków taktycznych, z wyraźnym wskazaniem zakresu ich rozpowszechniania i wdrażania.

x

x

x

Przedstawione zasady, formy i sposoby dowodzenia lotnictwem w zasadzie dotyczą wszystkich szczebli dowodzenia i na wszystkich szczeblach dowodzenia powinny być przestrzegane i praktycznie stosowane.

Każdy szczebel dowodzenia lotnictwem posiada swoje cechy szczególne i one właśnie kształtują właściwości dowodzenia lotnictwem na danym szczeblu.

Właściwości dowodzenia lotnictwem na podstawowych szczeblach dowodzenia ~~zamiast~~ omówione zostały w kolejnych rozdziałach tego opracowania.

2. WŁAŚCIWOŚCI DOWODZENIA PUŁKIEM LOTNICTWA

Pułk lotnictwa /każdego rodzaju lotnictwa/ jest oddziałem lotnictwa- jednostką wojskową i gospodarczą. Wchodzi w skład dywizji lotnictwa /DLM, DLMB/, może być również tzw. samodzielnym pułkiem lotnictwa i podlegać bezpośrednio dowódcy Wojsk Lotniczych Frontu. W skład pułku wchodzi 2-3 eskadry lotnictwa oraz pododdziały zabezpieczenia.

Na czele każdego pułku lotnictwa stoi dowódca pułku, który dowodzi nim i osobiście /całkowicie/ odpowiada za jego gotowość bojową; wyszkolenie podległych mu wojsk; prawidłowe ich wykorzystanie oraz skuteczne i terminowe wykonanie przez nie zadań bojowych; stan moralno-polityczny i pracę partyjno-polityczną; dyscyplinę i wartości moralno-bojowe podwładnych.

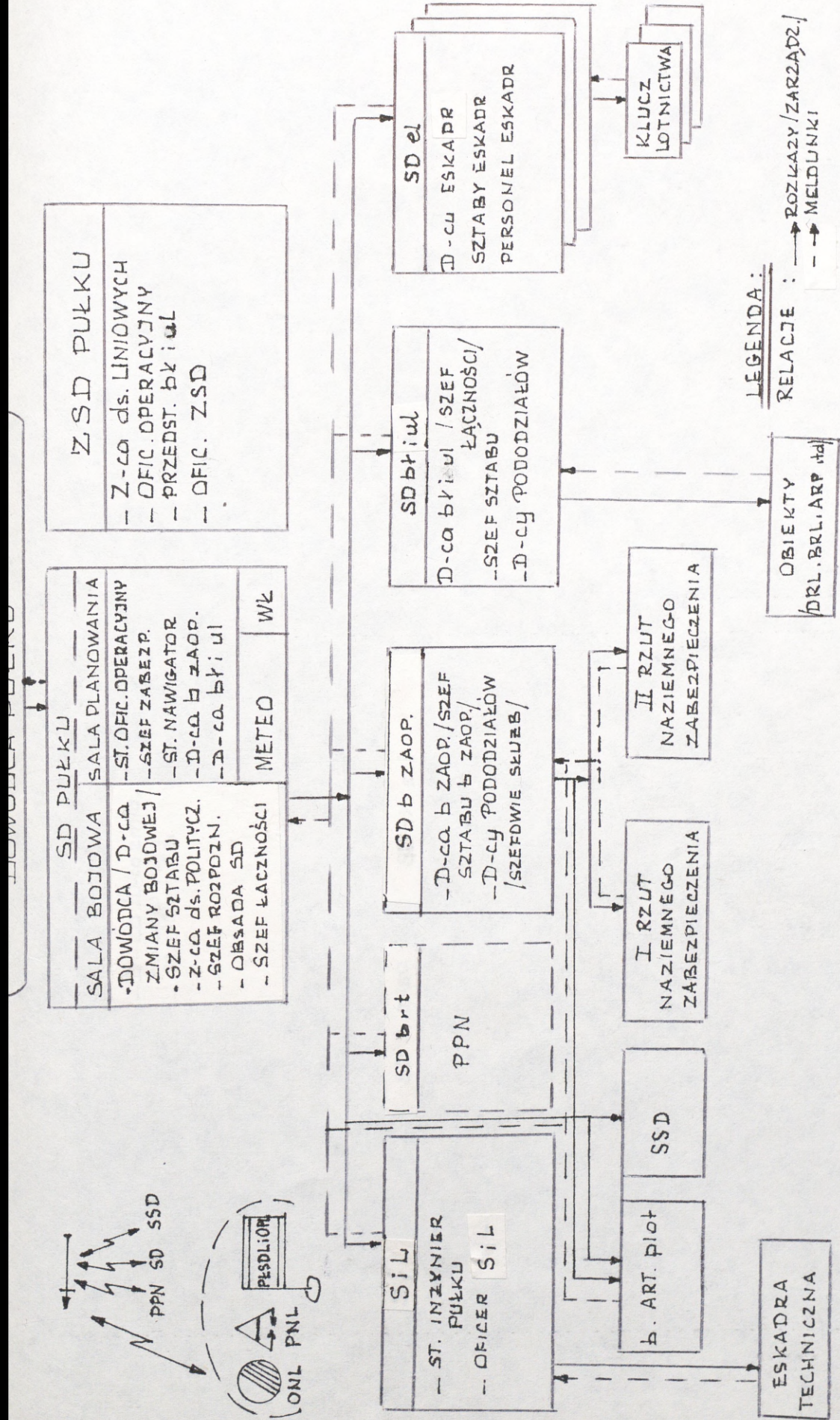
Dowodzenie pułkiem lotnictwa polega na nieprzerwanym kierowaniu wchodzącymi w skład pułku /podległymi/ pododdziałami w czasie szkolenia w okresie pokoju; podczas osiągania wyższych stanów gotowości bojowej /OWSGB/; w okresie przygotowania i prowadzenia działań bojowych; w czasie odtwarzania gotowości bojowej do wykonania kolejnych zadań bojowych, a także podczas podsumowania działań bojowych.

Dowodzenie pułkiem lotnictwa ma zapewnić sprawną i efektywną realizację wszystkich przedsięwzięć związanych przede wszystkim z przygotowaniem i prowadzeniem działań bojowych przez całość sił pułku.

W dowodzeniu pułkiem lotnictwa dowódca korzysta z pomocy swych zastępców, szefa sztabu, oficerów sztabu, składu osobowego stanowiska dowodzenia /SD i ZSD/, punktów naprowadzania lotnictwa /PNL/, oficerów naprowadzania lotnictwa /ONL/ i innych.

Do dowodzenia pułkiem lotnictwa konieczne jest również odpowiednie wyposażenie i rozmieszczenie stanowisk i punktów dowodzenia.

Dowódca pułku, wraz z wykorzystywanymi w dowodzeniu zastępcami i oficerami sztabu, oraz stanowiskami i punktami dowodzenia, tworzą swego rodzaju system dowodzenia pułkiem lotnictwa, którego zasadnicze elementy przedstawione zostały na rys. 16.

rys.16. System dowodzenia w pułku lotnictwa.

Głównym elementem /pozycją/ w tym systemie jest sam dowódca pułku, który w zakresie dowodzenia zobowiązany jest:

- systematycznie doskonalić umiejętności bojowe składów osobowych podległych pododdziałów;
- utrzymywać w stałej gotowości bojowej sprzęt bojowy, podległe siły oraz środki dowodzenia i zabezpieczenia;
- znać w niezbędnym zakresie nieprzyjaciela /powietrznego i naziemnego/, a szczególnie jego skład, rozmieszczenie, możliwości bojowe i zasady działań;
- znać w niezbędnym zakresie wojska własne /lądowe, MW, lotnictwo/ ich składy rozmieszczenie, możliwości bojowe i zasady działań;
- znać rozmieszczenie, skład bojowy, możliwości bojowe i właściwości podległych pododdziałów;
- umieć właściwie, terminowo i skutecznie wykorzystywać podległe siły do wykonania określonych zadań bojowych;
- umieć przygotowywać pułk do wykonania zadań bojowych /analizować zadania, oceniać je, podejmować decyzje, planować i organizować działania bojowe/;
- umieć meldować decyzje i informować przełożonych o prowadzonych działaniach;
- kierować utrzymywaniem gotowości bojowej i przygotowaniem do działań bojowych podwładnych;
- właściwie organizować i uzgadniać współdziałanie;
- umiejętnie kierować podległymi pododdziałami podczas wykonywania zadań bojowych;
- organizować zabezpieczenie działań bojowych;
- kontrolować wykonanie zadań bojowych i podsumowywać działania bojowe;
- kierować pracą partyjno-polityczną w pułku;
- systematycznie kształtować stan moralno-polityczny i dyscyplinę;
- wykonywać inne zadania /przedsięwzięcia/ nakazane przez przełożonego.

Dowódca o podjętych decyzjach i wydanych zarządzeniach informuje szefa sztabu.

Szef sztabu pułku lotnictwa jest pierwszym zastępcą dowódcy i tylko on ma prawo wydawać rozkazy i zarządzenia w jego imieniu. Odpowiada za organizację i utrzymanie ciągłego dowodzenia pododdziałami, przygotowanie sztabu i pododdziałów zabezpieczających dowodzenie oraz za organizację zabezpieczenia bojowego. Jest głównym organizatorem pracy sztabu; osobiście uzgadnia pracę zastępców dowódcy i oficerów służb, informuje ich o otrzymanym zadaniu i sytuacji oraz określa jakie informacje należy uzyskać, co przygotować i zarządzenie wstępne opracować.

Szef sztabu pułku lotnictwa w zakresie dowodzenia obowiązany jest:

- zawsze znać sytuację, przewidywać jej zmiany i być w gotowości do zameldowania dowódcy wniosków z niej wynikających i propozycji decyzji;
- znać decyzję dowódcy, plan walki i treść wydanych rozkazów i zarządzeń oraz organizować kontrolę ich wykonywania przez podwładnych;
- znać aktualny skład bojowy pułku, stany uzbrojenia, amunicji środków materiałowych i innych środków zabezpieczenia;
- znać stan środków dowodzenia, ich rozmieszczenie oraz proponować ich wykorzystanie, a także kierować i kontrolować funkcjonowanie systemu dowodzenia oraz przemieszczenie stanowisk i punktu dowodzenia;
- organizować i kierować pracą podległego mu sztabu;
- koordynować pracę zastępców dowódcy;
- organizować zabezpieczenie bojowe i kontrolne prace sił i środków zabezpieczenia bojowego.

Zastępca dowódcy pułku ds liniowych musi być ciągle przygotowany do natychmiastowego przejęcia dowodzenia pułkiem. Z zasady organizuje i kieruje pracą zapasowego stanowiska dowodzenia pułku. Odpowiada za obronę i ochronę lotnisk, i stanowiska i punktów dowodzenia, porządek wojskowy i dyscyplinę w pułku.

Powinien znać sytuację bojową, skład bojowy, rozmieszczenie i możliwości bojowe pułku, decyzję dowódcy i plan działań bojowych zadania pododdziałów i być w gotowości do przejęcia dowodzenia pułkiem.

Zastępca dowódcy pułku ds szkolenia bezpośrednio kieruje szkoleniem lotniczym pułku i przygotowaniem personelu latającego do wykonania zadań bojowych. Proponuje dowódcy sposoby wykonania zadań bojowych i wykorzystanie pododdziałów, bierze udział w planowaniu działań bojowych, może być również wykorzystany do dowodzenia pułkiem.

Powinien znać sytuację bojową, a szczególnie obiekty działań, OPL nieprzyjaciela, warunki wykonywania zadań bojowych, skład i możliwości bojowe pododdziałów, decyzję dowódcy, plany przygotowania i prowadzenia działań bojowych oraz być przygotowany do dowodzenia pułkiem.

Zastępca dowódcy pułku ds politycznych organizuje i prowadzi pracę partyjno-polityczną, odpowiada za stan moralno-polityczny, dyscyplinę i wartości bojowe żołnierzy. Na podstawie decyzji dowódcy i wytycznych nadrzędnych organów politycznych opracowuje plan pracy partyjno-politycznej na okres przygotowania i prowadzenia działań bojowych. Stawia osobiście zadania zastępcom dowódców pododdziałów do spraw politycznych i oficerom sekcji politycznej. Kieruje pracą polityczną w czasie prowadzenia działań bojowych, dążąc do stosowania skutecznych form i metod oddziaływania na żołnierzy w celu wykonania zadania bojowego.

Melduje dowódcy i nadrzędnemu organowi politycznemu o prowadzonej pracy partyjno-politycznej, stanie moralno-politycznym żołnierzy i sytuacji politycznej w rejonie bazowania.

Zastępca dowódcy pułku ds technicznych /st.inżynier pułku/ dowódca batalionu zaopatrzenia, szefowie /oficerowie/ służb odpowiadają za gotowość bojową podległych im pododdziałów i pomyślne wykonywanie przez nie zadań zabezpieczenia techniczno-specjalnego i tyłowego. Powinien znać sytuację bojową w zakresie niezbędnym do wykonywania swoich obowiązków służbowych oraz zadanie bojowe pułku i decyzję jego dowódcy; proponować dowódcy sposoby zabezpieczenia techniczno-specjalnego i tyłowego; organizować prace podległych pododdziałów, dowodzić nimi podczas wykonywania zadań zabezpieczenia.

Sztab pułku lotnictwa jest głównym organem dowodzenia. Pracę organizuje na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy oraz zarządzeń sztabu przełożonego.

Sztab pułku lotnictwa powinien:

- zapewniać wykonanie zadań związanych ze szkoleniem podległych pododdziałów;
- zapewniać wykonanie zadań związanych z utrzymaniem nakazanej gotowości bojowej pododdziałów;
- stale znać sytuację, systematycznie zdobywać i zbierać niezbędne wiadomości, a następnie je studiować, uogólniać i oceniać;
- przeprowadzać analizy, oceny i kalkulacje operacyjno-taktyczne oraz przewidywać rezultaty walki;
- przygotowywać dane potrzebne dowódcy do powzięcia decyzji;
- planować działania bojowe /walkę/ zgodnie z decyzją dowódcy;
- opracowywać i terminowo przekazywać do podległych pododdziałów zarządzenia, rozkazy, inne dokumenty i informacje;
- przygotowywać i uczestniczyć w organizacji współdziałania oraz zapewniać realizację /utrzymanie/ współdziałania w czasie walki;
- organizować przygotowanie podległych pododdziałów do wykonania zadań bojowych, kontrolować ich przebieg, oraz ustalać rezultaty przygotowania;
- koordynować i kontrolować zabezpieczenie działań bojowych;
- śledzić przebieg wykonywania zadań bojowych, proponować korygowanie zadań bojowych, zbierać wyniki działań bojowych;
- przygotowywać dane i organizować podsumowanie działań bojowych oraz upowszechniać doświadczenia bojowe;
- organizować tajne dowodzenie wojskami i kontrolować przestrzeganie jego zasad;
- prowadzić ewidencje o stanie sił i środków pułku;
- opracowywać i terminowo składać meldunki o wykonaniu zadań bojowych i stanie pułku.

Stanowisko dowodzenia pułku /SD i ZSD/, jego wyposażenie, urządzenie i etatowy skład bojowy ma zapewnić /stworzyć warunki/ dogodnego dowodzenia podległymi pododdziałami, a także współdziałanie z sąsiadami oraz stałego kontaktu z przełożonym - dowódcą dywizji.

SD musi zatem umożliwiać: zbierania i selekcjonowanie informacji, ich ocenę, uogólnienie i przekazywanie podwładnym; wypracowanie decyzji i opracowanie dokumentów; planowanie działań; przekazywanie zadań podwładnym; kontrolę przygotowania do działań podwładnych; kierowanie podwładnymi podczas wykonywania zadań bojowych oraz podczas odtwarzania gotowości bojowej do kolejnych zadań; podsumowanie działań bojowych oraz upowszechnianie doświadczeń bojowych.

Urządzenie i wyposażenie stanowiska dowodzenia musi również zapewnić ciągłą pracę zastępcom dowódcy, szefom /oficerom/ służb i oficerom sztabu.

W zasadzie wszystkie główne przedsięwzięcia dowodzenia pułkiem realizowane są na stanowisku dowodzenia, względnie nakazywane do realizacji ze stanowiska dowodzenia.

W dowodzeniu pułkiem, szczególnie podczas kierowania pododdziałami wykonującymi zadania bojowe, wykorzystywane są również punkty naprowadzania lotnictwa /PNL/, oficerowie naprowadzania lotnictwa /ONL/, a także grupy dowodzenia lotnictwem /GDL/. Wszystkie te punkty dowodzenia okresowo stanowią tzw. "wyciągnięte ramie dowodzenia" dowódcy pułku umożliwiające dowodzenie pododdziałami w czasie wykonywania zadań bojowych. Wyznacza je do dowodzenia pododdziałami pułku z zasady wyższy przełożony. Dowódca pułku bardzo często nie ma łączności z tymi punktami dowodzenia, a ich funkcje ograniczają się tylko do naprowadzania wykonawców na obiekt działań i wyprowadzenia ich na trasę powrotną.

Wszystkie elementy systemu dowodzenia pułkiem lotnictwa muszą być z sobą zsynchronizowane, funkcjonować według jednolitego planu - decyzji dowódcy w celu wykonania zadania bojowego w różnych warunkach sytuacji bojowej, atmosferycznej, pory doby i roku.

Właściwości pułków różnych rodzajów lotnictwa /plm, plmb, plrt, psb itp./ dyktują potrzebę stosowania różnych rozwiązań szczegółowych w systemie dowodzenia i jego funkcjonowaniu.

W każdym z pułków lotnictwa obowiązuje i stosowany jest jednolity tzw. cykl organizacyjny dowodzenia:

- I - ogólne /wstępne/ przygotowanie do działań bojowych;
- II - planowanie działań bojowych;
- III- organizowanie działań bojowych;

IV - kierowanie podległymi pododdziałami w czasie wykonywania zadań bojowych;

V - podsumowanie działań bojowych.

Ogólne /wstępne/przygotowanie do działań bojowych /I/
w każdym pułku lotnictwa z zasady rozpoczyna się po otrzymaniu wstępnego zarządzenia bojowego, od przełożonego /dywizji lub WLF/ które ukierunkowuje treść przygotowania i ustala czas jego trwania /do otrzymania zadania bojowego/. W wyjątkowych wypadkach dowódca pułku może z własnej inicjatywy zarządzić przeprowadzenie wstępnego przygotowania do działań bojowych w podległych mu pododdziałach. Formy i sposoby przygotowania leżą w gestii dowódcy pułku. Najczęściej wstępne przygotowanie do działań bojowych odbywa się w pododdziałach na podstawie wstępnego zarządzenia dowódcy pułku, ustalającego treść i sposoby przeprowadzania wstępnego przygotowania do działań bojowych w eskadrach.

Do przeprowadzenia wstępnego przygotowania do działań bojowych mogą być zaangażowani oficerowie służb, a najczęściej oficer strzelania powietrznego, nawigator, oficer łączności itp.

Sztab wykonuje plan wstępnego przygotowania do działań bojowych w pułku i eskadrach i kontroluje jego realizację.

Wstępne przygotowanie w pułku może trwać nawet kilka godzin, najwięcej 2-3 h. Bardzo często wstępne przygotowanie do działań bojowych może być realizowane w trakcie wykonywania zadania poprzedniego i rozpoczynać się w każdej eskadrze w różnym czasie.

Planowanie działań bojowych /II/ w pułku lotnictwa, obejmujące wypracowanie decyzji, planowanie i postawienie zadań bojowych podwładnym, rozpoczyna się po otrzymaniu zadania bojowego od przełożonego - dowódcy dywizji, a samodzielne pułki od dowódcy WLF lub dowódcy WLA /pśb/. Zadanie bojowe pułk lotnictwa może otrzymać w formie wstępnego zarządzenia bojowego, rozkazu bojowego /często po uprzednim otrzymaniu zadania bojowego w formie ustnej/, lub zarządzenia bojowego.

/Treść każdego z tych dokumentów omówiona została w rozdziale 1-szym tego opracowania/.

Obecnie coraz częściej pułki lotnictwa otrzymują zadania bojowe w formie wstępnego zarządzenia bojowego, a szczególnie w trakcie działań wojennych - w trakcie prowadzenia operacji frontowych /armijnych/.

Zadanie bojowe w formie rozkazu bojowego, pułki lotnictwa otrzymują w zasadzie tylko wówczas, kiedy na przygotowanie do działań bojowych pozostaje stosunkowo dużo czasu - najczęściej przed rozpoczęciem działań wojennych, lub przed kolejną operacją frontową.

Zadanie bojowe w formie zarządzenia bojowego pułki lotnictwa otrzymują w zasadzie tylko na tzw. działania doraźne; najczęściej wykonywane w trakcie realizacji innego zadania bojowego. Tylko pułk lotnictwa rozpoznania taktycznego /plrt/ lub pułk lotnictwa rozpoznania operacyjnego /plro/ otrzymuje zadanie bojowe w formie zarządzenia rozpoznawczego WLF, wyjątkowo w innej formie.

Forma otrzymania zadania bojowego zazwyczaj sugeruje jaki należy zastosować model /metodę/ przygotowania pułku do działań bojowych. Wstępne zarządzenie bojowe wręcz nakazuje przyjęcie metody równoległego przygotowania do działań bojowych, natomiast rozkazu bojowego - metody kolejnego przygotowania do działań bojowych pułku,

1 Nie wyklucza się, że w określonych sytuacjach dowódca pułku będzie decydował o wyborze metody przygotowania do działań bojowych, nawet wbrew sugestiom w tym zakresie przełożonych. Decydujący wpływ na wybór metody przygotowania do działań bojowych będzie miał z zasady zawsze czas jakim dysponuje pułk na przygotowanie do działań bojowych. Dysponowanie dostateczną ilością czasu na przygotowanie do działań wskaże możliwość i potrzebę zastosowania kolejnej metody przygotowania do działań bojowych w pułku. Praktyka ćwiczeń wskazuje, że sytuacja taka zdarza się nader rzadko. Z zasady pułki lotnictwa dysponują ograniczonym czasem na przygotowanie do działań bojowych /od 6-9 h z czego większość to czas nocny/, dlatego też coraz częściej stosowana jest metoda równoległego przygotowania do działań bojowych w pułku.

Regulamin Walki Wojsk Lądowych /MON, 1985/ określa, że "metoda równoległego przygotowania walki jest metodą podstawową".

Bezpośrednio po otrzymaniu zadania bojowego /bez względu na formę otrzymania zadania/ dowódca pułku analizuje jego treść, przeprowadza kalkulacje czasu jakim dysponuje na przygotowanie do działań bojowych, oraz wypracowuje i ogłasza zamiar wykonania zadania bojowego.

W warunkach zastosowania metody równoległego przygotowania do działań bojowych dowódca wypracowując zamiar wykonania zadania bojowego zazwyczaj korzysta z pomocy swych zastępców i oficerów sztabu /dodatkowe informacje, propozycje rozwiązań, obliczenia itp./. Pracę tą często nazwywa się wstępną ocenę sytuacji, która praktycznie stanowi podstawę do wypracowania rozszerzonego zamiaru. Zamiar taki właściwie jest już myślą przewodnią decyzji, podlega zatwierdzeniu przez przełożonego i stanowi podstawę do opracowania wstępnego zarządzenia bojowego oraz szczegółowego planowania działań bojowych. Planowanie działań bojowych, w czasie którego dowódca może jeszcze prowadzić uzupełniającą ocenę sytuacji, nie może już korygować treści zamiaru /ustaleń generalnych/, jedynie ją precyzować.

Planowanie działań bojowych ma doprowadzić do ostatecznego sprecyzowania decyzji dowódcy i stworzyć podstawę do opracowania dokumentów bojowych.

Planowanie działań bojowych jest merytorycznie ukierunkowane przez dowódcę, natomiast jego przebiegiem z zasady kieruje szef sztabu pułku. Praktycznie planowanie działań bojowych w pułku lotnictwa polega na kalkulowaniu i rozwiązywaniu /ustalaniu, precyzowaniu/ poszczególnych elementów decyzji dowódcy, w myśl jego ustaleń generalnych.

W warunkach zastosowania metody kolejnego przygotowania do działań bojowych dowódca osobiście analizuje zadanie bojowe i wypracowuje zamiar, który faktycznie ma ukierunkować wstępne przygotowanie do działań bojowych w eskadrach oraz ocenę sytuacji, w tym również przygotowanie przez zastępców i oficerów sztabu referatów-meldunków z propozycjami rozwiązań poszczególnych elementów decyzji.

Zamiar wykonania zadania bojowego ogłoszony przez dowódcę stanowi podstawę opracowania zarządzeń wstępnych do eskadr oraz udzielenie wytycznych oficerom przygotowującym referaty-meldunki dla dowódcy.

Ocenę sytuacji prowadzi osobiście dowódca, według elementów sytuacji, lub elementów decyzji. Metodę oceny sytuacji każdorazowo ustala dowódca. Doświadczenie z ćwiczeń wykazuje, że doświadczeni dowódcy pułków częściej oceniają sytuację według elementów decyzji.

Ocena sytuacji prowadzona przez dowódcę pułku lotnictwa ma charakter rozważań osobistych, lub prowadzonych w gronie zastępców i oficerów sztabu, ustalonych zagadnień /elementów sytuacji lub decyzji/ i wpływu na nie szeregu czynników i warunków. W trakcie tych rozważań dowódca wysłuchuje interesujących go referatów - meldunków zastępców i oficerów sztabu, które z zasady umożliwiają pogłębienie rozważań.

Wnioski z oceny sytuacji stanowią podstawę do powzięcia przez dowódcę pułku decyzji o wykonaniu określonego zadania bojowego, którą następnie melduje przełożonemu, najczęściej przez techniczne środki łączności. Po zatwierdzeniu decyzji zapoznaje z jej treścią swych zastępców i sztab, a następnie /możliwie szybko/ osobiście /ustnie/ stawia zadania bojowe podległym pododdziałom /ich dowódcom/. W wyjątkowych wypadkach dowódca pułku może postawić zadanie pododdziałom w obecności całego personelu latającego, oficerów sztabu, szefów służb i pododdziałów zabezpieczenia. Zmusić do tego może ograniczony czas na przygotowanie do działań bojowych lub specyfika wykonywanego zadania bojowego. Zadania bojowe podległym pododdziałom dowódca powinien stawiać z mapy, na której wrysowana jest decyzja. Wskazane jest również aby najważniejsze elementy decyzji /np. ugrupowanie bojowe, sposób pokonania OPL npla, sposoby atakowania obiektów itp./ były przedstawione na schematach, przeźroczach i innych materiałach audiowizualnych.

W pełni uzasadnione jest uzupełnianie treści zadań bojowych wskazówkami specjalistycznymi oficerów służb - szefa strzelania powietrznego, łączności, st.nawigatora, i innych.

Po postawieniu zadań bojowych sztab pułku może jeszcze przez jakiś czas kontynuować rozpoczęte wcześniej planowanie działań bojowych i efekty jego sukcesywnie przekazywać zainteresowanym.

Organizowanie działań bojowych /III/ w pułku lotnictwa obejmuje przedsięwzięcia zapewniające jak najlepsze przygotowanie podległych pododdziałów do wykonania konkretnego zadania bojowego. Charakter i właściwości wykonania zadania bojowego, a także sytuacja bojowa, mogą wpływać na treść przedsięwzięć przygotowania do działań bojowych.

Dowódca, sztab pułku lotnictwa oraz szefowie służb organizujących działania bojowe powinien zapewnić wykonawcom /pododdziałom/:

- niezbędne informacje o sytuacji bojowej - środkach OPL nieprzyjaciela, obiektach uderzeń, wojskach własnych, punktach dowodzenia, zabezpieczenia oraz systematycznie je uaktualniać;
- terminowe przekazywanie zarządzeń wstępnych, rozkazów, wskazówek, wyciągów ^Z planów działań, zabezpieczenia itp.;
- ukierunkowanie /merytoryczne i organizacyjne/ przygotowania do działań bojowych podległych pododdziałów;
- pomoc /merytoryczną i organizacyjną/ podległym pododdziałom w przeprowadzeniu przygotowania do działań bojowych;
- kontrolę przebiegu przygotowania do działań bojowych i bieżące korygowanie jego prowadzenia;
- inne konieczne świadczenia związane z przygotowaniem podwładnych do działań bojowych.

Treść i przebieg przygotowania do działań bojowych podwładnych musi wynikać z charakteru zadania bojowego i zapewniać jak najlepsze przygotowanie do działań bojowych przede wszystkim bezpośrednich wykonawców - personel latający.

Organizatorem działań bojowych w pułku lotnictwa jest zawsze dowódca, a podstawą organizacji jego decyzja o wykonaniu zadania bojowego. On ustala główny kierunek przygotowania, jego przedsięwzięcia i zarys strony organizacyjnej przygotowania do działań bojowych. Sztab pułku planuje przygotowanie do działań bojowych, jest organizatorem głównych jego przedsięwzięć oraz kontroluje przebieg przygotowania do działań bojowych w podległych pododdziałach, Sztab kontroluje również osiąganie nakazanych stopni gotowości bojowych przez pododdziały.

Tylko dowódca pułku ma prawo i odpowiada za dowodzenie /kierowanie/ podległymi pododdziałami w czasie wykonywania zadań bojowych /IV/. W koniecznych wypadkach szef sztabu ma prawo wydawania rozkazów w imieniu dowódcy. W wyjątkowych wypadkach dowódca pułku lotnictwa może okresowo upoważnić do dowodzenia pułkiem w jego imieniu jednego z zastępców, lub nawet kompetentnego oficera sztabu.

Dowódca pułku lotnictwa dowodzi podległymi pododdziałkami w czasie wykonywania zadań bojowych z zasady ze stanowiska dowodzenia /SD, ZSD/, korzystając z jego wyposażenia, środków łączności, oraz pomocy stałej obsady SD i oficerów sztabu.

Dowódca pułku lotnictwa może dowodzić również podległymi pododdziałkami znajdując się w powietrzu - w ugrupowaniu bojowym /wraz z powładnymi/, lub miejscu umożliwiającym dowodzenie podwładnymi z powietrza.

Dowódca pułku, dowodząc podległymi pododdziałkami w czasie wykonywania zadań bojowych powinien wyraźnie dążyć do realizacji wcześniej powziętej decyzji o wykonaniu konkretnego zadania bojowego. Sytuacje bojowe i warunki wykonywania zadań bojowych mogą zmusić do bieżącego korygowania tej decyzji w koniecznym zakresie.

Dowódca pułku lotnictwa w czasie dowodzenia podległymi pododdziałkami podczas wykonywania zadań bojowych szeroko korzysta z pomocy swych zastępców, sztabu i szefów /oficerów/ służb, a także do wódców pododdziałków.

Zastępcy dowódcy zazwyczaj wykorzystywani są do kontroli przygotowania pododdziałków do wykonywania zadań bojowych, przekazywania bieżących poleceń dowódcy, przygotowanie pułku do wykonywania kolejnych zadań bojowych.

Sztab pułku zbiera, analizuje i dostarcza dowódcy bieżące informacje o sytuacji bojowej, przedstawia propozycje korygowania uprzednio powziętej decyzji, kontroluje realizację zabezpieczenia działań bojowych pułku, prognozuje dalsze działania pułku, opracowuje warianty przebazowania itp.

Szefowie /oficerowie/ służb najczęściej w trakcie wykonywania zadań bojowych instruuja i kontrolują przestrzeganie przez personel latający wskazówek dotyczących wykorzystania uzbrojenia, przestrzegania warunków lotu itp. Zwracają również uwagę na wyniki wykonywania zadań bojowych. W sytuacjach koniecznych wydają uzupełniające wskazówki dotyczące wykorzystania uzbrojenia, sposobów atakowania itp. Mogą być również wykorzystani do kontroli wykonywania zadań przez podwładnych w powietrzu będąc w ugrupowaniu bojowym lub w miejscu dogodnym do przeprowadzenia kontroli, a czasami również do udzielania fachowej pomocy wykonawcom.

Dowódca pododdziałów /eskadr, bataliony zaopatrzenia, łączności/ zapewniają terminową i dokładną realizację decyzji dowódcy pułku przez podległe im pododdziały i załogi.

Dowodzenie podległymi pododdziałami przez dowódcę pułku lotnictwa podczas wykonywania zadań bojowych jest procesem twórczym, w dużej mierze uzależnionym od umiejętności, doświadczeń i inwencji dowódcy, a także od umiejętności wykorzystania w dowodzeniu zastępców, sztabu oraz urządzeń ułatwiających dowodzenie /urządzeń małej mechanizacji, środków automatyzacji dowodzenia, komputerów itp./.

Końcowym przedsięwzięciem cyklu organizacyjnego dowodzenia pułkiem lotnictwa jest podsumowanie działań bojowych /V/. Przedsięwzięcie to w pułku lotnictwa jest pieczołowicie organizowane i realizowane. Od jego realizacji w dużej mierze zależą wyniki kolejnych działań bojowych i to nie tylko danego pułku.

Podsumowanie działań bojowych w pułku lotnictwa polega na zebraniu rezultatów działań bojowych, ich ocenie oraz rozpowszechnieniu doświadczeń godnych naśladowania względnie unikania.

Organizatorem podsumowania działań bojowych w pułku lotnictwa jest jego dowódca. On określa sposób i zakres zbierania rezultatów, metody ich oceny oraz sposoby rozpowszechniania doświadczeń. Realizację tego przedsięwzięcia dowódca pułku lotnictwa zazwyczaj zleca swemu zastępcy ds szkolenia, który organizuje zbieranie rezultatów działań bojowych od bezpośrednich wykonawców, a następnie wspólnie z innymi oficerami /szefem strzelania powietrznego, nawigatorem, st.inżynierem i innymi/ ocenia je, zestawia wnioski i opracowuje doświadczenia. Doświadczenie przedstawia dowódcy pułku, który decyduje o sposobie ich wykorzystania i rozpowszechnienia. W zależności od potrzeb z doświadczeniami można zapoznać cały personel latający pułku, jego część lub tylko dowódców pododdziałów, wskazując jednocześnie warunki i zakres ich wykorzystania. Zebrane doświadczenia z działań bojowych pułku lotnictwa przesyła się do sztabu nadrzędnego.

Przedstawione właściwości dowodzenia pułkiem lotnictwa w nielicznym stopniu odbiegają od ogólnego wzorca dowodzenia lotnictwem przedstawione w rozdziale pierwszym tego opracowania. Na podkreślenie zasługuje wyraźne wyeksponowanie w dowodzeniu pułkiem lotnictwa organizatorskiej roli dowódcy pułku i jego osobistej odpowiedzialności za rezultaty dowodzenia i działalności podległych mu pododdziałów.

3. WŁAŚCIWOŚCI DOWODZENIA DYWIZJĄ LOTNICTWA

Dywizja lotnictwa /myśliwskiego - DLM/, lub myśliwsko-bombowego - DLMB jest związkiem taktycznym lotnictwa, wchodzi w skład Wojsk Lotniczych Frontu i podlega bezpośrednio dowódcy Wojsk Lotniczych Frontu. W skład dywizji lotnictwa z zasady wchodzi trzy pułki określonego rodzaju lotnictwa /LM lub LMB/ oraz pododdziały zabezpieczenia. Wyjątkowo w skład dywizji lotnictwa może wchodzić dwa, lub cztery pułki lotnictwa.

Na czele każdej dywizji lotnictwa stoi dowódca dywizji, który dowodzi nią i osobiście odpowiada za jej gotowość bojową; wyszkolenie podległych pułków; właściwe ich wykorzystanie oraz skuteczne i terminowe wykonanie przez nie zadań bojowych; stan moralno-polityczny i pracę partyjno-polityczną; dyscyplinę i wartości moralno-bojowe podwładnych.

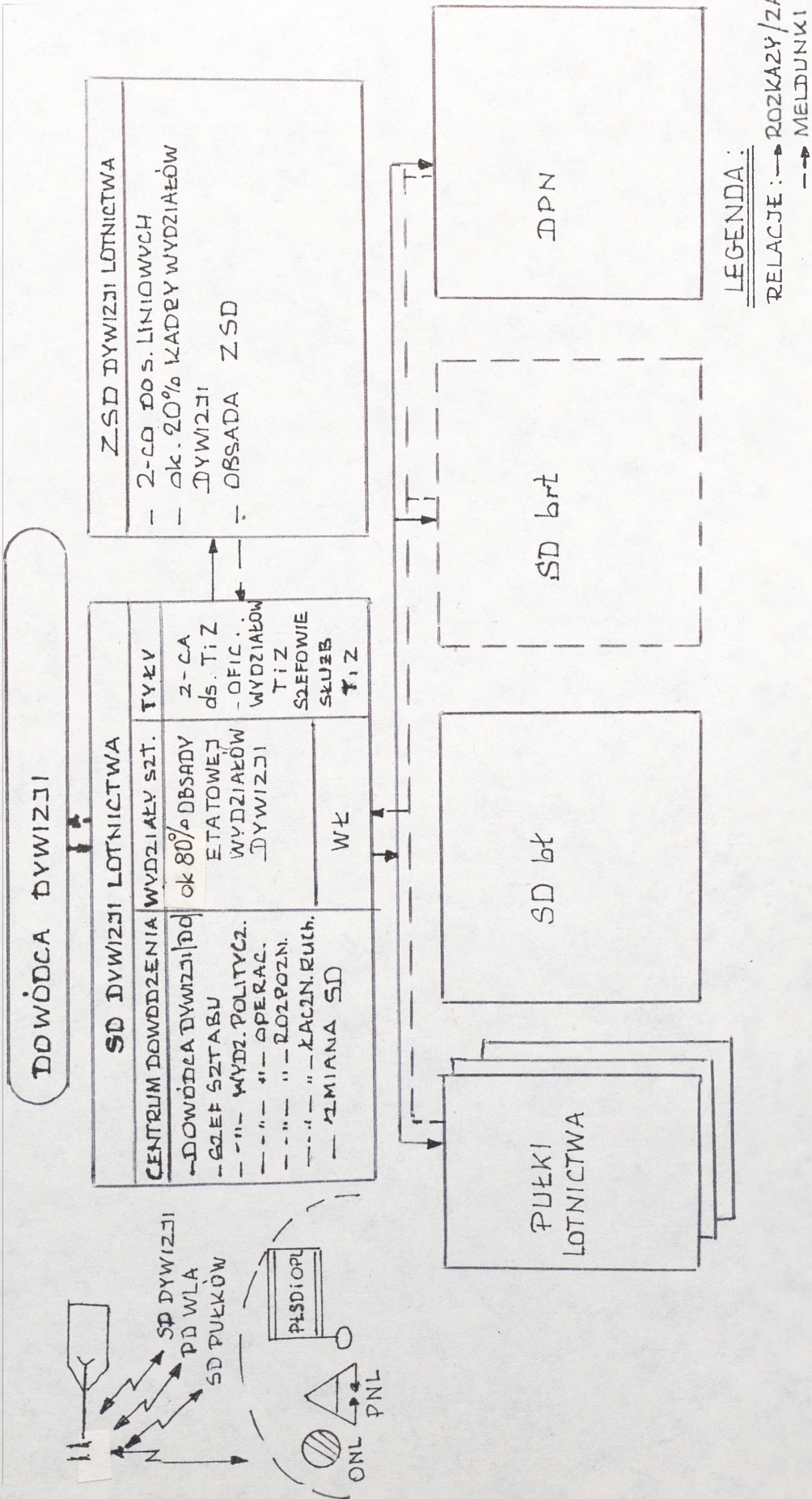
Dowodzenie dywizją lotnictwa polega na nieprzerwanym kierowaniu podległymi pułkami i pododdziałami zabezpieczenia, w czasie szkolenia w okresie pokoju; podczas osiągania wyższych stanów gotowości bojowej /OWSGB/; w okresie przygotowania i prowadzenia działań bojowych.

W dowodzeniu dywizją lotnictwa jej dowódca w szerokim zakresie korzysta z pomocy swych zastępców, szefa sztabu, szefów wydziałów sztabu, szefów służb oraz składu osobowego stanowiska dowodzenia /SD i ZSD/ oraz punktów dowodzenia np. PNL, GDB, ONL i innych.

Dowódca dywizji lotnictwa wraz z wykorzystywanymi w dowodzeniu oficerami oraz stanowiskami i punktami dowodzenia tworzą system dowodzenia dywizją lotnictwa, którego zasadnicze elementy przedstawione są na rys. 17.

Główną pozycją /osobą/ w tym systemie jest dowódca dywizji, który w zakresie dowodzenia zobowiązany jest:

- zapewniać systematyczne szkolenie składów osobowych podległych pułków lotnictwa;
- ustalać skład sił i zapewniać ich utrzymywanie w nakazanych stopniach gotowości bojowej w podległych pułkach lotnictwa;

rys.17. System dowodzenia w dywizji lotnictwa

- znać i oceniać nieprzyjaciela /naziemnego i powietrznego/, a z wybranymi wynikami ocen informować o podległe pułki;
- znać w niezbędnym zakresie wojska własne /lądowe, lotnictwo, MW/ niezbędne informacje o wojskach własnych przekazywać podległym pułkom;
- znać skład bojowy dywizji jej możliwości bojowe i rozmieszczenie podległych oddziałów;
- umieć właściwie, terminowo i skutecznie wykorzystywać podległe oddziały;
- umieć przygotować dywizję do działań bojowych /wypracować decyzje, planować działania, organizować działania;
- ukierunkowywać i kontrolować przygotowanie do działań bojowych podległych pułków;
- umieć organizować współdziałanie wewnątrz dywizji i uzgadniać współdziałanie z sąsiadami;
- ukierunkowywać zabezpieczenie podległych oddziałów;
- umiejętnie kierować podległymi oddziałami podczas wykonywania działań bojowych;
- kontrolować wykonywanie zadań bojowych przez podległe pułki;
- zbierać doświadczenia z działań bojowych, selekcjonować je i rozpowszechniać;
- ukierunkowywać pracę partyjno-polityczną w podległych pułkach i sztabie dywizji;
- systematycznie wpływać na kształtowanie stanu moralno-politycznego i dyscypliny.

Dowódca o podjętych decyzjach i wydanych zarządzeniach informuje szefa sztabu dywizji - drugą osobę w systemie dowodzenia dywizja.

Szef sztabu dywizji lotnictwa jest pierwszym zastępcą dowódcy i tylko on ma prawo wydawać rozkazy i zarządzenia w jego imieniu.

Podobnie jak w pułku lotnictwa odpowiada za organizację i utrzymanie ciągłego dowodzenia siłami dywizji; przygotowanie sztabu i pododdziałów zabezpieczających dowodzenie oraz za organizację zabezpieczenia bojowego.

Jest głównym organizatorem pracy sztabu dywizji. Ukierunkowuje pracę sztabów podległych pułków.

Szef sztabu osobiście koordynuje pracę zastępców dowódcy i szefów służb, informuje ich o treści zadania bojowego i sytuacji bojowej, ustala co mają przygotować, jakie zarządzenia opracować itp.

Szef sztabu dywizji lotnictwa w zakresie dowodzenia obowiązany jest:

- zawsze znać sytuację bojową, przewidywać jej zmiany i być w gotowości do zameldowania dowódcy wniosków z niej wynikających i propozycji decyzji;
- zapewniać systematyczny dopływ informacji /o sytuacji bojowej i innej/ do sztabów podległych oddziałów;
- znać decyzję dowódcy dywizji, plan działań bojowych, treść wydanych rozkazów i zarządzeń, decyzje dowódców podległych pułków oraz organizować kontrole ich wykonywania przez podwładnych;
- znać aktualny skład bojowy dywizji, oraz zasoby środków materiałowych, technicznych i uzbrojenia;
- znać stan środków dowodzenia, ich wykorzystanie i rozmieszczenie, proponować dowódcy organizację systemu dowodzenia dywizji, kontrolować jego funkcjonowanie, oraz przemieszczanie jego elementów;
- organizować i kierować pracą sztabu dywizji oraz ukierunkowywać prace sztabów podległych pułków;
- koordynować pracę zastępców dowódcy oraz szefów służb;
- organizować zabezpieczenie bojowe.

Zastępca dowódcy dywizji ds liniowych organizuje i kieruje pracą zapasowego stanowiska dowodzenia dywizji. Jest ciągle przygotowany do natychmiastowego przejęcia dowodzenia dywizją. Nadzoruje organizację i realizację obrony i ochrony lotnisk, stanowisk i punktów dowodzenia, porządek wojskowy i dyscyplinę w dowództwie dywizji i podległych pułkach.

Powinien znać sytuację bojową, skład bojowy, rozmieszczenie sił dywizji, decyzję dowódcy dywizji i plan działań bojowych, zadania pułków i być w ciągłej gotowości do przejęcia dowodzenia dywizją.

Zastępca dowódcy dywizji ds szkolenia kieruje szkoleniem lotniczym w dywizji i odpowiada za przygotowanie personelu latającego do wykonywania zadań bojowych. Proponuje dowódcy sposoby wykonywania zadań bojowych i wykorzystania bojowego podległych oddziałów i pododdziałów; bierze udział w planowaniu działań bojowych; może być również wykorzystany do dowodzenia dywizją.

Powinien znać sytuację bojową, a szczególnie obiekty działań, OPL nieprzyjaciela, warunki wykonywania zadań bojowych, skład i możliwości bojowe podległych pułków, decyzję dowódcy dywizji, plany przygotowania i prowadzenia działań bojowych oraz być przygotowany do dowodzenia dywizją.

Zastępca dowódcy dywizji ds politycznych organizuje i prowadzi pracę partyjno-polityczną, odpowiada za stan moralno-polityczny, dyscyplinę i wartości bojowe żołnierzy.

Na podstawie decyzji dowódcy dywizji i wytycznych nadrzędnych organów politycznych opracowuje plan pracy partyjno-politycznej na okres przygotowania i prowadzenia działań bojowych. Stawia osobiście zadania zastępcom dowódców pułków ds politycznych i oficerom wydziału politycznego.

Kieruje pracą polityczną w czasie prowadzenia działań bojowych, dążąc do stosowania skutecznych form i metod oddziaływania na żołnierzy w celu wykonania zadań bojowych.

Melduje dowódcy dywizji i nadrzędnemu organowi politycznemu o prowadzonej pracy partyjno-politycznej, stanie moralno-politycznym żołnierzy i sytuacji politycznej w rejonie bazowania.

Zastępca dowódcy dywizji ds. ~~zaprojektowania i techniki~~ ^{techniki i zaopatrzenia} oraz szefowie służb kierują pracą służb i podległych pododdziałów oraz ukierunkowują pracę służb w podległych pułkach lotnictwa, dążąc do pełnego zabezpieczenia techniczno-specjalnego i tyłowego działań bojowych dywizji.

Powinni znać sytuację bojową w zakresie niezbędnym do wykonywania swoich obowiązków służbowych oraz zadania bojowe dywizji, decyzję dowódcy i plan działań bojowych dywizji. Proponować dowódcy sposoby zabezpieczenia techniczno-specjalnego i tyłowego; kontrolować pracę tyłów i służb zabezpieczenia specjalnego w podległych pułkach lotnictwa.

Sztab dywizji lotnictwa jest głównym organem dowodzenia. Pracę organizuje na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy oraz zarządzeń sztabu Wojsk Lotniczych Frontu. Pracę sztabu ^{organizuje} bezpośrednio szef sztabu dywizji, a w skład ^{sztabu} ~~sztabu~~ wchodzi:

- wydział operacyjny, zajmujący się przede wszystkim planowaniem szkolenia oraz bojowego użycia sił dywizji;
- wydział rozpoznawczy, zajmujący się zbieraniem informacji o nieprzyjacielu, studiowaniu ich oraz ich wykorzystaniu w działaniach dywizji;
- wydział łączności i RUL;
- inne.

Sztab dywizji lotnictwa, podobnie jak sztab pułku, ale w odpowiednio szerszym zakresie powinien:

- zapewnić należyłą organizację i przebieg szkolenia podległych pułków;
- zapewnić sprawny przebieg osiągania wyższych stanów gotowości bojowej podległych wojsk;
- zbierać i analizować informacje o nieprzyjacielu i wojskach własnych oraz przesyłać je do podległych pułków lotnictwa;
- przeprowadzać analizy, oceny i kalkulacje operacyjno-taktyczne, przewidywać rezultaty walki, oraz przygotowywać dane potrzebne dowódcy do powzięcia decyzji;

- planować działania bojowe zgodnie z decyzją dowódcy dywizji;
- opracowywać i terminowo przekazywać do podległych pułków zarządzenia, rozkazy i inne dokumenty;
- przygotowywać potrzebne materiały do organizacji współdziałania wewnątrz dywizji; uzgodnień współdziałania z sąsiadami oraz zapewniać realizację współdziałania;
- koordynować i kontrolować przygotowanie podległych pułków do działań bojowych;
- koordynować i kontrolować zabezpieczenie działań bojowych;
- śledzić przebieg działań bojowych, proponować ewentualne korygowanie zadań bojowych, zbierać wyniki działań bojowych;
- przygotowywać dane i organizować podsumowanie działań bojowych oraz upowszechniać doświadczenia bojowe;
- opracowywać i terminowo składać meldunki o wykonaniu zadań bojowych i stanie sił dywizji;
- organizować tajne dowodzenie w dywizji i kontrolować przestrzeganie jego zasad;
- prowadzić i systematycznie aktualizować ewidencje o stanie sił i środków w dywizji lotnictwa.

Stanowisko dowodzenia dywizji /SD, ZSD/ jego wyposażenie, urządzenie i etatowy skład bojowy ma zapewnić /stworzyć warunki/ dogodnego dowodzenia podległymi pułkami, a także współdziałania z sąsiadami oraz stałego kontaktu z przełożonym dowódcą WLF.

SD /ZSD/ musi zatem umożliwiać: zbieranie i selekcjonowanie informacji, ich ocenę, uogólnienie i przekazywanie podwładnym; wypracowanie decyzji i opracowanie dokumentów; planowanie działań bojowych; przekazywanie zadań podległym pułkom; organizowanie i kontrolę przygotowania do działań pułków; kierowanie podległymi pułkami podczas wykonywania zadań bojowych, oraz odtwarzania gotowości bojowej do wykonywania kolejnych zadań; podsumowanie działań bojowych oraz upowszechnienie doświadczeń bojowych.

Urządzenie i wyposażenie stanowiska dowodzenia musi również zapewnić ciągłą pracę i wypoczynek całego dowództwa dywizji.

W dowodzeniu dywizją lotnictwa szczególnie podczas kierowania pułkami wykonującymi zadanie bojowe, wykorzystywane są również punkty naprowadzania lotnictwa /PNL/; grupy dowodzenia lotnictwem /GDL/, oficerowie naprowadzania lotnictwa /ONL/, a także Połączone SD lotnictwa i WOPL armii.

Wszystkie te punkty dowodzenia okresowo mogą być wykorzystywane do dowodzenia siłami dywizji lotnictwa, ale z zasady za zgodą przełożonego. Dowódca dywizji lotnictwa nie posiada bezpośredniej łączności z tymi punktami dowodzenia lotnictwem i może się z nimi porozumiewać przez przełożonego lub w sieci dowodzenia naziemnego Wojsk Lotniczych Frontu.

Właściwości poszczególnych dywizji lotnictwa /DIM, DIMB/ wpływają na potrzebę stosowania różnorodnych rozwiązań szczegółowych w systemach dowodzenia.

W dywizjach lotnictwa obowiązuje taki sam cykl organizacyjny dowodzenia jak w pułkach lotnictwa.

Dowódca dywizji lotnictwa po otrzymaniu wstępnego zarządzenia bojowego od dowódcy WLF może zarządzić wstępne przygotowanie do działań bojowych w podległych pułkach - wydać zarządzenie wstępne, którym określić treść przygotowania, czas jego trwania oraz termin otrzymania zadania bojowego. W wyjątkowych wypadkach dowódca dywizji może również wskazać pułkom formy wstępnego przygotowania do działań bojowych w pułkach. Pomocy tej mogą udzielać oficerowie sztabu, szefowie służb itp., oni również mogą być wykorzystywani do kontroli przebiegu wstępnego przygotowania do działań bojowych w pułkach.

Wstępne przygotowanie do działań bojowych prowadzone jest również w sztabie dywizji. Sprowadza się ono do studiowania rejonu przyszłych działań bojowych, obiektów przewidywanych do zwalczania, wykonywanie obliczeń, kalkulacji itp.

Planowanie działań bojowych w dywizji lotnictwa rozpoczyna się z chwilą otrzymania zadania bojowego od przełożonego - dowódcy WLF.

Dywizja lotnictwa z zasady otrzymuje zadanie bojowe na dzień działań /dobę/ w formie wyciągu z rozkazu operacyjnego dowódcy WII wstępnego zarządzenia bojowego, lub zarządzenia operacyjnego /bojowego/. W tej ostatniej formie dywizja lotnictwa otrzymuje tzw. zadanie wykonywane doraźnie, zazwyczaj w trakcie wykonywania zadań planowanych na cały dzień.

Coraz częściej dywizja lotnictwa otrzymuje zadanie bojowe w formie wstępnego zarządzenia bojowego, uzupełnianego następnie szczegółowymi ustaleniami dotyczącymi terminów, sposobów działań itp.

Otrzymanie zadania bojowego w formie wstępnego zarządzenia bojowego sugeruje przyjęcie metody równoległego przygotowania do działań bojowych w dywizji.

Natomiast otrzymanie zadania bojowego w formie rozkazu operacyjnego sugeruje możliwość przyjęcia w dywizji metody kolejnego przygotowania do działań bojowych.

Bez względu na formę otrzymania zadania bojowego ostateczni dowódca dywizji ustala metodę przygotowania do działań bojowych w dywizji. Np. po otrzymaniu zadania bojowego w formie rozkazu operacyjnego dowódca może zdecydować przyjęcie metody równoległego przygotowania do działań bojowych w dywizji mając na względzie wygosparowanie dłuższego czasu na przygotowanie do działań bojowych w podległych oddziałach i pododdziałach.

W warunkach zastosowania metody równoległego przygotowania do działań bojowych w trakcie prowadzenia analizy zadania dowódca wysłuchuje wniosków z oceny nieprzyjaciela, wojsk własnych oraz propozycji wykonania zadania szefów wydziałów sztabu i swoich zastępców i na tej podstawie wypracowuje zamiar wykonania zadania bojowego, który podlega zatwierdzeniu przez przełożonego.

Coraz częściej stosuje się meldowanie przez dowódcę dywizji zamiaru działań przełożonemu przez techniczne środki łączności, a rzadziej osobiście.

Zatwierdzony zamiar wykonania zadania bojowego dowódcy dywizji stanowi podstawę do opracowania przez wydział operacyjny sztabu dywizji wstępnego zarządzenia bojowego dla podległych pułków oraz rozpoczęcia planowania działań bojowych w sztabie dywizji.

Podczas planowania działań bojowych dowódca dywizji lotnictwa może również prowadzić uzupełniającą ocenę sytuacji, wysłuchiwać propozycji zastępców, szefów wydziałów i służb dotyczących szczegółowych rozwiązań poszczególnych elementów decyzji wynikających z ogłoszonego zamiaru dowódcy dywizji.

Planowaniem działań bojowych w dywizji kieruje szef sztabu dywizji i powinno ono doprowadzić do ostatecznego sprecyzowania decyzji dowódcy dywizji i stworzyć podstawę do opracowania dokumentów bojowych.

Wyniki prowadzonych w czasie planowania działań bojowych kalkulacji i szczegółowych ustaleń powinny być sukcesywnie przekazywane do podległych pułków, które również w tym czasie planują już działania bojowe.

Ostatecznie wypracowana decyzja dowódcy dywizji lotnictwa podlega również zatwierdzeniu przez dowódcę WLF. Podczas ćwiczeń najczęściej dowódca WLF wysłuchiwał /w sztabie WLF/ meldunku decyzji dowódcy dywizji i zatwierdzał ją, podpisując mapę decyzji dowódcy dywizji. Przy okazji interesował się również legendą do tej mapy, w tym również graficznym planem działań /walki/ dywizji.

W warunkach zastosowania metody kolejnego przygotowania do działań bojowych dowódca dywizji po przeprowadzeniu /osobiście/ analizy zadania bojowego wypracowuje zamiar wykonania zadania bojowego, który po ogłoszeniu zastępcom i sztabom stanowi podstawę do opracowania zarządzeń wstępnych do pułków, ukierunkowujących ich wstępne przygotowanie do działań bojowych, oraz rozpoczęcie wypracowywania decyzji w dywizji. Po ogłoszeniu zamiaru dowódca dywizji zazwyczaj ogłasza terminy realizacji głównych przedsięwzięć przygotowania do działań bojowych oraz udziela wytycznych zastępcom, szefom wydziałów i służb dotyczących przygotowania propozycji i danych /referatów-meldunków/ potrzebnych mu do wypracowania decyzji.

Ocenę sytuacji prowadzi osobiście dowódca dywizji, według elementów sytuacji lub elementów decyzji. W czasie prowadzenia oceny sytuacji wysłuchuje referatów, meldunków wyznaczonych zastępców, oficerów sztabu i służb. Wnioski z oceny sytuacji stanowią podstawę do powzięcia decyzji o działaniach bojowych przez dowódcę dywizji.

Powziętą decyzję dowódca melduje osobiście przełożonemu. Po jej zatwierdzeniu ogłasza ją zastępcom i oficerom sztabu, a następnie stawia zadania bojowe podległym dowódcom pułków, również osobiście.

Bezpośrednio po postawieniu zadań bojowych dowódca dywizji może, organizować współdziałanie wewnątrz dywizji, ale tylko wówczas jeśli taka potrzeba wynika z treści i właściwości zadania bojowego. W uzasadnionych sytuacjach czego dowodzą rozwiązania stosowane podczas ćwiczeń - dowódca dywizji lotnictwa może organizować współdziałanie w terminie późniejszym np. w czasie planowania działań bojowych w podległych pułkach, na specjalnie zorganizowanym spotkaniu z dowódcami podległych pułków.

Z zasady bezpośrednio po postawieniu /otrzymaniu/ zadań bojowych dowódcy pułków lotnictwa otrzymują zadania bojowe na piśmie w formie rozkazu bojowego dywizji.

Organizowanie działań bojowych /III/ w dywizji lotnictwa rozpoczyna się bezpośrednio po postawieniu zadań bojowych podległym pułkom i obejmuje przedsięwzięcia zapewniające jak najlepsze przygotowanie podległych oddziałów do wykonania określonego zadania bojowego.

Organizowanie działań bojowych w dywizji lotnictwa sprowadza się do terminowego przekazania potrzebnych informacji, zadań bojowych i innych materiałów do podległych pułków, stwarzając im dogodny warunki przygotowania do działań bojowych. Dowódca dywizji lotnictwa może również ukierunkować treść i metodę przygotowania do działań bojowych w pułkach np. wskazać na co pułki powinny zwrócić szczególną uwagę. Może również wydzielić ze sztabu dywizji oficerów do udzielania pomocy w przygotowaniu do działań bojowych wszystkich, lub części podległych pułków. Zobowiązany jest również do kontroli przebiegu przygotowania do działań bojowych w pułkach i interwencji w wypadku stwierdzenia niewłaściwego przygotowywania się pułków do działań bojowych.

Sztab dywizji zgodnie z wskazówkami dowódcy wykonuje plan organizacji działań bojowych w dywizji, uwzględniający również kontrolę przebiegu przygotowania do działań bojowych w pułkach przez wyznaczonych przez dowódcę oficerów dywizji.

Dowódca dywizji lotnictwa dowodzi podległymi pułkami podczas wykonywania zadań bojowych ze stanowiska dowodzenia /SD, ZSD/ i tylko on ma prawo udzielać zezwolenia na wykonywanie zaplanowanych zadań bojowych, korygować zadania bojowe /np. wyznaczać obiekty zapasowe, zmieniać sposoby i terminy ich wykonywania itp., stawiać pułkom zadania dodatkowe, zabraniać wykonywania przez podległe pułki wcześniej zaplanowanych zadań bojowych.

W imieniu dowódcy dywizji, na jego polecenie, okresowo, może dowodzić dywizją wyznaczony oficer - szef sztabu, jeden z zastępców lub inny oficer /np. tzw. ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ dyżurny odpowiedzialny SD/. Bez wyraźnego zezwolenia /polecenia/ może jedynie szef sztabu wydawać rozkazy w imieniu dowódcy dywizji, niezwłocznie meldując mu o tym

W wyjątkowych wypadkach dowódca dywizji lotnictwa może dowodzić podległymi pułkami podczas wykonywania zadań bojowych z powietrza, znajdując się w ugrupowaniu bojowym sił jednego z pułków lub w pobliżu ugrupowania wszystkich, głównych, lub części sił dywizji w powietrzu.

Dowódca dywizji lotnictwa w czasie dowodzenia podległymi siłami podczas wykonywania zadań bojowych powinien dążyć do bezwzględnego wykonywania wcześniej zaplanowanych zadań bojowych.

Sztab dywizji, łącznie ze składem bojowym SD, w czasie prowadzenia działań bojowych koncentruje uwagę na zbieraniu informacji o sytuacji bojowej, jej analizie i ustalaniu jej wpływu na sposoby i warunki wykonywania zadań bojowych przez siły dywizji; przedstawianiu propozycji dowódcy dywizji o potrzebach korygowania decyzji o wykonywaniu zadań bojowych, przekazywaniu informacji o sytuacji bojowej do podwładnych, składaniu meldunków przełożonym, a także przygotowywanie materiałów, kalkulacji potrzebnych do przygotowania kolejnych działań bojowych. Sztab dywizji, wraz z zastępcami dowódcy dywizji i szefami służb kontroluje przebieg wykonywania zadań bojowych przez podległe pułki.

Dowództwo dywizji organizuje również podsumowanie działań bojowych /V/ w dywizji. Na podstawie meldunków z działań bojowych podległych pułków w dywizji zestawione jest sprawozdanie z działań bojowych dywizji lotnictwa, które przesyłane jest do sztabu WLF. Zebrane informacje o przebiegu działań bojowych i uzyskanych rezultatach powinny być analizowane oraz stanowić źródło wniosków do dalszych działań bojowych.

Przeprowadzenie analizy przebiegu działań bojowych dywizji zazwyczaj powierza się zastępcy dowódcy dywizji ds szkolenia. On, we współpracy z szefami służb i innymi oficerami ocenia przebieg i rezultaty działań bojowych i odpowiednie wnioski przedstawia do zatwierdzenia dowódcy dywizji. Dowódca ustala, które z wniosków mają być rozpowszechnione do wykorzystania w przyszłych działaniach, oraz które mają stanowić podstawę do badań, względnie służyć jako podstawa do doskonalenia pracy dowództwa dywizji.

Przedstawione właściwości dowodzenia dywizją lotnictwa dotyczą zarówno dywizji lotnictwa myśliwskiego, jak i dywizji lotnictwa bombowego, chociaż każda z tych dywizji wykonuje inne zadania bojowe i mogą one wpływać na proces i sposoby dowodzenia każdą z tych dywizji.

4. WŁAŚCIWOŚCI DOWODZENIA WLA

Wojska Lotnicze Armii stanowią specyficzny związek Lotnictwa Wojsk Lądowych. Wchodzą w skład armii ogólnowojskowej lub pancernej i poprzez dowódcę Wojsk Lotniczych Armii /zastępcę dowódcy armii ds lotnictwa/ podlegają dowódcy armii.

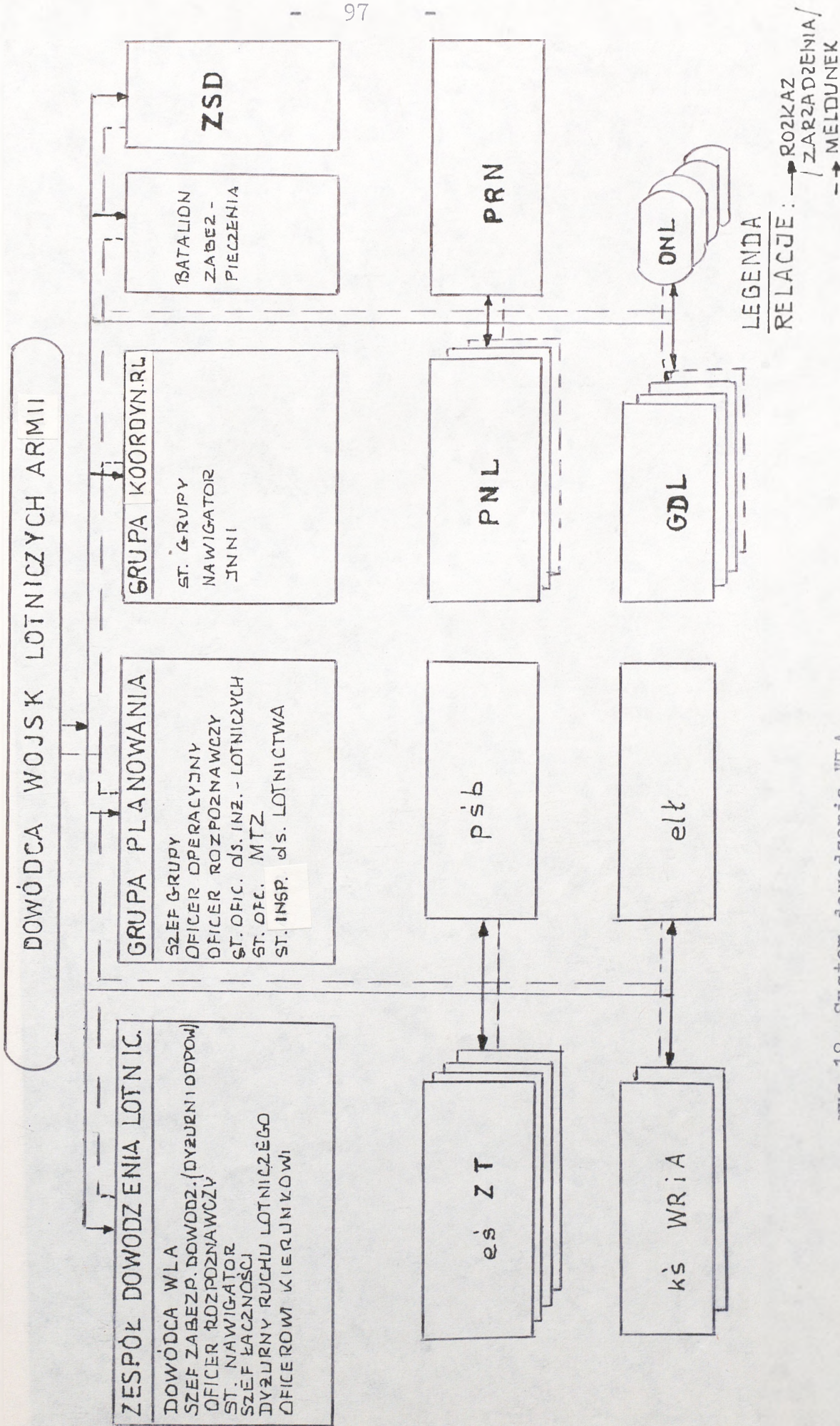
Wojskami Lotniczymi Armii faktycznie dowodzi dowódca WLA i odpowiada za ich wyszkolenie, gotowość bojową do wykonywania zadań bojowych, właściwe wykorzystanie, przygotowanie do działań bojowych, kierowanie nimi podczas wykonywania zadań bojowych, ich zabezpieczenie, stan moralno-polityczny i pracę partyjno-polityczną oraz dyscyplinę.

Dowodzenie WLA polega na nieprzerwanym kierowaniu oddziałami, pododdziałami i punktami dowodzenia /PNL, GDL, PRN/ oraz sprawowaniu specjalistycznego nadzoru nad pododdziałami LWL wchodzącymi w skład dywizji /DZ, DPanc/ i brygad rakiet WRiA w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, przygotowania do działań bojowych, prowadzenia działań bojowych i posumowania działań bojowych.

W armii /ogólnowojskowej, pancernej/ również istnieje swego rodzaju system /podsystem/ dowodzenia WLA, którego zasadnicze elementy przedstawione zostały na rys.18. System dowodzenia WLA jest elementem /składowym/ systemu dowodzenia armii.

Głównym elementem /osobą/ w tym systemie jest dowódca WLA, który zobowiązany jest:

- systematycznie doskonalić umiejętności bojowe całego stanu osobowego WLA;
- utrzymywanie podlegających mu wojsk w nakazanych stopniach gotowości bojowej, z tym również sprzęt bojowy i punkty dowodzenia;
- znać w niezbędnym zakresie nieprzyjaciela /powietrznego i naziemnego/;
- znać w niezbędnym zakresie wojska własne, w tym również skład, możliwości bojowe i właściwości podległych mu oddziałów, pododdziałów i punktów dowodzenia WLA i proponować właściwe ich wykorzystanie przez dowódcę armii;

rys.18. System dowodzenia WLA

- umieć przygotowywać podległe mu oddziały i pododdziały do wykonywania zadań bojowych;
- kierować WLA podczas wykonywania zadań bojowych;
- umieć uzgadniać współdziałanie WLA z innymi rodzajami wojsk armii zgodnie z ustaleniami dowódcy armii;
- organizować zabezpieczenie działań bojowych WLA, oraz sprawować specjalistyczny nadzór nad pododdziałami lotnictwa wchodzącymi w skład DZ i BROT;
- kontrolować wykonywanie zadań bojowych przez WLA i ich działania bojowe;
- systematycznie kształtować stan moralno-polityczny i dyscyplinę w WLA.

Obecna struktura organizacyjna WLA nie przewiduje szefa sztabu WLA. chociaż stanowisko to wydaje się być nieodzowne.

Dowódca WLA posiada zastępcę, który zajmuje się przede wszystkim stroną organizacyjną, przygotowaniem punktów dowodzenia i realizacją dowodzenia WLA. W czasie działań bojowych przebywa na ZSD i jest ciągle przygotowany do przejęcia dowodzenia WLA.

Funkcje sztabu WLA spełnia zespół planowania, który zbiera informacje o sytuacji bojowej, przygotowuje materiały potrzebne do wypracowania decyzji o użyciu WLA; organizuje przygotowanie podległych oddziałów i pododdziałów LWL do działań bojowych; opracowuje dokumenty bojowe; współpracuje z innymi komórkami sztabu armii; śledzi przebieg działań bojowych i proponuje korekty wykonywanych zadań; opracowuje i składa meldunki o działaniach bojowych WLA; wykonuje inne prace sztabowe na polecenie dowódcy WLA.

Zespół dowodzenia stanowi stałą obsadę stanowiska dowodzenia /SD i ZSD/ WLA /stanowiącego w skład Połączonego SD lotnictwa i wojsk OPL armii/ i przeznaczony jest do zapewnienia dowódcy WLA dowodzenie podległymi mu oddziałami i pododdziałami LWL oraz lotnictwem frontowym działającym w pasie armii; realizacji współdziałania z wojskami lądowymi armii oraz zapewnienia bezpieczeństwa latania własnemu lotnictwu w strefach ognia naziemnych środków OPL armii.

Zespół dowodzenia zobowiązany jest: znać aktualną sytuację bojową i odzwierciedlać ją na mapach, tablicach, planszetach; informować o sytuacji bojowej podległe oddziały, pododdziały i punkty dowodzenia; znać ich skład bojowy, rozmieszczenie, możliwości bojowe i zadania bojowe; proponować dowódcy WLA wykorzystanie podległych punktów dowodzenia; śledzić podległe oddziały i pododdziały w czasie wykonywania zadań bojowych oraz zapewnić dowódcy dowodzenie nimi; zapewniać dowódcy dowodzenie podwładnymi w czasie przygotowania /odtworzenia gotowości bojowej/ do powtórných działań bojowych; zbierać meldunki o działaniach bojowych oraz przekazywać je przełożonym; utrzymywać stały kontakt z innymi elementami SD armii, SD przełożonego oraz SD sąsiadów.

Podległe dowódcy WLA punkty dowodzenia, /PNL, GDL, PRN, ONL/ grupa koordynacji ruchu lotniczego spełniają określone funkcje w systemie dowodzenia i stanowią swego rodzaju instrumenty pomagające w wykonywaniu zadań kierowania, realizacji współdziałania oraz zapewnienie bezpieczeństwa latania własnemu lotnictwu.

Wszystkie te elementy systemu dowodzenia WLA mają zapewnić dowódcy WLA dogodne warunki dowodzenia podległymi oddziałami i pododdziałami LWL w systemie dowodzenia i w operacjach armii.

Cykl organizacyjny dowodzenia WLA jest ściśle powiązany z /jest częścią składową/ cyklem organizacyjnym dowodzenia armii.

Wstępne przygotowanie do działań bojowych w WLA rozpoczyna się na polecenie dowódcy armii - po wydaniu zarządzenia wstępnego dla wojsk armii.

W uzasadnionych sytuacjach dowódca WLA może rozpocząć wstępne przygotowanie do działań bojowych z własnej inicjatywy, meldując o tym dowódcy armii.

Dowódca WLA wydaje zarządzenie wstępne, w którym ukierunkowuje wstępne przygotowanie do działań bojowych podległe oddziały i pododdziały LWL.

W sytuacji kiedy w armii przyjęta zostanie metoda równoległego przygotowania do działań bojowych dowódca WLA już w czasie wypracowania zamiaru przez dowódcę armii może składać ogólne propozycje użycia lotnictwa w operacji.

Częściej jednak dowódca WLA składa propozycje /referat-meldunek/ o użyciu lotnictwa /WLA i wysiłku WLF/ w operacji armijnej w czasie oceny sytuacji /planowania działań/ prowadzonej przez dowódcę armii.

Podstawę do opracowania tych propozycji stanowi zamiar prowadzenia operacji dowódcy armii oraz wskazówki dowódcy WLF o użyciu lotnictwa na korzyść danej armii.

Propozycje te mają charakter zamiaru użycia lotnictwa /WLA i wysiłku WLF na korzyść armii/ dowódcy WLA. Wypracowując ten zamiar dowódca WLA zazwyczaj korzysta z pomocy swego zastępcy, oficerów zespołu planowania i zespołu dowodzenia.

Przyjęte /zatwierdzone/ przez dowódcę armii propozycje użycia lotnictwa /zamiaru użycia lotnictwa/ dowódcy WLA stanowią podstawę do opracowania wstępnego zarządzenia bojowego WLA umożliwiającego rozpoczęcie przygotowania do działań bojowych w podległych oddziałach i pododdziałach LWL, oraz rozpoczęcie planowania działań bojowych lotnictwa w operacji armii przez zespół planowania.

Planowaniem działań bojowych kieruje osobiście dowódca WLA, utrzymując ścisły kontakt z pionem operacyjnym sztabu armii, dowództwem WRiA oraz dowództwem WOPL. Planowanie działań bojowych lotnictwa w operacji armii polega na szczegółowym ustaleniu działań WLA i WLF na korzyść wojsk armii.

Ustalenia /siły, terminy, obiekty/ mogą być sukcesywnie przekazywane do wykonawców podległych oddziałów i pododdziałów LWL, oraz dywizji i samodzielnych pułków lotnictwa frontowego.

W rezultacie planowania działań bojowych wypracowana zostaje decyzja dowódcy WLA o działaniach lotnictwa w operacji armii oraz plan użycia lotnictwa w operacji armii /na mapie/ z legendą. Decyzja i dokumenty bojowe WLA podlegają zatwierdzeniu przez dowódcę armii.

Decyzja ta i plan użycia lotnictwa w operacji armii stanowi podstawę do opracowania zarządzenia bojowego WLA, które jest głównym dokumentem rozkazodawczym dowódcy WLA i przesyłane jest do podległych oddziałów i pododdziałów LWL.

Dowódca WLA jest organizatorem działań bojowych podległych mu oddziałów i pododdziałów LWL. On ukierunkowuje ich wstępne przygotowanie do działań bojowych oraz przygotowanie do działań bojowych - ustala treść głównych przedsięwzięć, terminy ich realizacji, a czasami również formy i sposoby przeprowadzenia poszczególnych przedsięwzięć. Wyznacza oficerów ze sztabu WLA /zespołu planowania i dowodzenia/ do udzielania pomocy i kontroli przebiegu przygotowania do działań bojowych podległych oddziałów i pododdziałów. Dowódca WLA może również osobiście kontrolować przebieg przygotowania do działań bojowych w podległych oddziałach i pododdziałach LWL.

W czasie organizacji działań bojowych dowódca WLA oraz dowódcy podległych mu pododdziałów i oddziałów mogą również uzgadniać współdziałanie z zainteresowanymi związkami, a nawet oddziałami wojsk lądowych, w tym WRiA, pododdziałami desantowymi i innymi.

W czasie organizacji działań bojowych dowódca WLA, lub wyznaczony oficer winien sprawować specjalistyczny nadzór nad przygotowaniem do działań bojowych eskadr śmigłowców wchodzących w skład dywizji /DZ, DPanc/.

Organizacja działań bojowych w WLA kończy się z chwilą zameldowania przez podległe oddziały i pododdziały LWL o osiągnięciu gotowości do wykonywania zadań bojowych.

Dowódca WLA kieruje podległymi oddziałami i pododdziałami LWL podczas wykonywania zadań bojowych ze stanowiska dowodzenia /SD lub ZSD/, stanowiącego element składowy połączonego SD lotnictwa i WOPL armii. Kierowanie to polega na udzielaniu zezwoleń podległym pododdziałom i oddziałom na wykonywanie wcześniej planowanych zadań bojowych, korygowaniu zadań, sposobów i terminów ich wykonywania, wypracowania decyzji o wykonywaniu zadań dodatkowych /doraźnych/, przekazywaniu ich wykonawcom, wyznaczaniu punktów dowodzenia do dowodzenia /naprowadzania/ określonymi pododdziałami oraz wykonywaniu szeregu innych czynności.

Do kierowania podległymi oddziałami i pododdziałami LWL w czasie wykonywania zadań bojowych dowódcy WLA konieczna jest znajomość aktualnej sytuacji bojowej w armii, aktualnie decyzje dowódcy armii i jego wskazówki dotyczące bieżących działań lotnictwa, a także stan bojowy WLA oraz aktualne ustalenia dowódcy WLF

dotyczące działań lotnictwa frontowego na korzyść danej armii. Wszystkie te informacje muszą zapewnić dowódcy oficerowie zespołu dowodzenia stale znajdujący się na SD oraz niektóre z nich również oficerowie zespołu planowania. Przed ważniejszymi okresami działań wojsk armii, a także w trakcie ich realizacji, dowódca WLF musi znajdować się przy dowódcy armii /na SD armii w centrum dowodzenia lub na WSD armii/ i być przygotowanym do przedstawienia propozycji użycia lotnictwa w aktualnej sytuacji.

W trakcie kierowania podległymi oddziałami i pododdziałami LWL wykonującymi zadania bojowe dowódca WLA może wydawać wskazówki dotyczące przygotowania do wykonywania następujących zadań bojowych.

O wykonaniu zadań bojowych przez podległe oddziały i pododdziały LWL dowódca WLA melduje dowódcy armii, a o wykonaniu zadań na korzyść armii przez lotnictwo frontowe dowódcy WLF.

Dowódca WLA osobiście i przez zespół planowania, zbiera meldunki o wykonaniu zadań bojowych przez podległe oddziały i pododdziały /w tym eskadry wchodzące w skład DZ, DPanc/ analizuje ich rezultaty, a także stosowane rozwiązania taktyczne /sposoby wykonywania zadań, manewry, środki rażenia itp./. Wnioski z tych analiz służą do dokonywania okresowych podsumowań działań bojowych w WLA oraz powinny być uwzględniane w czasie planowania kolejnych działań bojowych WLA.

W sumie dowodzenie Wojskami Lotniczymi Armii realizowane jest zgodnie z obowiązującymi ogólnymi zasadami dowodzenia lotnictwem. Posiada jednak szereg cech specyficznych wynikających ze statusu WLA w składzie wojsk armii oraz ścisłego powiązania dowodzenia WLA z dowodzeniem całością wojsk armii.

5. WŁAŚCIWOŚCI DOWODZENIA WLF

Wojska Lotnicze Frontu są związkiem operacyjnym lotnictwa frontowego i wchodzi w skład frontu.

Na czele Wojsk Lotniczych Frontu stoi dowódca WLF, który jest równocześnie zastępcą dowódcy frontu ds lotnictwa.

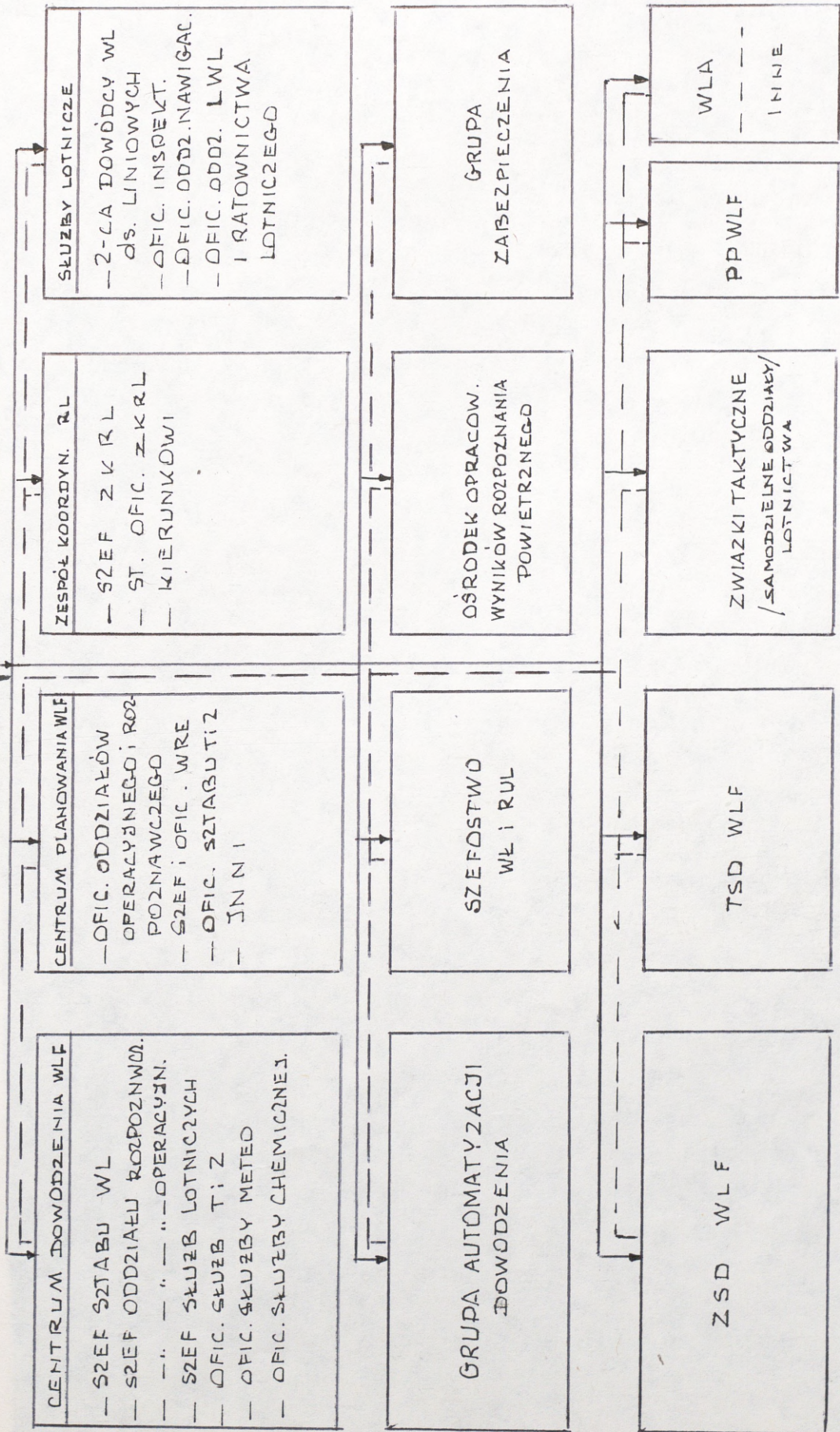
Dowódca WLF odpowiada za wyszkolenie podległych mu związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów wszystkich rodzajów lotnictwa; ich gotowość bojową do wykonywania zadań bojowych; właściwe wykorzystanie; przygotowanie do działań bojowych; kierowanie nimi podczas wykonywania zadań bojowych; ich zabezpieczenie, stan moralno-polityczny i pracę partyjno-polityczną oraz dyscyplinę.

Dowodzenie WLF polega na nieprzerwanym kierowaniu podległymi związkami taktycznymi, samodzielnymi oddziałami i pododdziałami lotnictwa, oddziałami i pododdziałami zabezpieczenia oraz stanowiskami i punktami dowodzenia, a także sprawowanie specjalistycznego nadzoru nad Wojskami Lotniczymi Armii w czasie osiągnięcia wyższych stanów gotowości bojowej, przygotowania do działań bojowych prowadzenia i podsumowania działań bojowych.

We froncie istnieje system dowodzenia lotnictwem, którego elementem operacyjnym jest system dowodzenia WLF przedstawiony na rys.19.

Główną osobą w tym systemie jest dowódca WLF, który zobowiązany jest:

- systematycznie doskonalić sprawność bojową całego stanu osobowego WLF;
- utrzymywać podlegające mu wojska w nakazanych stopniach gotowości bojowej;
- znać sytuację operacyjno-strategiczną na TDW;
- znać skład bojowy podległych mu związków taktycznych samodzielnych oddziałów i pododdziałów, możliwości bojowe i właściwości;
- umieć wykorzystywać podległe mu siły w operacjach frontu, operacjach desantowych, powietrznych i przeciwpowietrznych;

LEGENDA
 RELACJE: → ROZKAZY / ZARZĄDZENIA /
 --- MELDUNKI

rys.19. System dowodzenia WLF

- umiejętnie kierować przygotowaniem WLF do działań bojowych /w tym planować i organizować ich użycie/;
- dowodzić w skali operacyjnej WLF;
- organizować zabezpieczenie działań bojowych WLF;
- sprawować specjalistyczny nadzór nad WLA;
- kontrolować przebieg działań bojowych podległych związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów;
- systematycznie kształtować stan moralno-polityczny i dyscyplinę w WLF.

Sprawne dowodzenie przez dowódcę WLF ma zapewnić dowództwo WLF, w skład którego wchodzi:

- zastępca dowódcy - szef sztabu WLF, któremu bezpośrednio podlega sztab oraz oddziały i pododdziały zabezpieczenia dowodzenia;
- zastępca dowódcy WLF ds liniowych;
- zastępca dowódcy ds szkolenia, któremu podlega zarząd szkolenia lotniczego oraz służby lotnicze;
- zastępca dowódcy ds politycznych, któremu podlega zarząd polityczny;
- zastępca dowódcy ds ~~zabezpieczenia i zapasów~~ ^{techniki i zaopatrzenia} ~~zabezpieczenia i zaopatrzenia~~, któremu podlegają tyły oraz służba inżynierska;
- szef lotnictwa wojsk lądowych, stojący na czele szefostwa LWL;
- inne oddziały, wydziały i komórki o charakterze specjalistycznym, zabezpieczającym organizacyjnym i administracyjnym.

Działalność wszystkich zastępców dowódcy, sztabu, zarządów, oddziałów i wydziałów skierowana jest na zapewnienie dowódcy dopływu potrzebnych informacji, wyników obliczeń, kalkulacji, propozycji użycia sił itp.; oraz pomocy w przygotowaniu i organizowaniu działań bojowych, a także podsumowania działań bojowych.

Pierwszym zastępcą dowódcy WLF jest szef sztabu, który ma prawo wydawania rozkazów w imieniu dowódcy oraz odpowiedzialny jest za organizację i funkcjonowanie systemu dowodzenia WLF oraz zabezpieczenie bojowe działań bojowych WLF.

Szef sztabu WLF jest organizatorem pracy sztabu WLF oraz koordynatorem pracy wszystkich zastępców dowódcy WLF oraz wszystkich zarządów, oddziałów i wydziałów.

Zastępca dowódcy WLF ds liniowych jest organizatorem ZSD, stale na nim przebywa i jest ciągle przygotowany do przejęcia dowodzenia WLF. Odpowiada za obronę i ochronę systemu dowodzenia WLF, dyscyplinę i porządek wojskowy w WLF.

Zastępca dowódcy ds szkolenia jest organizatorem szkolenia lotniczego w WLF, proponuje dowódcy wykorzystanie bojowe poszczególnych związków taktycznych i oddziałów lotnictwa oraz sposoby wykonywania poszczególnych zadań bojowych. Zbiera, analizuje i rozpowszechnia doświadczenia z działań bojowych WLF. Jest również przygotowany do przejęcia dowodzenia WLF.

Zastępca dowódcy ds politycznych jest odpowiedzialny za stan moralno-polityczny i pracę partyjno-polityczną w WLF. Jest organizatorem pracy partyjno-politycznej w WLF i przedsięwzięć kształtujących postawy moralno-polityczne całego składu osobowego WLF.

Zastępca dowódcy ds ~~zabezpieczenia tyłowego i technicznego~~ techniki i zaopatrzenia jest organizatorem zabezpieczenia tyłowego i technicznego WLF. Kieruje podległymi mu oddziałami i pododdziałami zabezpieczenia. Sprawuje nadzór nad pracą pododdziałów zabezpieczenia tyłowego i technicznego związków taktycznych i oddziałów WLF.

Szef lotnictwa wojsk lądowych, z ramienia dowódcy WLF sprawuje nadzór /specjalistyczny/ nad szkoleniem i bojowym wykorzystaniem bojowym oddziałów i pododdziałów WLA.

Głównym instrumentem zabezpieczającym dowodzenie Wojskami Lotniczymi Frontu jest dwupołożeniowe stanowisko dowodzenia WLF /SD i ZSD/, specjalnie urządzone i wyposażone i stanowiące element składowy Połączonego SD Wojsk Lotniczych i Wojsk OPL frontu /PłSD WL i WOPL Frontu/. SD /ZSD/ posiada etatowy skład osobowy, który ma zapewnić zbieranie informacji o sytuacji bojowej i przekazywanie ich do podległych związków taktycznych i oddziałów lotnictwa; zapewnić kierowanie przez dowódcę WLF podległymi oddziałami i związkami taktycznymi lotnictwa oraz ma zapewnić pomieszczenia i stworzyć dogodne warunki do pracy całemu dowództwu WLF. Ma on również zapewnić łączność ze wszystkimi stanowiskami i punktami dowodzenia systemu dowodzenia WLF oraz warunki do zorgani-

zowania i funkcjonowania Powietrznego i Wysuniętego SD WLF.

Cykl organizacyjny dowodzenia WLF jest ściśle powiązany /jest częścią składową/ cyklu organizacyjnego dowodzenia frontu.

Wstępne przygotowanie do działań bojowych oraz OWSGB WLF rozpoczyna się na polecenie dowódcy frontu. Na tej podstawie dowódca WLF może wydać zarządzenie wstępne dotyczące wstępnego przygotowania się podległych związków taktycznych i oddziałów do działań bojowych określając zakres i terminy przygotowania do działań bojowych oraz czas otrzymania zadań bojowych.

Front najczęściej stosuje metodę równoległego przygotowania operacji. Nie wyklucza się jednak stosowania metody kolejnego przygotowania operacji.

Przewiduje się, że dowódca WLF może uczestniczyć w wypracowaniu zamiaru prowadzenia operacji przez dowódcę frontu i proponować zamiar użycia lotnictwa w operacji frontu.

Na podstawie doświadczeń z ćwiczeń można stwierdzić, że częściej jednak dowódca WLF będzie składał propozycje /referat-meldunek/ o użyciu lotnictwa w operacji frontu w czasie oceny sytuacji /planowania operacji/ prowadzonej przez dowódcę frontu.

Podstawę do opracowania tych propozycji będzie stanowił zamiar prowadzenia operacji ogłoszony przez dowódcę frontu.

Propozycje te mają charakter zamiaru użycia lotnictwa w operacji frontu dowódcy WLF.

Wypracowując ten zamiar dowódca WLF zazwyczaj korzysta z pomocy /propozycji częściowych rozwiązań/ swoich zastępców oraz szefów oddziałów i wydziałów sztabu.

Przyjęte /zatwierdzone/ przez dowódcę frontu propozycje użycia lotnictwa - zamiar użycia lotnictwa w operacji frontu, stanowią podstawę do opracowania wstępnych zarządzeń bojowych dowódcy WLF dla związków taktycznych i samodzielnych oddziałów oraz rozpoczęcie planowania działań bojowych lotnictwa w operacji frontu w sztabie WLF.

Planowanie działań bojowych WLF w operacji frontu musi być ściśle zsynchronizowane z planowaniem operacji w sztabie frontu.

Wyznaczeni oficerowie sztabu WLF biorą udział w sztabie frontu w planowaniu porażenia jądrowego i ogniowego /metodą kompleksową/, operacji desantowych i innych zadań np. OGM.

Planowanie działań bojowych w sztabie WLF prowadzone jest zgodnie ze wskazówkami dowódcy WLF. Dowódca WLF może osobiście brać udział w precyzowaniu /ostatecznym ustalaniu/ sposobów wykonania niektórych zadań bojowych, a tym samym ostatecznie kształtować swoją decyzję o działaniach WLF w całej operacji frontu i poszczególnych jej dniach.

Organizatorem planowania działań bojowych WLF jest szef sztabu WLF. On ustala zespoły planujące wykonanie poszczególnych zadań, tryb ich pracy, terminy wykonania dokumentów, przedstawiania ich do zatwierdzenia przez dowódcę WLF oraz formę i terminy przekazywania zadań bojowych /ich fragmentów i całości/ do podległych związków taktycznych i samodzielnych oddziałów.

W planowaniu działań bojowych WLF /w pracy doraźnie powołanych zespołów/ poza oficerami pionu operacyjnego sztabu WLF biorą udział oficerowie zarządu szkolenia lotniczego, tyłów, zabezpieczenia inżynieryjnego, zarządu politycznego i innych komórek.

W czasie planowania operacji dowódca frontu organizuje współdziałanie. W przedsięwzięciu tym uczestniczy również dowódca WLF. Rezultaty organizacji współdziałania /ustalenia/ mogą mieć wpływ na ostateczną treść decyzji dowódcy WLF o działaniach WLF w operacji frontu oraz plany wykonania poszczególnych zadań przez WLF w tej operacji.

Decyzja dowódcy WLF oraz plany działań /użycia/ WLF w operacji zaczepnej frontu, operacji powietrznej, desantowej i inne podlegają zatwierdzeniu przez dowódcę frontu. Forma ich zatwierdzenia może być różna. Praktyka ćwiczeń wykazuje, że najczęściej dowódca WLF melduje dowódcy frontu decyzję o użyciu lotnictwa w operacji frontu, a następnie prezentuje poszczególne plany, które zatwierdza dowódca frontu.

Zatwierdzona decyzja i plany stanowią podstawę do opracowania rozkazu operacyjnego WLF, a następnie wyciągów z niego, względnie zarządzeń bojowych dla wykonawców - dywizji i samodzielnych pułków lotnictwa.

Po zakończeniu planowania działań bojowych kontynuowana jest /rozpoczęta wcześniej/ organizacja działań bojowych w WLF. Zgodnie ze wskazówkami dowódcy WLF realizowane są przedsięwzięcia przygotowania do działań bojowych w podległych związkach taktycznych i samodzielnych oddziałach. Wyznaczeni oficerowie dowództwa WLF kontroluje przebieg przygotowania do działań bojowych w związkach taktycznych i oddziałach, korygują ich przebieg oraz udzielają pomocy.

W trakcie organizacji działań bojowych dowódca WLF, lub wyznaczeni przez niego zastępcy mogą zatwierdzać decyzję i plany działań bojowych podległych dowódców dywizji i pułków. Wyznaczony oficer /zastępca/ w tym czasie również powinien sprawować nadzór specjalistyczny nad WLA oraz koordynować działania WLF na korzyść poszczególnych armii.

Organizacja działań bojowych kończy się z chwilą osiągnięcia przez całość WLF gotowości do wykonywania zadań bojowych o czym melduje dowódca WLF dowódcy frontu.

Dowódca WLF kieruje podległymi związkami taktycznymi i oddziałami WLF podczas wykonywania zadań bojowych ze stanowiska dowodzenia /SD, ZSD/ stanowiącego element składowy połączonego SD WL i WOPL frontu. Kierowanie to polega na udzielaniu zezwoleń podległym związkom taktycznym i ~~sa~~ samodzielny oddziałom na wykonywanie wcześniej planowanych zadań bojowych, korygowaniu zadań bojowych, sposobów i terminów ich wykonywania, wypracowywania decyzji o wykonywaniu zadań dodatkowych /doraźnych/ i przekazywaniu ich wykonawcom, wyznaczonemu punktowi dowodzenia dla poszczególnych grup samolotów wykonujących zadania bojowe itp.

Do kierowanie podległymi oddziałami i związkami taktycznymi lotnictwa w czasie wykonywania zadań bojowych dowódcy WLF konieczna jest znajomość aktualnej sytuacji bojowej we froncie, aktualne decyzje dowódcy frontu i jego wskazówki dotyczące bieżących działań bojowych lotnictwa, stanu bojowego WLF, aktualnie prowadzonych działań bojowych przez poszczególne związki taktyczne i oddziały, działań sąsiadów itp. Wszystkie te informacje musi zapewnić dowódcy WLF skład osobowy stanowiska dowodzenia oraz oficerowie sztabu.

W czasie realizacji ważniejszych zadań dowódca WLF powinien znajdować się przy dowódcy frontu w centrum dowodzenia SD frontu, lub nawet na WSD frontu. Może również dowodzić z powietrznego SD frontu. Dowódca WLF musi być zawsze przygotowany do przedstawienia dowódcy frontu meldunku o aktualnych działaniach lotnictwa oraz propozycji użycia WLF w aktualnej sytuacji.

W trakcie kierowania podległymi związkami taktycznymi i oddziałami wykonującymi zadania bojowe w poszczególnych dniach operacji frontu dowódca WLF może równocześnie kierować już przygotowaniem do wykonywania następnych działań bojowych.

O wykonaniu zadań bojowych dowódcy związków taktycznych i samodzielnych oddziałów lotnictwa meldują dowódcy WLF, a ten z kolei dowódcy frontu.

Meldunki o wykonaniu zadań bojowych przez dywizje i pułki lotnictwa analizowane są przez sztab WLF oraz zastępców dowódcy WLF, który opracowuje wnioski i doświadczenia z działań bojowych WLF.

Zatwierdzone przez dowódcę WLF doświadczenia z działań bojowych są rozpowszechniane i mogą być wykorzystywane w czasie przygotowania i prowadzenia kolejnych działań.

Dowodzenie WLF realizowane jest zgodnie z obowiązującymi ogólnymi zasadami dowodzenia lotnictwem. Ma wyraźne cechy dowodzenia na szczeblu operacyjnym. Posiada jednak szereg cech specyficznych wynikających ze statusu WLF w składzie frontu i statusu ich dowódcy jako jednoczesnego zastępcy dowódcy frontu ds lotnictwa.

Z A K O Ń C Z E N I E

Ogólne zasady dowodzenia lotnictwem dotyczą w zasadzie różnych szczebli dowodzenia. System dowodzenia, wyposażenie poszczególnych punktów dowodzenia, wywierają znaczny wpływ na pracę dowódców i sztabów w okresie przygotowania i prowadzenia działań bojowych. Praca ta warunkowana jest faktem ciągle malejącego czasu posiadanego przez dowódców i sztaby na realizację takich przedsięwzięć jak: zbieranie, opracowywanie, przekazywanie informacji oraz wypracowywanie i przekazywanie decyzji do wykonawców zadań bojowych.

Z wymagań stawianych przed dowodzeniem lotnictwem wynika konieczność stosowania takich metod pracy dowódców i sztabów, które zapewnią szybkie podejmowanie decyzji i terminowe stawianie zadań bojowych podległym oddziałom /pododdziałom/. Równocześnie samym wykonawcom zapewnią wystarczającą ilość czasu potrzebną im do zorganizowania działań bojowych.

Dowodzenie lotnictwem jest ciągle doskonałone i dostosowywane do współczesnych potrzeb, nie zmieniają się zasady dowodzenia lotnictwem.

W najbliższych latach należy się spodziewać szerokiej automatyzacji i komputeryzacji procesów dowodzenia lotnictwem.

B I B L I O G R A F I A

1. Dowodzenie dywizją /pułkiem/ w działaniach bojowych. Podręcznik, części I-IV, wyd.ASG WP 1980-83 r.
2. GŁĄB Z.: Współczesne dowodzenie wojskami. Wyd.MON Warszawa 1974.
3. Instrukcja organizacji współdziałania wojsk lądowych z lotnictwem frontowym w ZSZ państw uczestników UW, wyd.LOT.1836/78.
4. Instrukcja organizacji i funkcjonowania połączonego stanowiska dowodzenia wojsk lotniczych i wojsk obrony przeciwlotniczej frontu, wyd.DWL /wewn.1280/84.
5. IWANOW D.A.: Zasady dowodzenia wojskami, wyd.MON Warszawa 1973.
6. MRÒZ W.: Zarys kierowania i organizacji pracy dowódczej i sztabowej, wyd.Szt.Gen.1978.
7. Praca dowódcy i sztabu WLF podczas przygotowania działań bojowych /Podręcznik/, wyd.LOT.2225/83.
8. Regulamin Walki Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych PRL cz.I /dywizje pułk/, wyd.MON/Szkol.636/85.
9. Regulamin Sztabów /tymczasowy/, wyd.Szt.Gen.1108/83.
10. Tymczasowy Regulamin Walki Lotnictwa Frontowego /pułk-załoga/, wyd.DWL/wewn.1091/80

Wydrukowano w 3 egz.

Egz.Nr 1-3 - Kanc.Tajna
Wyk.płk Kielan
Druk.DS dnia 20.11.1985 r.
Nr ks.masz.PF306/WL

3000

44366

